JUL 25 1955

The Latvian Newspaper for Canada and U.S.A.

Published Twice Weekly by the Daugavas Vanagi. — Editorial and Business Offices: 123 Huron St., Toronto, Ontario, Canada. Telephone — EM 8-0792. Cable Address: Latamerika. Editor in U.S.A. — A. Zvērs, 90-16 Park Lane S. Woodhaven 21, N.Y., U.S.A. Tel. VI 6-7667

AUTHORIZED AS SECOND CLASS MAIL POST OFFICE DEPARTMENT, OTTAWA

SATURDAY, JULY 23, 1955

LATVIJA

AMERIKĀ

57./388. n-rs SESTDIEN, 1955. GADA 23. JŪLIJĀ 5. GADS

Latviešu laikraksts Amerikā

Iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās. Izdevējs — apgāds Daugavas Vanagi. Redaktori: I. Vīksna, J. Vītols, A. Gailīte. Redakcija un kantoris: 123 Huron St., Toronto, Ontario, Canada. Tel. — EM 8-0792. Telegrammu adrese — Latamerika. ASV redakcija — Arnolds Zvērs, 90-16 Park Lane S. Woodhaven 21, N.Y., U.S.A. Tel. VI 6-7667. Abonēšanas maksa ASV un Kanadā: par 1 mēn. $1.50; par 3 mēn. $4.50; par 6 mēn. $8.50; par 1 gadu $16.00. Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $1.40; tekstā $2.80 par 1 colas telpu 1 slejā

OPTIMISMS ŽENĒVĀ MAZINĀS

ČETRI LIELIE VIENOJAS PAR SARUNU DARBA KĀRTĪBAS JAUTĀJUMIEM, BET PAR VĀCIJAS APVIENOŠANU SAPRASTIES NESPĒJ

Ženēvā. — Četru lielvalstu valdību galvu konferencē Ženēvā otrās sēdes laikā Padomju Savienība noraidīja Sav. Valstu garantijas un Anglijas plānus Vācijas apvienošanai, tādējādi izgaisinot pirms sarunu sākuma mākslīgi radītās cerības par Vācijas problēmas ātru atrisināšanu.

Vācijas apvienošanas jautājums, par kuŗu pēdējo desmit gadu laikā ir runāts neskaitāmās konferencēs, arī Ženēvas sarunās ir izvērties par galveno šķēršli vienošanās panākšanai Rietumu un Austrumu pasaulu starpā. Trīs Rietumu sabiedrotie — Sav. Valstis, Anglija un Francija — steidzina Vācijas apvienošanu, uzsverot, ka dalīta Vācija ir viens no galvenajiem saspīlējuma iemesliem Eiropā. Padomju Savienības ministru prezidents totiež šai jautājumā ir citos ieskatos, paskaidrodams, ka apstākļi vēl nav nobrieduši, lai sāktu domāt par Vācijas apvienošanu.

Ženēvas konferencei sākoties, Rietumu lieliem nebija pārliecības, ka dažu dienu laikā izdosies panākt Vācijas apvienošanu. Tomēr cerēja, ka Padomju Savienība, ja ne vairāk, tad vismaz tiks ieinteresēta Vācijas problēmas iztirzāšanā, kas tālākās sarunās eventuāli varētu novest līdz Vācijas apvienošanai. Bulgāņina ārkārtīgā vienaldzība šai lietā Rietumiem nāca kā negaidīts un nepatīkams pārsteigums. Bulgāņins lika saprast, ka Vācijas jautājums tiks atrisināts citādi, nekā to iedomājas Rietumi, un ka šis process prasīs ilgu laiku.

No iespaidiem, kas Rietumu politiķiem radušies Ženēvas sarunu laikā, var secināt, ka Padomju Savienība ir gan gatava runāt par Vācijas apvienošanu, bet tikai bez Rietumu lielvalstu piedalīšanās, kas nozīmē, ka apvienošanas sarunu sākumu var gaidīt, Rietumvācijas kancleram Ādenaueram esot Maskavā, šī gada septembrī. Tiešās sarunās Rietumvācijas un Pad. Savienības starpā, kur Ādenaueram būtu jāiztiek bez sabiedroto morālā atbalsta, krievi cer piespiest pēdējo padoties savām prasībām, viena no kuŗām, bez šaubām, būtu Vācijas neitralizēšana. Pirmo trīs dienu sarunu bilance Ženēvas konferencē ir gaužām bēdīga: četri lielvalstu ārlietu ministri ir paspējuši sastādīt sarunu darba kārtību, kamēr četri valdību galvas, nespēdami izkustināt Vācijas apvienošanas jautājumu, to nodeva tālākai apstrādāšanai saviem ārlietu ministriem.

Vācijas apvienošana ir Ženēvas konferences darba kārtības pirmais punkts, un Rietumu lielie domā, ka par spīti Bulgāņina nostājai šī jautājuma pārrunāšana būtu turpināma. Rietumi brīdina Padomju Savienību, ka pēdējās nostāja Vācijas apvienošanas lietā var izvērsties par nepārvaramu šķērsli konferences tālākai gaitai, līdz ar to iznīcinot katru cerību panākt vienošanos pārējos jautājumos, kas citkārt, varbūt, būtu bijuši iespējama.

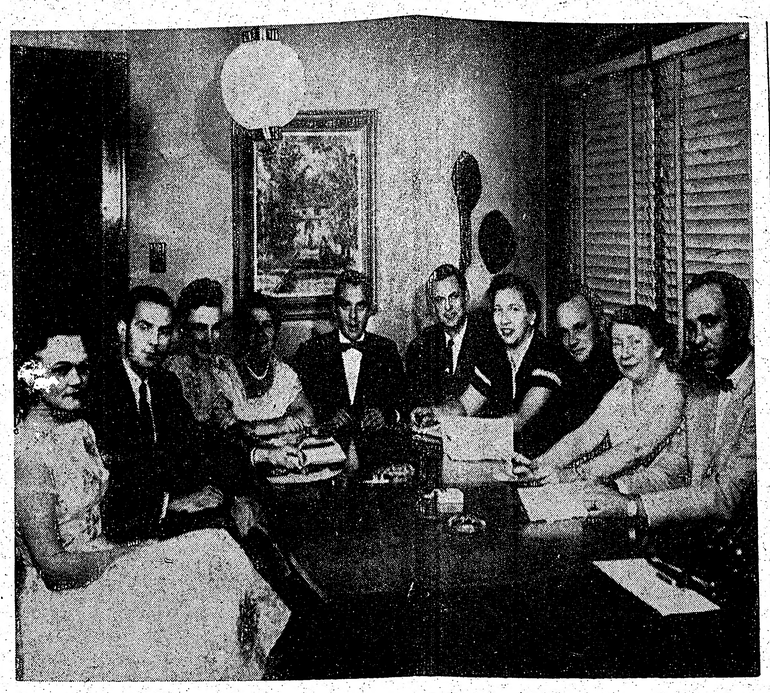

Baltiešu Koncertapvienības Indiānāpolē valde. No kr.: I. Kārkliņa, pr-dis V. Ziedonis, E. Ontužāne, Mrs. J. Hyman, goda pr-dis J. E. Brown, viceprieksšēdis V. Meļķis, E. Salzemniece, Z. Kārkliņš, D. Brown un V. Burģis. Iztrūkst V. Spranemanis, D. Blomkalne un P. Augenbergs. (Sk. r. 8. lpp.)
Foto: John A. Payton

BEZGALĪBAS ZĪME KONFERENČU LAIKMETĀ

Lielie vienojas par jaunu sarunu nepieciešamību, bet nespēj vienoties nevienā no četriem darba kārtības jautājumiem.

Ženēvā. — Pēc Padomju Savienības negaidīti vienaldzīgās nostājas Vācijas apvienošanas jautājumā četru lielvalstu valdību galvu konferencē ir iestājies lūzums, kuŗu pat visoptimistiskākie vērotāji vairs nevar saglābt līdz sarunu beigām, kas nesaskaņu dēļ var pienākt ātrāk, nekā sākumā tika domāts.

Nespējot vienoties par Vācijas nākotni, Rietumu lielie saņēma jaunu, labi mērķētu Maskavas trieciena, kad, pārrunājot Eiropas drošību, Padomju Savienības ministru prezidents proponēja kopējas Eiropas aizsardzības sistēmas izveidošanu. Minētais priekšlikums ir gluži tāds pats kā tas, ko pirms 18 mēnešiem krievi proponēja ārlietu ministru konferencē Berlīnē un ko Rietumi nekavējoties noraidīja. Lai glābtu nepatīkamo stāvokli, kas vēstīja neizbēgamu četru lielo sarunu sastrēgumu, Sav. Valstu prezidents Eizenhauers steidzīgi nāca ar priekšlikumu par tālāku sarunu nepieciešamību. Eizenhauers uzsvēra, ka pēc Ženēvas būtu sasaucama jauna konference tieši Vācijas apvienošanas un Eiropas aizsardzības jautājumu iztirzāšanai. Eizenhauera priekšlikumam pievienojās arī pārējo lielvalstu valdību galvas, radot traģiski komisko situāciju, ka tik plaši izdaudzinātās sadarbības vietā lielie ir spējuši vienoties vienīgi par jaunas konferences sasaukšanu, kas praktiski nozīmē, ka Ženēvā nav panākts absolūti nekas.

ATKAL VILŠANĀS

Ženēvā. — Pad. Sav. mākslīgi radītais optimisms, kas pirms Ženēvas konferences bija aizrāvis arī Rietumu pasauli, tagad, konferences laikā, pamazām sāk zaudēt savu nozīmi. Sarunām turpinoties, Rietumi kārtējo reizi piedzīvo vilšanos censties panākt vienošanos ar Padomju Savienību dažādos jautājumos vispārējā saspīlējuma mazināšanai pasaulē.

Sarunu sākums deva iemeslu cerībām. Ir bijušas neskaitāmas konferences, kur Pad. Savienība un brīvā pasaule, pie sarunu galda sēdēdamas, nav varējušas vienoties par tik daudz kā par sarunu darba kārtības sastādīšanu. Šoreiz tas izdevās neticami ātri. Izsvītrojot vienu otru iztirzāšanai paredzētu jautājumu, četru lielvalstu ārlietu ministri sarunu darba kārtībā uzņēma šādus jautājumus.

1. Vācijas apvienošana.
2. Eiropas drošība.
3. Atbruņošanās.
4. Lielākas sadarbības attīstīšana Rietumu un Austrumu starpā.

Konferences darba kārtību proponēja Anglijas ārlietu ministrs Mekmillans. Pēc darba kārtības pieņemšanas četru lielvalstu ārlietu ministri vienojās, ka konferences gaitā darba kārtībā iespējams uzņemt arī vēl citus jautājumus, ja tādi izrādītos nepieciešami vai ja tādu iztirzāšana palīdzētu četru pamatproblēmu atrisināšanu. Teorētiski tas nozīmē, ka konferences gaitā, izejot no Rietumu viedokļa, konference varētu tikt aicināta iztirzāt Padomju Savienības satelītu jautājumu — satelītu tiesības un vai viņi ir apmierināti ar savām pašreizējām valdībām, vai ne. Protams, ka Padomju Savienība šādu jautājumu pārrunās nav ieinteresēta. No otras puses, izejot no Austrumu viedokļa, konference varētu tikt aicināta apskatīt komūnistu Ķīnas uzņemšanu Apvienotajās Nācijās, ko jau gadiem ilgi cenšas panākt Padomju Savienība un pret ko tikpat neatlaidīgi cīnās Savienotās Valstis.

Tālāk par darba kārtības sastādīšanu četru lielvalstu ārlietu ministri arī nav tikuši, un Eiropas laikraksti jau sāk runāt par konferences bēdīgām beigām, šeit ieradās Padomju Savienības delegācija 12 cilvēku sastāvā. Padomju delegātus, kas ieradās no Nujorkas ar lidmašīnu, sagaidīja ap 5000 ziņkārīgo.

Delegācijas vadītājs, Zemkopības vicemin. V. Mackēvičs, kad sagaidītāji aplaudēja, izkāpjot no lidmašīnas sāka aplaudēt pats. Pēc tam piegājis pie skalruņa, krievu valodā teica, ka viņš un viņa biedri priecājoties redzēt Aiovu — ASV maizes klēti.

„Vismiermīlīgākās profesijas darbinieku visciešākā sadarbība," teica Mackēvičs, „palīdzēs nostiprināt mieru un veicinās savstarpējo saprašanos."

Pirms ierašanās Aiovā, delegācija iepazinās ar Nujorku. Demainā krievus sveica Lauksaimniecības skolas dekāns F. Andrē un Aiovas lauksaimn. min. K. Sprais.

Mackēvičs izteicās, ka viņa grupu visvairāk interesējot amerikāņu lauksaimniecības mašīnas. Delegācija izteica vēlēšanos apskatīt lauksaimn. mašīnu fabrikas Čikāgā, Milvokos, Detroitā u. c. Ja gadīsoties kas labs, to nopirkšot.

Viņiem arī apsolīja parādīt visu, kas ASV lauksaimniecībā labs un kas slikts.

Nēru prāto par jaunu konferenci

Jaundelhi. — Atgriezies no sava pasaules ceļojuma, neitrālais Indijas ministru prezidents Nēru Jaundelhi izteicās, ka pēc Ženēvas sarunām būtu sasaucama starptautiska konference Tālo Austrumu problēmu iztirzāšanai. Nēru uzsvēra Āzijas saspīlējuma atrisināšanas nepieciešamību, aizrādīdams, ka Ženēvas konference ir par daudz īsa, lai [illegible] apskatītu stāvokli [illegible] citos kontinentos.

Kādā preses konferencē Nēru žurnālistiem izteicās, ka Tālo Austrumu sarunās noteikti jāietilpina arī Āzijas valstis, sevišķi komūnistu Ķīna. Nēru vēl nebija pilnīgā skaidrībā, kad un kur konference būtu sasaucama. Ļoti iespējams, ka Indija uzņemas sava ministru prezidenta iecerētās konferences rīcības komitejas pienākumus. Krišna Menons, Nēru atbalss, kas pašreiz uzturas Anglijā, priekšdarbus jau esot uzsācis. Tuvākajā laikā Menons no jauna paredzējis apmeklēt Vašingtonu, lai ar Sav. Valstu valdības pārstāvjiem pārrunātu Tālo Austrumu konferences iespējas.

PADOMJU „KOLCHOZNIEKI" ASV

Demainā. — 17. jūlija vakarā

VAI ATKAL MUMS BŪS JĀSAMIERINĀS?

Ir dzirdēti stipri un drosmīgi vārdi no Rietumu valstsvīru puses, kādiem tie Ženēvā runās ar sātaniskās valsts pārstāvjiem — daudzu neatkarīgu valstu iznīcinātājiem. Bet vai šie vārdi neaprausies, ja spriešanas laikā izrādīsies, ka stipras nostājas gadījumā konference draud izjukt? Vai nebūs atkal vietā turpat vai novazātais atzinums — pašreiz nav īstais laiks, lai runātu par Baltijas tautu traģēdiju un visiem citiem, kuŗus aprijis sarkanais imperiālisms? Nav šaubu, ka ja miera lāpīšanas kārtējais gājiens to prasīs, tad atkal par mums nerunās, lai neizjauktu panāktās „labās attieksmes koeksistences gara." Ja neviena balss nepacelsies par komūnisma aprītajām valstīm un brīvību, tad tas tikai liecinās, ka mūsu klauvējieni pie Rietumu sirdsapziņas ir bijuši lieka traucēšana, kas sadarbības un miera dēļ ar sarkanajiem imperiālistiem, nav vēlama. Mums būs atkal un vienīgi jāsamierinās ar to, ka daži ASV gubernātori izsludina Baltijas valstu brīvības dienas, teic svētku uzrunas 18. novembrī un Aizvesto piemiņas aktos un gadskārtējā Rietumu presē, tieši uz Latvijas valsts svētkiem atkārto apstiprinājumu, ka netiek atzīta Baltijas valstu inkorporācija. Tas tad lai būtu mums sirdsmierinājums, ka par mums vēl kaut kur domā un piemin mūsu mīrušo brīvību. Rietumu prese neskaitāmas reizes ir uzsvērusi lielo mērķi — brīvība un miers ir nedalāmi. Nevar pastāvēt vergu valsts un brīvās balss nožņaugšana blakus īstajai brīvībai pasaules otrā malā. Bet šis mērķis ir tikai izkliegts. Vai 10 gados ir paveicies darbs, kas patiešām virzītu uz šo mērķi? Miera lāpīšanas paņēmieni liecina, ka distance līdz īstajam mieram un brīvībai ir līdzīga bezgalībai. Šai distancei nav vēl sākuma. Vienā pusē glūn atomkara briesmu izraisīts karš, zaudējumi, drupas, miljonu dzīvības, bet otrā — verdzībā un iznīcībā nospiestās tautas, kuŗu vienīgais mērķis ir — **brīvība un patstāvība.** Kaut kur vidū norisinās miera lāpīšana ar apsvērumu, lai man nekas netiktu darīts pārī un arī mans rupjais kaimiņš varētu kaut kā vilkt garu. Šais dienās der atcerēties amerikāņu valstvīru atzinumu par to, ka komūnisma valsts varētu sabrukt arī no iekšpuses, un Rietumiem vajadzētu šo procesu sekmēt un atbalstīt visiem iespējamiem līdzekļiem. Tagad ārlietu sekretārs pat zina liecināt, ka komūnisma valsts ir tuvu saimnieciskajam sabrukumam — tātad stāvoklim, ko Rietumiem vajadzētu izmantot. Bet tie nebūs šīs lietas īstenotāji — tieši Ženēvas konferences priekšvakarā no Rietumiem uz komūnisma verdzināto Krieviju ripo kviešu bušeļi — krievu tautas paglābšanai no nāves, bet tai pašā laikā — komūnisma varas stiprināšanai.

A. Sedasdēls

SIRSNĪGI SVEICAM

Daugavas Vanagu Centrālās valdes sekretāru

VILI HĀZNERU

50 GADU DZIMŠANAS DIENĀ

Daugavas Vanagi, sasauksimies!

Kanadas Daugavas Vanagu saime

Chruščevs braucis uz Ženēvu, lai iepazītos ar Eizenhaueru

Ženēvā, 18. jūlijā. — Baltā nama preses šefs Hegerti ziņo, par prez. Eizenhauera tikšanos ar maršalu Žukovu, kas notika konferences pirmajā dienā.

Kad prez. Eizenhauers ienāca apspriežu zālē, vispirms viņš spieda roku padomju delegātiem Bulgāņinam, Chruščevam un Molotovam, pēc kam apstājās pie Žukova. Prezidents apjautājās par maršala sievas veselību un atbildēja Žukovam par savu dēlu majoru Eizenhaueru.

Šinī brīdī Žukova un Eizenhauera sarunu pārtrauca Chruščevs. Uzrunājot prezidentu, viņš teica:

„Prezidenta kungs, šinī nedēļā Padomju Savienībā notiek manas meitas kāzas. Man vajadzēja piedalīties šinī ceremonijā, bet es tur nebūšu, jo izšķīros braukt uz Ženēvu, lai iepazītos ar jums."

JAUNI NEMIERI ARĢENTĪNĀ

Nepārbaudītas ziņas, kas saņemtas no Riodežaneiro vēstī, ka Arģentīnas armijas un kara flotes atbalstītā revolūcijā gāzts prezidents Perons.

Riodežaneiro. — Reutera aģentūra ziņo: no Riodežaneiro pienākušas vēstis par jauniem nemieriem Arģentīnā, kuŗu rezultātā it kā gāzts Arģentīnas prezidents Perons. Tā kā telefona sakiksme ar Buenosairesu pašreiz ir pārtraukta, tad tuvāku ziņu par stāvokli Arģentīnas galvaspilsētā trūkst. Tai pašā laikā citās Arģentīnas pilsētās klīst baumas, ka kara flote, kas 16. jūnijā, atbalstīja revolūcijas mēģinājumu, esot atstājusi Puerto Belgrano ostu, 500 jūdžu dienvidos no Buenosairesas, un atrodoties celā uz galvaspilsētu, lai uzsāktu pēdējās apšaudi.

PASAULES POLITISKO CĪŅU LAUKOS

SAIGONA

Eiropā, Ženēvā četri lielie runā par mieru un satīcību. Āzijā, tūkstošiem jūdžu no miermīlīgo sarunu vietas, komūnisti gatavojas kādas brīvas valsts aneksijai. Vērojot notikumus Āzijā, var redzēt, ka stratēģiski svarīgā Laosa Indoķīnā ir nākamais komūnisma upuris. Laosa pašreiz cieš no ārkārtīgas komūnistu aktīvitātes valsts iekšienē un no komūnistu spiediena no ārpuses, tādiem „draudzīgiem un miermīlīgiem kaimiņiem" kā Ziemeļvietnamas un komūnistu Ķīnas. Ja vien komūnistiem tiks atļauts turpināt rīkoties iesāktā gaitā, Laosas dienas ir skaitītas. Kas būs tas, kas apstādinās komūnistu tālāk virzīšanos Laosā? Pēdējās palīdzības saucieni miermīlīgā dūdošanā iegrimušos Rietumu lielos vēl nav sasniegušī, kamēr Laosas komūnisti kļūst ar katru dienu spēcīgāki, nekaunīgāki un pašpārliecinātāki.

Lai labāk izprastu stāvokli Laosā, būtu jāatceras komūnistu invāzija. Komūnistu vietminieši iebruka Laosā un sāka virzīties uz pēdējās galvaspilsētu, lai tad pēkšņi savu uzbrukumu pārtrauktu un atkāptos. Divas Laosas ziemeļu provinces tomēr palika komūnistu rokās. Pagājušā gadā Ženēvā parakstītais pamiera līgums paredzēja, ka komūnisti šajās divās provincēs var palikt, ja vien viņi nekavējoties demobilizējas un padodas Laosas valdības autoritātei. Kā parasti, arī šoreiz komūnisti pamiera noteikumus vienkārši ignorēja, pamiera pārraudzības komisijas pārstāvji abās komūnistu pārvaldītās provincēs netika pielaisti. Par demobilizēšanos komūnisti vispār nekad nav domājuši. Demobilizācijas vietā notiek slepena bruņoto spēku [illegible] komūnistu armijai un tos apgādājot ar ieročiem, kas tiek slepeni sūtīti no Ziemeļvietnamas un komūnistu Ķīnas.

Atklātu sadursmju izcelšanās komūnistu un Laosas valdības armiju starpā nesen noskaidroja vienu faktu un proti, ka komūnisti Laosā ir iesakņojušies uz palikšanu. Klausoties propagandas raidījumus no Hanojas un Pekingas, var skaidri izprast, kas atrodas Laosas komūnistu aizmugurē.

Ļoti nopietns faktors komūnisma veicināšanā Laosā ir neitrālā Indija. Laosas pretkomūnistiskās valdības armija pašlaik ir pietiekami spēcīga, lai tiktu galā ar ziemeļu provinces komūnistiem. Karaliskās Laosas armija ir 30.000 vīru liela, kamēr komūnisti var lepoties tikai ar kādiem 3000 karavīriem. Tātad Laosas skaitliskais pārākums ir skaidri redzams.

Laosas valdības aprindās komūnistu aktīvitāte ir sacēlusi pamatotu uztraukumu. Ja arī pašreiz komūnistiem ir tikai kādi 3000 labi apmācītu un apbruņotu karavīru, nākamo sešu mēnešu laikā komūnistu spēki var pieaugt tiktālu, ka Laosas armijai ar tiem vairs nebūs pa spēkam cīnīties. Komūnisti saņem regulārus ieroču sūtījumus no Ziemeļvietnamas un komūnistu Ķīnas. Mācīti komūnistu aģenti no Ziemeļvietnamas palīdz brīvprātīgo vervēšanā Laosas komūnistu armijai, Ziemeļvietnamas militārie lietpratēji sniedz padomus Laosas komūnistu armijai. Komūnistu aktīvitāte ir redzama ne tikai militārā, bet arī politiskā laukā. Komūnistu aģenti nodarbojas ar savas mācības popularizēšanu Laosas sētās, cenšoties nodrošināt pēc iespējas vairāk balsu komūnistu partijai pirmās vispārējās vēlēšanās Laosā, kas paredzētas šī gada decembŗa mēnesī. Valdības politiķi no savas puses nedara absolūti nekā — komūnistu aģenti var brīvi solīt un pārliecināt, nevieņs viņus nepārsola, neviens viņus neapstrīd. Valdības politiķu pasīvitātei turpinoties, kad vēlēšanu diena pienāks, komūnistu partija būs vienīgā, kas uz vēlēšanām būs gatavojusies. Kā redzams, tad komūnisti Laosai pašreiz uzbrūk no divām dažādām pusēm. Vispirms militāri un otrkārt, politiski. Vienam uzbrukuma veidam neizdodoties, vienmēr vēl paliek otrs. Āzijas brīvās valstis Laošu jau norakstījušas zaudējumos, pieskaitot to gaŗajam komūnistu upuŗu sarakstam. No Indijas Laosas komūnisti nebaidās, cerot pat panākt oficiālu Indijas solījumu, ka tā Laosas iekšējā dzīvē neiejauksies. Laosas komūnisti mēģina pierādīt, ka viņu kustība notiek bez ārēja atbalsta, bez komūnistu aģentu iefiltrēšanās no ārienes, ka komūnisms ir tautas griba ...

Pašreiz ir ļoti grūti iedomāties, ka pasaulē būtu kāda vara, kas spētu atturēt komūnistus no Laosas okupācijas. Ar varbūtību, ka Sav. Valstis varētu iejaukties un sūtīt savus karavīrus un lidmašīnas valdības atbalstīšanai, komūnisti vispār nerēķinās. Rietumu lielvalstis ir par daudz apraudušas ar miermīlīgās koeksistences domu, lai domātu par karošanu Laosā. Kaut gan tiek līgti visdažādākie palīdzības līgumi un kaut gan Sav. Valstis solās palīdzēt katrai brīvai valstij saglabāt brīvību, īstajam brīdim pienākot, visi palīgi un sabiedrotie pēkšņi ir pazuduši vai kļuvuši par daudz nevaļīgi, lai turētos pie līgumos dotajiem solījumiem.

BONNA

Jaunā Rietumvācijas armija, kas tā nepatīk Padomju Savienībai un Francijai, pašreiz vēl atrodas autiņos, un paies vēl vismaz divi gadi, pirms tā iemācīsies staigāt. Rietumvācijas parlaments ir pieņēmis lēmumu par 6000 brīvprātīgo iesaistīšanu Rietumvācijas karaspēka rindās. Vācu militārie lietpratēji pareģo, ka pirmie iesaucamie armijas ierindā stāsies ne ātrāk kā 1957. gada beigās, bet arī tikai tad, ja parlaments būs pasteidzies ar attiecīgu likumu izdošanu. Pretēji Rietumvācijas kancleram Ādenaueram, kas jaunajā vācu armijā saskata drošāko šķēršli pret Padomju Savienības varbūtēju uzbrukumu un [illegible] ar armijas izveidošanu, Bonnas parlaments ir izvēlējies gliemeža gaitu, baidīdamies no armijas pārsteidzīgas formēšanas, kas varētu veicināt militārisma atdzimšanu Vācijā. Vispirms jāpanāk civilpārvaldes nodibināšana armijas pārraudzīšanai, un tikai tad var sākt domāt par pašu armiju.

Kamēr Ženēvā tiek runāts par Rietumvācijas armijas formēšanu, ko Maskava ieskata par atklātiem draudiem Padomju Savienības robežu drošībai, Austrumvācijai jau sava armija saformēta — Padomju Savienības apbruņota un Padomju Savienības virsnieku apmācīta. Kaut arī 100.000 vīru lielā Austrumvācijas armija nes tautas policijas nosaukumu, nevienam nav ne mazāko šaubu, ka šie 100.000 vīri ir vēl lielākas Austrumvācijas nākotnes armijas kodols. Būtu grūti iedomāties policijas vienības apgādātas lidmašīnām, tankiem un lielgabaliem... Kamēr lielie lauž šķēpus par R-vācijas apbruņošanu, par Austrumvācijas apbruņošanu neviens nerunā — vienkārši tādēļ, ka Austrumvācija jau ir apbruņota. Mēģinot panākt Rietumvācijas apbruņošanu, sabiedrotie sacēla bezgalīgu troksni, kamēr no pašas apbruņošanas vēl līdz šai dienai nekas nav iznācis. Komūnisti par Austrumvācijas apbruņošanu nekad nav skaļā balsī runājuši, bet Austrumvācijai tāpat kā viņa nesenajam Maskavas viesim Chruščevam. Arī Dienvidslavijā zemnieki neražo pietiekami daudz pārtikas, ražas ir krietni vien noslīdējušas zem pirmskara līmeņa. Dienvidslavijas zemnieki ir aizdomu pilni. Viņi itin labi atceras, ka jau vienreiz, kollektīvizācijai sākoties, viņi zaudēja savu zemi, un baidās, ka kollektīvizācija varētu atkal atgriezties. Belgradei zemnieki neuzticas. Ražas bieži vien oficiāli tiek uzdotas mazākas, pēc iespējas daudz paslēpjot nebaltām dienām; cik vien iespējams, tiek pārdots melnajā tirgū. Rezultātā valdība no zemniekiem saņem ļoti maz, pār daudz maz,lai Tito varētu sapņot par labības eksportu un tādējādi uzlabot Dienvidslavijas saimniecisko stāvokli, kas par spīti amerikāņu bagātajam atbalstam ir ļoti nožēlojams.

BELGRADĒ

Dienvidslavijas prezidentam maršalam Tito ar zemniekiem nevelcas tāpat kā viņa nesenajam Maskavas viesim Chruščevam. Arī Dienvidslavijā zemnieki neražo pietiekami daudz pārtikas, ražas ir krietni vien noslīdējušas zem pirmskara līmeņa. Dienvidslavijas zemnieki ir aizdomu pilni. Viņi itin labi atceras, ka jau vienreiz, kollektīvizācijai sākoties, viņi zaudēja savu zemi, un baidās, ka kollektīvizācija varētu atkal atgriezties. Belgradei zemnieki neuzticas. Ražas bieži vien oficiāli tiek uzdotas mazākas, pēc iespējas daudz paslēpjot nebaltām dienām; cik vien iespējams, tiek pārdots melnajā tirgū. Rezultātā valdība no zemniekiem saņem ļoti maz, pār daudz maz,lai Tito varētu sapņot par labības eksportu un tādējādi uzlabot Dienvidslavijas saimniecisko stāvokli, kas par spīti amerikāņu bagātajam atbalstam ir ļoti nožēlojams.

LATVIJA

Draugi grib mūs asimilēt,
Ienaidnieki grib mūs iznīcināt,
Bet mēs gribam palikt latvieši.
Archibīskaps T. GRĪNBERGS

DZIMTENES AUKLĒJUMS

P. Dreimanis

Kam dzimtenē kārts šūpulis, kas audzis un izglītojies tanī, vismaz tautskolā, tā iedzimtie dotumi ir veidojušies Latvijas dabas un kultūras ietekmē.

Jau klimats noteic, ka par velti cilvēks Latvijā nevar saņemt nekā, bet viņa darbs tiek allaž atalgots. Panākumi tanī kopā ar dabas dažādību un krāšņumu attīsta viņā tīkamus pārdzīvojumus, kas sekmē emocionālās gaumes izveidošanos, īpaši aizraušanos ar dziesmām un rakstiem. Tāpēc latvietis līgo Jāņos, dzied godos un svētkos, rakstiem izgrezno savus tērpus un darba rīkus.

Latvju sēta gadu simteņiem tādā garā ir auklējusi savus iemītniekus, pieradinājusi viņus laikā un zināmā kārtībā veikt visus darbus, kā arī ietekmējusi rakstura attīstību. Nebrīvības laikos radās ilgas pēc brīvības, lai kaltu savu laimi. Tas kļuva iespējams priekš kādiem simt gadiem. Tad īsā laikā saimnieki ieguva sētas īpašumā un līdzekļus garīgās kultūras attīstībai.

Personiskas brīvības laikā sētas ar savu iemītnieku pārpalikumu papildināja pilsētu iedzīvotāju skaitu, kas rakstura un darba tikuma ziņā neatšķīrās no lauciniekiem. Tāpēc arī tur zēla saimniecība un veidojās latviskā sabiedrība, kuras locekļi varēja vieglāk tikt pie gara gaismas.

Sūrais darbs nenospiež tautiešu dvēseli, bet gan izraisa ticību un cerību labākai nākotnei, kas attaisnojas, liek allaž vērot dabu, iedziļināties tās likumībā un izmantot zinātņu atzinumus. Līdz ar to tautieši sāk ilgoties pēc gara gaismas, un arvienu vairāk paveras durvis uz gara pasauli.

Šīs ilgas īstenojas it paši politiski brīvajā tēvijā. Tautskola bez [illegible] un papildina bērnu novērojumus dzimtenes dabā un sadzīvē, sniedz latvju tautas kultūras attēlu un rāda tās attīstības gaitu. Vidusskola līdzās latviskam iepazīstina savus audzēkņus ar citu tautu sasniegumiem un līdz ar to ceļ viņu kultūras līmeni. Par to Latvijas brīvvalsts vidusskola ņēma mazu atlīdzību un visus maztirīgos audzēkņus no tās atbrīvoja. Visiem, kam vien bija atbilstoši dotumi, ceļš uz vidējo izglītību bija brīvs; citi, sagatavojoties praktiskam darbam, varēja brīvi mācīties papildskolās. Trīs Latvijas brīvvalsts augstskolas vadīja jauniešus pa zinātnes un mākslas labirintiem un deva viņiem iespēju sasniegt augstāko pakāpi attiecīgā garīgā nozarē, lai pēc tam ar savām zināšanām, māku un veiklību celtu visas tautas garīgo līmeni. Arī augstskolās studentiem bija maz jāmaksā. Kas to nespēja, tie saņēma stipendijas. Daudzi apdāvinātie jaunieši ar valsts un sabiedrības atbalstu ieguva augstāko izglītību, ar ko viņiem bija nodrošinātas labākas izredzes nākotnē kā dzimtenē, tā arī svešajās zemēs, kur gan viņiem ar zināmu piepūli jāpierāda sava veiklība un zināšanas attiecīgā darba nozarē.

Vispāri Latvijas brīvvalsts laikā ikviens tās pilsonis auga dzimtenes vidē, attīstījās dabas un latvju kultūras klēpī un varēja iegūt savām spējām atbilstošu stāvokli zinātnē vai mākslā. Mācīšanās bija tā noorganizēta, ka nevienam nebija aizvērtas durvis uz zinātnes vai mākslas templi — mācījās bērni, mācījās jaunieši, mācījās pieaugušie attiecīgās vidusskolās, dažādos kursos un tautas augstskolās, studēja pat nodarbinātie iestādēs un uzņēmumos. Visus, visus dzimtene ne tikai ieauklēja savas dabas un kultūras klēpī, bet arī deva iespēju viņiem pacelties gara gaismas augstumos kā dzimtenē, tā arī svešajās zemēs un līdz ar to vīt latvju tautai atzinības vainagu.

Maiju Ķeniņu un Jāni Vītolu 16. jūlijā salaulāja māc. A. Čops sv. Andreja baznīcā Toronto
Foto A. Jānītis

Jauniešu iesvēte Otavas latviešu ev.-lut. draudzē 10. jūlijā. No kr.: I. Balode, draudzes pr-ks J. Kronbergs, māc. Edg. Lange, I. Birkhāne, 2. r.: M. Birkhāns, J. Mieriņš, A. Birkhāns, A. Mieriņš

Lilitu Simanovsku un Vili Pauzeru salaulāja māc. A. Čops sv. Andreja baznīcā Toronto

KANADAS SAIMNIECISKĀS IZREDZES

Paredz, ka nākošajā gadā bezdarbnieku skaits samazināsies

Vērojot strauji augošās Kanadas pilsētas, kurās ātri paceļas viena jauna daļa pēc otras, ikvienam rodas iespaids, ka Kanada pašreiz piedzīvo uzplaukuma periodu. Pagaidām šo iespaidu nav spējis aptumšot arī aizvadītajā ziemā pieaugošais bezdarbnieku skaits. Optimisti bezdarbu izskaidro ar parasto darba pārtraukumu sezonu starplaikā.

Otavas oficālie skaitļi rāda, ka visas Kanadas produzcija pēckara gados, ieskaitot 1953. g., augusi. 1953. gadā tā sasniedza 24.416 miljardu dolaru. Bet 1954. gadā, salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu, kopprodukcija bija noslīdējusi uz 23.985 miljardiem dolaru. Ievērojot nelielo cenu celšanos, produkcija slīdējusi par 3½%, kamēr 1953. gadā tā palielinājusies par 3,8%. Praktiski tas nozīmē, ka 1954. gadā Kanadas nacionālā produkcija būs noslīdējusi uz 1952. g. līmeni. Bet tā kā iedzīvotāju skaits pieaudzis, tad pārrēķinot nacionālo produkciju uz vienu iedzīvotāju, kritiens atpakaļ ir vēl lielāks — sasniedz 6%.

Pēckara gados, kā to rāda skaitļi, vispārējā produkcija palielinājusies tikko par 4,5%. Tas ir samērā maz un nesaskan ar izplatīto uzskatu, ka Kanadā pašreiz norit ļoti strauji vispārējās saimnieciskās dzīves uzplaukums!

Pastāvošo uzņēmumu stāvoklis un to ražošanas procesa norise ir tāda, kas tagad sagādā lielas grūtības starptautiskajā konkurencē. Nav jāaizmirst, ka atjaunotā rūpniecība Eiropā darbojas ar fabriku vismodernāko iekārtu. Lielu lomu spēlējuši arī citi apstākļi, kā 1954. g. sliktā raža u. c. Tuvāki pakavējoties pie dažādo rūpniecības nozaru skaitļiem, redzams, ka, izņemot izrakteņu nozari un celulozes rūpniecību, pārējās nozarēs ražošanas process ir jūtami sašaurinājies.

Ražošanas samazināšanos rūpniecībā dabiski pavada bezdarbnieku skaita palielināšanās. Šī gada janvārī bezdarbnieku skaits bija par apm. 6½% lielāks nekā tanī pašā laikā pagājušā gada janvārī. To skaits dažādās rūpniecības nozarēs procentuāli bija šāds: tekstilrūpniecībā 18%, ādu apstrādāšanas — 14%, metalrūpniecībā — 17% un transporta līdzekļu rūpniecībā — 18%.

Stundu alga turpretim paaugstinājusies par 2%. Ienākumi, tāpat arī ieguldījumi rūpniecībā, samazinājušies par 2%, bet lauksaimniecībā par 12 %.

Un tomēr, par spīti augšminētajiem apstākļiem kanadieši sākuši mazāk taupīt un izdot vairāk naudas plaša patēriņa preču iegādei. Turpretim samazinājusies auto mašīnu, ledusskapju mēbeļu un tamlīdzīgu priekšmetu iegāde par 6%. Tautsaimnieki pastiprināto plašā patēriņa preču pirkšanu pieraksta rosībai celtniecībā, kas pašlaik esot stiprākais konjunktūras balsts.

Valsts budžetu lielā mērā atslogo 9% apmērā samazinātie bruņošanās izdevumi. Privātkapitāla ieguldījumi rūpniecībā ir samazinājušies par 17%. Konjunktūru ļoti nelabvēlīgi ietekmējusi uzņēmumu cenšanās likvidēt uzkrāto preču krājumus.

Pašreizējā konjunktūras attīstība Kanadā ļoti neskaidra, jo atsevišķo nozaru stāvoklis ir pārāk dažāds. Taču statistika rāda, ka 1954. gada pēdējā un šī gada pirmajā ceturksnī valsts kopprodukcija pieaugusi par 1%. Optimisti Otavā šinī apstākļī saskata labvēlīgu pagriezienu saimnieciskajā dzīvē, kas varot izraisīt rūpniecības stimulāciju un likvidēt bezdarbu. Šīs aprindas kalkulē, ka šogad nacionālā produkcija atkal palielināsies līdz 4%.

Konjunktūras uzlabošanās pamatā būšot eksporta palielināšanās un celtniecības tālāka attīstība, kas savukārt vēl vairāk palielinās patēriņa priekšmetu pieprasījumu.

Taču 3% nacionālprodukcijas pieaugums būtu tikai izlīdzinājums iedzīvotāju pieaugumā, bet tas vēl nenozīmē rūpniecības produkcijas celšanos un nerada stāvokli, kāds bija sasniegts 1953. gadā. Tāpēc nav paredzams, ka nākošā ziemā samazināsies bezdarbnieku skaits.

Iespējams, ka valdība aktīvi ķersies pie rūpniecības stimulācijas. Var rēķināties, ka finanču ministrs Harris svarīgākām nozarēm pazeminās nodokļu nastas, tā sekmējot šo nozaru rosību, reizē samazinot arī bezdarbnieku skaitu.

PATEICIBA

Sidrabenes nometnes vadība sirsnīgi pateicas visiem, kas sekmēja bērnu svētku labo izdošanos.

A. Brūmelis,
Sidrabenes bērnu nometnes komandants.

TRĪS DIENAS ZEM SKAIDRAJĀM DEBESĪM GLEN ECHO LODŽĀ

Kad nedēļas nogalē termometrs nemitīgi kāpj uz augšu un ir jau sasniedzis turpat vai 100 gradu F, un visi palīglīdzekļi atvēsināties ir izrādījušies nepilnīgi, tad neatliek nekas cits kā sēsties mašīnā un braukt uz ziemeļiem.

Ir agra rīta stunda, kad izbraucam no Hamiltonas, ceļi vēl samērā patukši, bet kad uzbraucam uz 400. ceļa, tad braucēju straume ik jūdzi kļūst biezāka un biezāka. Šogad braukt uz ziemeļiem pa 400. lielceļu ir pavisam cita lieta nekā pagājušā gadā, jo uz tā nav vairs sastrēguma. Tas panākts ar ceļa iztaisnojumiem un trīs lieliem tiltiem, kas satiksmes straumei ļauj brīvi plūst. Esam pavadījuši trīs stundas ceļā, kad ir jau sasniegta Grēvenhursta, tad pa 69. lielceļu vēl tālāk uz ziemeļiem un pēc apm. 7 jūdzēm ceļa labajā malā liels uzraksts vēstī, ka neesam vairs tālu no mūsu gala mērķa — Glen Echo Lodžas. Nogriežamies pie uzrakstiem pa labi un pēc pāris simtu metru esam uz lielā mašīnu noparkošanas laukuma, pašā Muskokas ezera krastā. Izvēlamies lielāku koku, lai mašīnu novietotu ēnā, un tad dodamies pie telefona un telefonējam uz salu Imantam Fricbergam, ka esam ieradušies pilnā sastāvā un lūdzam mūsu pārcelšanu no cietzemes uz salu.

Mums pretim atbrauc īpašnieka brālis stud. inž. Kārlis Fricbergs ar paša konstruētu un pagatavotu motorlaivu, kas ir kombinēta ar seno indiāņu un 20. gadu simteņa modernāko sasniegumu panākumiem. Laiva ir liela un stabila. Tā kā mums daudz nesamo, tad braucam salai apkārt, jo viesnīca atrodas otrā pusē. Šis brauciens vien ir jau kaut kas neparasts. Mežonīgā daba ar ūdenī sakritušiem kokiem, vientuļas saliņas, gan apaugušas ar kokiem, gan pilnīgi kailas klintis. Ūdens silts un dzirds, tā ka daudzās vietās iespējams saskatīt pat dibenu. Pēc neilga brauciena mūsu priekšā no kokiem iznirst Glen Echo Lodža uzraksts, kas tālu saredzams, jo tas ar baltu krāsu lieliem burtiem uzkrāsots uz klints bluķa pie viesnīcas. Viesnīcas priekšā liels un stabils doks, pie kura mēs arī piebraucam. Izpalīdzīgas rokas piesien mūsu laivu un mēs sākam savu mantību novietošanu viesnīcā. Es apmetos 6. istabā, bet pārējie blakus istabās. Jau vairākas stundas pirms mums šeit ieradušies Hamiltonas me[illegible]ka un makšķernieku kluba bi[illegible] uz melno „bassu" makšķerēšanu. Sacensībā laimīgākā bijusi Pola kundze, izvelkot lielāko bassu šinī rītā. Runājot par zivju bagātību Muskokas ezerā, jāsaka, ka tā ir ļoti liela, tikai jāprot zivis dabūt laukā, kā arī mazliet jāiepazīstas ar ezeru, lai atrastu vietas, kur zivis visbiežāk uzturas.

Pirms sākušās visas pārējās izdarības, dodamies ezerā nopeldēties. Ūdens ir tik tīkams un vēss, ka negribas nemaz ārā nākt. Ezera smilšainā apakša ļauj brīvi pastaigāties, un kas nav pārāk maza auguma, var viegli pārbrist pāri ezeram uz viesnīcas priekšā esošo salu. Tā gan nav Fricberga īpašums, bet arī neviens cits īpašnieks uz salas nav redzēts. Pēc pamatīgas peldes atpūšamies lielo priežu ēnā. Te satieku daudz paziņu no Hamiltonas, bet vislielākais pārsteigums ir maj. Kīlīša kundze no Koventrijas Anglijā, kura 3 mēn. atvaļinājumu pavada ASV un Kanadā, kā arī senā paziņa, žēlsirdīgā māsa Austra Čakste no Tērvetes sanatorijas Latvijā. Visi tāpat kā es devušies uz ziemeļiem, un te nu mēs satiekamies. Gandrīz vai gribētos teikt: Visi ceļi ved uz Muskoku. Pēc atpūtas jāspēlē teniss, tad jābrauc ar kanu laiviņām utt.

Vakarā atpūtas telpā skan mūzika un dziesmas. Te ieradies arī Toronto vīru dubultkvarteta vadītājs Dzeguze, kas lieliski skandē viesnīcas klavieres. Arī dziesmas skan braši, jo brāļi Fricbergi ir lieli dziesmu draugi. Ja vēl nedaudz piespiestos, varbūt, varētu nodibināt Kalvim nodaļu Muskokā. Es gan uz pustoņiem esmu diezgan vājš, bet veselos dziedu droši. Ir jau vēla stunda, kad jāiet vēl vakara pastaigā pa salas vienīgo ceļu, un, tad pie miera. No rīta jau pl. 9, kad Ieviņa kundze visus modina ar lielo viesnīcas zvanu. Tas skan tālu, ikvienu aicinot uz Muskoku, kur daudz saules, dzidrs gaiss un skaidri ūdeņi.

Uz redzēšanos nākamajā nedēļas nogalē Muskokā!

J. G.

KANADĀ

TORONTO

● Toronto namsaimnieks latv. Erdmanis 629 Carlaw Ave., sakarā ar vasaras atvaļinājumu piešķīris saviem īrniekiem 1 nedēļu brīvu dzīvokli.

Pirmais gadījums namsaimnieku vēsturē.

● To tautieti, kas Saulainē apmainīja svārkus, lūdz tos nodot laikr. Latvija Amerikā kantorī, pretī saņemot savus.

● Rūdolfa Purva ģimenē pieaugums: 21. jūlijā agrā rīta stundā piedzimis dēls. Māte un mantinieks jūtas labi.

HAMILTONĀ

● Hamiltonas latviešu draudžu un organizāciju sanāksme nolēmusi arī šogad, 21. augustā sarīkot visu latviešu kopēju izbraukumu zaļumos uz Moores farmu, kas atrodas netālu no Kaledonijas. Visi tautieši mīļi aicināti piedalīties. Turpat paredzēts noturēt brīvā dabā dievkalpojumu, kuru vadīt lūgti abi latviešu draudžu mācītāji. Dievkalpojuma sākums plkst. 11 priekš pusdienas.

● Hamiltonas latviešu organizāciju pārstāvju sanāksme pieņēmusi LNAK uzaicinājumu rīkot Kanadas latviešu kultūras dienu atklāšanas svinības Hamiltonā 8. oktobrī. Kultūras dienu ietvarā notiks rakstnieku vakars un gleznu izstāde.

● Hamiltonas latviešu nama fonda pilnsapulce notiks svētdien, 18. septembrī, plkst. 3 pp. Lauksaimniecības biroja telpās.

● Ne mazums būs to hamiltoniešu, kuri dzirdējuši populāro vīru kori Viesturs un priecājušies par šī kora izcilājiem sniegumiem daudzajos koncertos. Kā zināms, šī kora nodaļas jau pastāv Niagarā un Toronto, ko vada pazīstamie diriģenti Linde un Rundāns. Tagad radies ierosinājums dibināt Viestura nodaļu arī Hamiltonā. Kā diriģents paredzēts komponists Jānis Cīrulis. Visi, kam būtu interese kļūt par jaundibināmā vīru koŗa Viesturs Hamiltonas nodaļas koŗa dalībniekiem, lūgti pieteikties pie Atvara, 134 Queen St. N., tel. JA 2-6113, kur saņemama arī tuvāka informācija.

● 15. septembrī atklās Hamiltonas Mākslas galerijā Mākslas izstādi, kurā aicināti piedalīties tikai jaunkanadiešu mākslinieki (amatieri). Izstādē var piedalīties ar gleznām eļļā, ūdenskrāsā, pasteļiem, skulptūrām, gravīrām, grafikām utt. Tuvāka informācija dabūjama pie O. Zvirgzdugrauda, 208 Queen St., So., tel. JA 8-1374.

● Hamiltonas latviešu biedrībai (eventuāli kopā ar citām Hamiltonas latviešu organizācijām) nepieciešamas nākamai ziemas sezonai telpas, kam būtu jāatrodas pilsētas centrā vai netālu no tā, ar autobusu ērti sasniedzamā vietā. Pastāv iespēja arī īrēt visu māju, kurā vienai istabai būtu jābūt tik lielai, ka to varētu lietot latviešu skolas vajadzībām un koŗa mēģinājumiem. Alkoholisku dzērienu lietošana šais telpās nav paredzēta. Tautieši, sevišķi māju aģenti, lūgti sniegt attiecīgu informāciju V. Rudzītim, 134 Queen St. N., tel. JA 2-6113.

● Hamiltonas Kristus ev.-lut. draudzes izbraukums zaļumos pēc pagājušā gada parauga notiks svētdien, 24. jūlijā. Izbraukuma vieta: mūsu draudzes locekļa Pērkona farmas skaistais ābeļdārzs. Izbraukuma vietā plkst. 11 no rīta noturēsim dievkalpojumu, kāpēc lūdz ņemt līdzi dziesmu grāmatas. Pēc dievkalpojuma paredzētas bērniem un pieaugušiem sporta rotaļas un tml. Jābrauc pa 6. ceļu līdz Morriston'ai (Guelph-as virzienā), kur jānogriežas pa labi. Tālāk sekojiet ceļa zīmēm. Aiciniet izbraukumā piedalīties visus savus draugus un paziņas — kaut arī tie nepiederētu pie mūsu draudzes. Visi būs mīļi gaidīti un aicināti viesi!

SARĪKOJUMI HAMILTONĀ

23. jūlijā Zaļumsvētki Moores farmā pie Kaledonijas ar Hamiltonas latviešu nama fonda loteriju.

21. augustā latviešu kopējais izbraukums zaļumos uz Moores farmu ar dievkalpojumu brīvā dabā.

10. septembrī Latviešu biedrības gada svētki.

8. oktobrī Kanadas latviešu kultūras dienu atklāšana Hamiltonā.

15. oktobrī DV Hamiltonas nodaļas gada svētki.

VANKUVERĀ

● 11. jūlijā no mums šķīrās mūsu Latviešu biedrības goda biedrs Jānis Bētiņš. Nāve viņu pārsteidza 81. dzīvības gadā. Jānis Bētiņš bija Latvijā plaši pazīstams kā tautisko rotu zeltkalis. Viņš piedalījies daudzās izstādēs ar saviem darbiem Latvijā un vairākās citās valstīs, kur guvis vairākas godalgas un atzinības. Viņš bija arī biedrs Briseles daiļamatniecības kamerā. Jānis Bētiņš vienmēr ar sirdi un dvēseli atbalstīja b-bas dzīvi un mēs dziļās sērās šķiramies no viņa. Biedrība izsaka aizgājēja ģimenei visdziļāko līdzjūtību sērās. J. Bētiņa izvadīšana notika piektdien, 15. jūlijā. Nelaiķi guldīja Ocean view kapsētā.

● Vankuveras latviešu biedrība apsveic Inu Kanci ar iecelšanu direktores postenī Vankuveras tirdzniecības skolā. (Pitman Busines College).

● VLB biedri, viņu piederīgie un biedru aicinātie draugi lūgti ierasties piknikā Veldes Mežotnē svētdien, 21. augustā. Ar auto turp var nokļūt pa Lougheed Highway (kas ir Broadway turpinājums), braucot vēl caur Essondale, vai arī caur Port Moody, apm. 4 jūdzes uz rītiem aiz Haney pilsētiņas, kad jānogriežas pa 32 Ave. (skat. ceļa stabiņu ar uzrakstu) līdz Nr. 9 Road.

LONDONĀ, ONT.

● 10. jūlijā Londonas ev.-lut. draudzes jauniešu iesvētes dievkalpojumā, kā māc. V. Šēfera personisks viesis, ieradās tāls ciemiņš no mīlās Eiropas — prof. J. Vārsbergs.

Otrā dienā, māc. V. Šēfera pavadībā, profesors apmeklēja agronoma A. Grebžes netālo farmu, kur viesis izrādīja lielu interesi visos saimniekošanas jautājumos.

Vakarā, savam sirmajam profesoram par godu, agronoms E. Upītis rīkoja visu Londonā dzīvojošo agronomu sanāksmi savā mājā. Sanāksmē piedalījās agronomi E. Upītis, A. Grīns, A. Grebže, T. Zandersons un māc. V. Šēfers ar kundzēm. Klātesošie klausījās prof. Vārsberga atmiņās par Latvijas universitāti un jautrajiem laikiem Vecaucē. Profesors iepazīstināja klātesošos arī ar lauksaimniecību Zviedrijā, sevišķi pieminēdams, ka zviedru lauksaimniekiem, tāpat kā pilsētniekiem, ļoti svarīga lieta ir kafijas dzeršana, kas notiek stingri noteiktā laikā. Ja nu šai brīdī arājs patlaban atrodas vagas vidū, tad katrā ziņā viņš darbu pārtrauks un iebaudīs tasi līdzpaņemtās kafijas. Tik lielas ērtības latviešu lauksaimniekiem, protams, svešas. Patīkamā vakara dalībnieki šķīrās vēlā stundā. Profesors Vārsbergs otrā rītā atstāja Londonu un devās atpakaļ uz ASV.

L. Zandersons

● Kā savā laikā Kanadas un ASV latvieši salidoja Niagarā, tā svētdien, 17. jūlijā Londonas, Vindzoras, Detroitas un Čatamas tautieši satikās Rondeau parkā Erie ezera krastā. Daži londonieši, īpaši makšķernieki, tur bija ieradušies jau sestdienas vakarā; vispār londoniešu bija pāri par 60; no citiem minētiem centriem bija ieradušies mazākā skaitā. Saulainajā priekšpusdienā bija patīkama atpūta; pēcpusdienā uznāca lietus, kas traucēja uzturēšanos ezera krastā un dažus atbraucējus pamudināja doties jau mājās.

Ps

ZIEDOSIM STUNDAS ALGU TRŪKUMCIETĒJIEM

Ziedojumi iemaksājami:

ASV:
DV ASV kasierim vai vietējās DV apvienībās

KANADĀ:
DV KV kasierim: Mr. V. Čuriškis, 46 Aberdeen Ave, Toronto, Ont. vai vietējās DV nodaļās

Ziedojumus lūdzam regulāri iemaksāt.

DV ASV valde, DV KV valde

ĢENERĀLKONSULS
Mr. R. N. BRYSON
Toronto, tel. GE 2707
114 DANFORTH AVE

KONSULS
VILIS TOMSONS
Tel. RE 8-7798, MONTREAL, P.Q.
5210 VICTORIA AVE, APT. 16

Apdrošināšana
14 labākajās sabiedrībās
VALD. BEBRIS
Tel. WA 2-5913,
48 Rathnally Ave, Toronto

PASTA PAZIŅOJUMS

Kanadas galvenais pastmeistars Alcide Cote paziņo, ka ar krieviem parakstīta vienošanās par to, ka sākot ar 1955. gada 1. augustu atklās pasta un saiņu pārsūtīšanu no Kanadas uz visām Padomju Savienības republikām.

Pasta saiņu sūtīšana notiks caur Lielbritaniju un Somiju.

Tuvākus paskaidrojumus, sākot ar jūlija mēneša pēdējo nedēļu, varēs saņemt vietējās pasta nodaļās.

Astra Balode viena no labākajām

DV Londonas nodaļa Vanadzē Astra Balode, kuŗa dzīvo Detroitā, jau divus gadus dzied Mičigēnas valsts operas ansamblī. Nesen, pavadot atvaļinājumu Londonā pie saviem vecākiem, Astra Balode saņēmusi paziņojumu, ka viņa ir viena no desmit labākajām dziedātājām, kas piedalījušās Detroitas dziedāšanas konkursā. Šie panākumi ir sevišķi atzīstami, jo konkursā piedalījās vairāk kā 200 dziedātāju A. Balode ar savām dziesmām vairākkārtīgi ir kuplinājusi DV Londonas nodaļas sarīkojumus.

Piezīmējams, ka dziedātāja A. Balode ir Londonas latviešu ev.-lut. draudzes priekšnieka un bij. ērģelnieka Ervīna Udra meita.

PATEICĪBA

DV Hamiltonas nodaļa saņēmusi sekojošu pateicības vēstuli no Vircburgas Vācijā: „Es no sirds izsaku dziļu pateicību par mīļo pabalstu. Lai Dievs svētī un sargā visus mīļos un sirsnīgos ziedotājus un labvēļus līdz ar DV nodaļu Hamiltonā.

Anna Cīrulis un Skaidrīte"

LASĪTĀJU VĒSTULES

NEVAJADZĒTU NOROBEŽOTIES

A. Raidoņa raksts mani pamudināja nopirkt A. Johansona Dzīvo dzeju un A. Rubuļa Latgaļu dziesminiekus. Ja jāsaka atklātu sirdi, tad biju pārsteigts, jo vismaz 10 Latgales dzejnieku bij jāuzņem. Tie ir to vērts, jo J. Šķirmanta izdotājā Latgaļu dziesminieki antoloģijā ir vairāki īsti šedevri (Andžāne, Madsalu Jānis u. c.). Dzīvā dzeja būtu vērtīgāka, ja no grāmatas izmestu blakus klasiķiem ievietotos techniski darinātos „dzejoļus" vai pat pantos salikto pro-u, ko aizstātu ar Latgales novada autoriem.

Ja Johansons savu grāmatu būtu nosaucis par Vidzemes, Zemgales un Kurzemes antoloģiju, nevarētu iebilst, ja tik labāk ievērotu sakārtošanas principus. Turpretim ja tagad, kad arī latviešu delegāti pūlas apvienot Eiropu, lai izkļūtu no boļševiku jūga, esam ar mieru dzīvot un sastrādāt ar visādām tautām, mēs nevaram norobežoties no mūsu pašu ļaudīm.

No otras puses, arī A. Johansons var kļūdīties, jo arī viņš ir tikai cilvēks. Dzīvo dzeju viņš nosaucis nepareizi. Tā ir izlase, ne antoloģija.

Ē. Jansons, N.Y.

VĒSTULE ALUMSALUMAM

Klīvlendieši sūtām Jums daudz sveicienu un vēlam dabūt mīļu sievu, bet neceriet uz mūsu daiļo dzimumu. Esmu runājis ar vairākām Jūsu labā, bet visas prasa, vai Jums ir māja, Kadilaks un 2 kalpones. Ja Jums to nav, tad nedomājiet par Klīvlendas dāmām. Ņemiet vērā, ka mūsu Alfrēdam arī māja, ietaupījums un vēl klāt melnais „eibaciers," viņš tomēr saņēma neskaitāmus „kurvīšus" un rezultātā japaliek bez sievas. Un ko Jūs iedomājušies par Klīvlendas dāmām, ja Jums nekā nav!

Te, Klīvlendā iet kā nekur citur. Mūsu daudzās biedrību virknes ir izsludinātas par maksāt nespējīgām. Tādu mums ir bez gala: virsbiedrības, apakšbiedrības, palīgbiedrības un tādas, kuŗu nosaukumu nevar izprast.

Pagājušā nedēļā Klīvlendā ieradās trīs mācītāji. Tie meklē darbu fabrikās un saka, ka dibināšot vairākas draudzes. Tas būtu lieliski, jo tad katrai ģimenei būs sava draudze, un nebūs jāmaksā draudzes nodevas. Tautiešos ir tā mīļā nesaskaņa. Visas mūsu asamblejas cieš zaudējumus aiz apmeklētāju trūkuma. Nelaime tā, ka visi grib tikt par kungiem priekšgalā, bet ja visus savēlēs, tad nebūs ko vadīt. Te ir tāda noskaņa, ka tam, kam būs amats priekšgalā, būs garantēta deputāta vieta dzimtenē. Tāpēc lūk visi grib tikt priekšgalā. Un ja arī kāds to dabū, tad nelaiž vaļā. Piem. kādas kopas priekšnieks ar 2 draugiem jau 3 gadi „vada" savu kopu bez biedriem. Lai nu kā iet vai neiet, bet lepni nu gan mēs esam. Mums ir sava namsaimnieku b-ba un b-ba tiem, kas jau nodomājuši tikai pirkt māju. Kadilaku b-ba, Oldsmobiļu b-ba, Buiku b-ba, Fordu b-ba. Visi šķirojas pēc augstuma — bagātības. Tas nu būtu labi, lepniem jābūt. Bet vislaunākā parādība ir tā, ka no 4000 latviešiem draudzēs ir tikai 800. Daudzi aiziet pie vācu-amerikāņu draudzēm. Toties mūzikā un mākslā mēs esam visiem citiem priekšgalā. Pirms pāris gadiem vienā rāvienā nodibinājās 3 teātŗa kopas. Dziedoņi nāk no malu malām, bet vai būs, kas klausās, to rādīs nākotne.

Koks.

P.S.
God. Alumsaluma kungs, piedodiet, jo steigā Kadilakā rakstīju. Teikumi saraustīti. Koks.

Redakcija patur tiesības iesūtītos manuskriptus saīsināt.
Neizlietotos manuskriptus neuzglabās, bet uz vēlēšanos sūtī atpakaļ, ja būs pievienota pastmarka.
Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas var arī neatbilst redakcijas viedoklim.

A. Kalnietis-Klēbachs

PAR DZIEDĀŠANU, DZIESMĀM UN TO SVĒTKIEM

UZ RĪGU!

II

Pagāja gadi un to dēsmiti. Kaut kā Otro dziesmu svētku apraksts bija nozudis no mana redzes aploka. Reiz tas atkal nonāca manās rokās. Nu es lasīju to citādām acīm. Nevaru citēt grāmatas titulu, bet grāmatas sarakstītājs bija J. Lautenbachs-Jusminis, kā stāvēja melns uz balta. Un valoda! Kā tā atšķīrās no tā laika valodas, kad līktenis bija lēmis vēl kopā ar prof. Lautenbachu piedalīties prof. Endzelīna vadītājās RLB valodniecības sēdēs.

Lasot toreiz Tirzas koŗa dalībnieku sarakstu, zināju vēl dažu no tiem skatām Dieva sauliti. Gan laikam no visiem 2. dziesmu svētku dalībniekiem vēl bija viena vienīgā toreizējā Jēgeru Amālija (Rūtmaņa kundze) ar saviem 98 gadiem, kas 1948. gadā Fišbachā klausījās Pirmo dziesmu svētku atskaņas.

Iet laiks, pienāk 1888. gads, kas savilņo mūsu tautu vai līdz pašiem pamatiem. Savilņotāji bija Trešie dziesmu svētki. Piedalījās atkal Tirzas koris, ko vadīja tas pats nenogurstošais Kārlis Dzelzskalns, un koŗa dalībnieku starpā bija daži vecie Otro svētku dziedātāji, bet laba daļa jauno — arī no galgausniešiem. Ar tepat saviem 12 gadiem biju ieaudzis dziesmu pasaulē, kļūdams mazs Trešo svētku dalībnieks. Un šie svētki man kļuva par lielu un dziļu pārdzīvojumu. Sajūsmināja jau doma vien, ka arī es tiksu līdz uz Rīgu, par ko bija dzirdēts tik daudz! Bet nokļūt turp nebija pa vienam smieklam. Ja tagad varētu ar auto sasniegt 90 verstis tālās Plaviņas stundās 3, tad toreiz vajadzēja braukt pusotras dienas, bet tas nelikās nemaz grūti, jo ātrāka gaita nebija iedomājama. Galgausniešu nokļūšana Plaviņās organizēta ideāli: Gaujiņu vecais Lāča tēvs apņēmies mūs novest uz Plaviņām un atvest atpakaļ — viņš palikšot Plaviņās, līdz svētki būšot nosvinēti. Lāča tēvs aizņēmies muižā lielo pārjūga ori, uzrīkojis sēdekļus ores malās, arī vidū var sēdēt, bet tur vairāk vieta līdzņemamiem saiņiem un zirgu barībai. Man pirmā reize braucama diviem zirgiem tādā pulkā. Koŗa salasīšanās pie Kancana krogus. Ierodas tirzmalieši, druvēnieši sava kolotāja Jāņa Kalniņa vadībā (to es jau pazīstu — tas vecs draugs manam krusttēvam). Tirzmaliešu pulkā pazīstu veco Tirzas pagastskolotāju Andrievu Dzelzkalnu, dzejnieces Tirzmalietes tēvu. Ir tur vēl arī citi divi jauni tirzmalieši — Andrievs Niedra ar brālēnu Jāni, vēlāko farmācijas māgistru. Jānim N. rokā kāds Šillera rakstu sējums. Abi Niedras esot vēl ģimnazisti. Uz Rīgu līdz nebraukšot, atnākuši uz Kancānu tikai izvadīt dziedātājus. Tad Kancānā ierodas Adulienas koris ar savu diriģentu Ant. Krauklī, kas vēl tikai pāris gadu sabijis Adulienā par skolotāju. Pazīstot Antonu Kraukli vairāk nekā 50 gadu, jāliecina bez pārspīlējuma, ka viņš visu savu mūžu bija dziedāšanas entuziasts no Dieva žēlastības. Laikam nebija nevienu dziesmu svētku, kur Krauklis nebūtu piedalījies ar savu koŗi.

Ir laba pēcpusdiena, kad palicēju labnovēlējumu izvadīti, gaŗā pajūgu rindā laižamies ceļā caur Kancāna silu. Tas ceļš man braucams pirmoreiz. Daudz jaunu iespaidu. Ceļš iet gar Krima krogu. Ataust dzirdētie stāsti par briesmīgo noziegumu, kas tur kādreiz noticis. Bērna dvēsele to dzili izjūt.

Pa ceļam pievienojas Praulienas koris ar savu diriģentu, ja atmiņa gluži neviļ, skolotāju Kaminsku. Laiks saulains, ceļš sauss, tā ka gaŗā pajūgu rinda sacel veselu putekļu mākoni, pa kuŗu kustamies līdz pašām Plaviņām. Tur nonākam otras dienas pavakarē. Mazi Plaviņu, varbūt pat tuvā Trentelberģa zīdeņi skrien mums pakaļ klaigādami: „Zinget, zinget, dabūs kringel!" Jā, jā! Arī viņi zina, ka mēs esam dziedātāji.

Vairāk kā vajadzīgs noskalot pusotras dienas ceļa putekļus, tāpēc noejam uz Aiviekstes malu. Un tur mazgādamies pirmoreiz dzirdu lokomotīves svilpienu, kas ir kā vēršа māviens pret Galgauskas muižā dzirdēto kuļammašīnas svilpi. Bet mans prieks nav mazais: es zinu — rītu lokomotīve ar vēršа balsi mūs vizinās uz Rīgu. Lai arī ir prieks un nepacietība, tomēr brauciena nogurums prasa savu atpūtas tiesu — gan jau rīt diena! Jāizgulas.

PIRMOREIZ VILCIENĀ UN RĪGĀ

Nākošā diena tāda pati saulaina, kā bija braucot pa zemes ceļu. Esam stacijā. Tur pirmoreiz redzu lokomotīvi, kas kā melns vērsis reizēm iešņācas, izlaižot pa garaiņu strūklai. Gaŗa neredzētu vagonu rinda, tur sakāpj tikai dziedātāji un dziedātājas, visi vidzemnieki, varbūt arī kurzemnieki no Pārdaugavas apgabala. Novietojas vagonos pa koŗiem, un vilciens vēl stāv, kad sāk atskanēt dziesmas, kas turpinās, arī vilcienam sākot kustēties. Ceļš svešs, bet nav nekā sevišķa. Vienā stacijā pa vagona logu redzu: iet gaŗām pavecs konduktors gaŗos buŗu audekla svārkos un sauc: „Kokengüzen-djesatj minut- bufet!" — Tātad — Koknese! Un tas vārds atgādina dzirdēto teiku par varoni Koknesi.

Beidzot esam Rīgā. Pirmoreiz neredzētajā stacijas drūzmā, bet tur neesam ilgi — mūs aizvada uz paredzēto mītni Avotu ielā, kur toreiz laikam bija Latviešu labdarības biedrības skola. Tai pašā stāvā apmetās arī Praulienas koris.

Rīgā daudz kas neredzēts, tagad pirmoreiz skatāms, bet savādi — daudz kas nav tik lielisks, kā bija domāts un iztēlots. Nami gan lieli, augsti, kādi nav redzēti īstenībā. Viens no tiem kaut kā palika prātā — tāds pelēks, pusapaļu, vītnājiem apaugušu balkonu. Tas esot ķeizara Aleksandra II blakussievas nams, tā dzirdēja stāstām. Latvijas laikā tas piederēja Benjaminiem. Vērmanes parkā daudz ko dzirdēt un redzēt. Visprms jau līdz tam nedzirdēta kaŗa orķestŗa mūzika gliemežnīcā, tad strūklaka, kuŗa gan nav liela, tomēr atgādina Pēterhofas „ūdensskunsti," kas redzēta kādā attēlā.

Pulvertornis pats par sevi interesants, bet mani vēl vairāk interesē tornī iemūrētās bumbas, kas esot paša Pētera Dižā Rīgā iešautas. No Ķeizara dārza atminos tikai liepu, ko esot iedēstījis tas pats Pēteris Dižais.

Bet rīdzinieki gan savādi — iet gaŗām, nelikdamies ne zinis viens par otru. Dāmas visas skaistas, no saules tās vairās ar krāsainiem saules sargiem — no to apakšas tikai pabola acis uz gaŗāmgājējiem.

Bet nu par svētkiem. Koŗi salasās pie Latviešu biedrības. Nezinu, kā gadās iekļūt tās zālē. Dzirdu, kādā vakarā būšot Dzīvība priekš cara izrāde. Uz to gan netieku. No zāles dekorējuma palikusi prātā tikai glezna, kur tēlots Pērkoņtēvs. Noteiktā kārtībā rindojas koŗi ar saviem karogiem priekšgalā un lielā gājienā dodas uz dziesmu svētku vietu — ēku toreiz vēl maz izkoptajā un smilšainajā Esplanādē. Visas iepriekšējās dienas bija jaukas, bet nu paša gājiena laikā, un vēl pēc tam līst tik stipri, ka samirkstam līdz ādai. Lietus tomēr neatvaira ļaužu pulkus stāvēt ielas malā un apsveikt dziedātājus ar puķēm. Met ziedus arī no vaļējiem logiem. Pamodies latviešu gars.

(Turpinājums sekos)

Ieguvusi ārsta tiesības Kanadā

Dr. Marta Salna-Puže ieguvusi ārsta tiesības Kanadā, noliekot pārbaudījumus pie Toronto universitātes.

Dr. M. Salna beigusi Latvijas universitāti 1937. g., speciālizējusies iekšķīgās slimībās R. pilsētas II slimnīcā, nervu un gara slimībās Liepājas pilsētas slimnīcā.

Zviedrijā 1948-1951. gadam strādājusi Västmanlands Läns sanatorijā.

Krize lietuviešu komitejā

Jaunā lietuviešu centrālā organizācija Amerikas lietuviešu tautas kopība, kuŗu ievēlēja maijā vispārējās vēlēšanās, konstruējusies šādā sastāvā: prezidijā plkv. J. Šlepetis (pr-dis, Ņujorkā), prof. Puzinas (Filadelfijā) un Dr. Gimbutas (Bostonā). Par eksekutīvās komitejas pr-di ievēlēts S. Barzdukas (Klīvlendā), kas izraudzīs pārējos komitejas locekļus, kuŗus tad prezidijs apstiprinās.

Lietuviešu augstākās atbrīvošanas komitejā (VLIK), kas darbojas Vācijā, radusies krize. Padomes priekšsēdis mons. M. Krupavičus un eksekutīvās komitejas pr-dis K. Žalkauskas atkāpušies no amatiem, bet turpinās darbību līdz amatpersonu iecelšanai. Krizi izraisījušas nesaskaņa politisko partiju starpā.

Bēg no ārzemnieku leģiona

Franču ārzemnieku leģionāru pārvadāšanai bijis norīkots norvēģu kuģis Scaugum. Pēdējam dodoties cauri Suecas kanālam, 85 leģionāri ielēkuši ūdenī un dezertējuši. Starp dezertējušiem ir 60 vācieši, 10 austrieši, 6 spānieši, 4 italieši, 2 beļģi, 1 turks, 1 marokānis un 1 polis. Tik liela masu bēgšana līdz šim vēl no ārzemnieku leģiona nav piedzīvota.

Nevēlas geišas

Vairāki simti ASV armijas virsnieku saņēmuši ģenerāla rīkojumu, neievest savas draudzenes armijas klubos. Rīkojumu devis Ģen. ltn. Džons Kolljers, armijas virspavēlnieks Korejā. Ģenerālis savā laikā bijis ASV spēku komandieris Stuttgartē, kur arī viņš izdevis līdzīgu rīkojumu.

IZCILA KARAVĪRA JUBILEJA

MAJORAM V. HĀZNERAM 50 GADU

Vilis Hāzners dzimis 1905. gada 23. jūlijā Jelgavas apriņķī Vircavas pagastā Ērslaku mājās kā meldera dēls.

1923. gadā beidzis Jelgavas lauksaimniecības vidusskolu, obligāto karaklausību pildījis 3. Jelgavas kājnieku pulkā. 1929. gadā iestājies Latvijas Kara skolā, ko beidzis 1931. gadā, kad iedalīts 7. Siguldas kājnieku pulkā, kur dienējis līdz 1936. gadam, tad pārcelts uz 6. Rīgas kājnieku pulku.

1936. gadā iestājies Latvijas Augstākā kaŗa skolā, kuŗu beidzis 1939. gadā. Līdz 1940. gada septembrim kalpojis Armijas stāba Armācības daļā kā Reglāmentu nodaļas priekšnieks, kad sakarā ar Latvijas boļševizāciju no dienesta atlaists.

Pirmās boļševiku okupācijas laikā bēgļojis. Pēc Vācijas karaspēka ienākšanas Rīgā iecelts par adjutantu un Administrātīvās nodaļas priekšnieku pie Latviešu sakaru virsnieka pie vācu Latvijas kārtības policijas dienesta komandiera.

V. Hāzners

1942. un 1943. gada sākumā bijis Abrenes apriņķa priekšnieks.

No 1943. gada maija adjutants 32. latv. grenadieŗu pulkā, bet no 1943. gada decembŗa tā paša pulka bataljona komandieris. No 1944. gada jūlija līdz septembrim komandējis 32. latviešu grenadieŗu pulku. No 1944. gada novembŗa mēnešа ir 15. divīzijas izlūku (fizilieŗu) bataljona komandieris.

Savas izcilās karavīŗa spējas un gatavību nolikt galvu par dzimtenī majors V. Hāzners pierādījis visos kauju laukos. Karavīru saimē viņš bija loti iecienīts virsnieks. Daudz fizisku un morālu spēku V. Hāzneram prasīja ap 2 nedēļu ielenkums Krievijā, kuŗa pēc kādas kaujas grupas sakaušanas 1944. g. viņš nokļuva ar nedaudz karavīriem. No šī ielenkuma spēja izlauzties un pievienoties divīzijai, kad tā bija jau atkāpusies Latvijā.

H. ir vairākkārtīgi ievainots, pēdējo reizi Vācijā 1945. g. janvārī pie Immerheimas, kur komandēja divīzijas izlūku bataljonu.

Par izcilu varonību Hāzners apbalvots ar daudzām goda zīmēm: abu šķiru Dzelzs krusti, Kaŗa nopelnu krusts, Tuvcīņas nozīme un Goda nozīme (Ehrenspange) grezno jubilāra krūtis. Pēdējo (Ehrenspange) piešķīra tiem karavīriem, kam kā nākošais ordenis par nopelniem kaujas laukā bija paredzēts Bruņinieka krusts.

Pēc kaŗa H. nonāk güstekņu nometnē Cedelghēmā, kur jau aktīvi darbojas DV organizācijā, plānodams tās nākotni. Ja šodien Daugavas Vanagu organizācija izveidojusies par lielāko latviešu organizāciju trimdā, tad pie tā daudz nopelnu ir V. Hāzneram. Bez DV organizācijas, kuŗā H. ieņem Centrālās valdes sekretāra posteni, viņš darbojas arī daudzās citās latviešu organizācijās. V. Hāzners izraudzīts par pārstāvi Komitejā Eiropas brīvībai. Tikko iecelošanas formālitātes nokārtosies, varēsim viņu sagaidīt Ņujorkā.

Savu 50 g. jubileju Hāzneram vadjadzēs svinēt ārpus dzīves vietas Augustdorfā, jo izbraucis kārtot latviešu lietas ārpus Vācijas. Lai ražens mūžs dižajam tautas dēlam!

17. jūlijā Hamiltonas Kristus ev.-lut. latviešu draudzē māc. A. Voltkus iesvētīja jauniešus. Blakus mācītājam Laima Agrita Vilka. 2. rindā no kr.: Valts Kalva, Kārlis Alnis Bērziņš un Arimands Voldemārs Valters J. Ligera uzņ.

ETNOLOGA EDUARDA PAEGLES ATMIŅAS

Šā gada 26. jūlijā iesoloju 80. dzīves gadā. Šinī sakarā gribu mest skatu atpakaļ uz gaŗo, pārstaigāto ceļa gabalu un sniegt īsu pārskatu par nama turēšanu, par darbu sabiedriskā druvā.

Biju darbojies par ierēdni Igaunijā. Biju redzējis Ziemeļkaukaza kurortus, darbojies kā tulks Rostovā pie Donas, skatījis Venecijas dodžu pili un gondolas, Vērojis no Triestas sārti-baltos nekustīgos „mākoņus" ziemeļu virzienā, nezinādams, ka tie ir sniegotie Alpu kalni, bet vienmēr kāda balss klusi čukstējusi: Latvija, Rīga.

1903. gadā atkal biju Rīgā, kur priekš gadiem manas mātes brālis, pats iecienīts kalējs būdams, gribēja arī mani par tādu izskolot. Neizdevās.

Mans pirmais literārais darbs, īsti sakot, nedarbs, ir plāna brošūriņa angļu saruna valodai latviešiem. Tas iznāca 1904. gadā. 1908. gadā sarakstīju jau īstu mācības grāmatu vācu valodā ar latviski-igauniski-krieviski vokabulāriju. Sekoja franču valodas mācība latviešu skolām.

1923. g. janvārī, es un mana sieva, sākām izdot tautas mākslai un senatnei veltītu mēnešrakstu, kas iznāca deviņus gadus. Latvijas Saule aptver 1100 liela formāta lappuses ar 3000 zīmējumiem vienā un vairākās krāsās.

Deviņus gadu tā bija gājusi tautā, bija guvusi atzinīgas atsauksmes.

LS. saņēma, apmaiņas kārtībā, attiecīgu literātūru 21 valodā, bet pazīstamākiem mūzejiem to piesūtīju gratis.

Latvijas Saule bija veltīta mūsu tautas materiālās un garīgās kultūras propagandai ārzemēs un tās pētīšanai un veicināšanai pašu mājās.

Pēc LS. apstāšanās vienu gadu laidu tautā Zemkopju Sauli, kuŗa, ķiet, nebija piemērota zemturu prasībām.

1935. gadā, kad biju ierēdnis Sabiedrisko lietu ministrijā, man izdevās laist tautā trīs bagātīgi ilustrētas grāmatiņas „Latvišu tautas māksla" ar mākslinieka Strunkes vāka zīmējumu. To iespieda trijās valodās: latviešu, angļu un vācu.

Paidagoga gaitas sāku 1908. gadā, kad nodibināju valodu kursus. 1910. g. tiem pievienojās augstāka tipa komerczinību kursi un 1912. g. mana sieva Alma Paegle nodibināja dailamatniecības skolu.

Kaut mācības valoda bija krievu, paskaidrojumiem bija atļauts lietot latviešu valodu, ko arī izmantojām. Valodu mācībā stingri ievēroja fonētisko metodi, ņemot palīgā arī fonogrāfu un tabulas. Mākslas skolā bez parastajiem rokdarbiem mācīja arī emaljēšanu, kā arī veidošanu kokā un mālā, glazūras lietošanu un dedzināšanu. Pamatā likām tautas stilu.

Kaŗam uznākot, skolas ar nepieciešamo inventāru pārcēla uz Maskavu. Darba apstākļi bija ierobežoti un mācības varējām turpināt tikai mazā apjomā. Sievai ar šķām piemiņas lietiņām veicās diezgan labi. Bet es dabūju vietu cenzūrā. Latviešiem tobrīd bija laba slava.

1918. gadā revolūcionārais tribunāls sekvestrēja visu inventāru.

Latviešu karavīrs mūs atbrīvoja no jūga, un 1920. gada rudens pusē, pāri Sienupei, koka tupelēs iesoļojām Latvijā. Savas skolas vairs neatjaunojām. Par izglītību rūpējās ministrija, bet tautas mākslas veicināšanai un senatnes pētīšanai palikām uzticīgi.

1927. gadā Kultūras fonds man piešķīra nelielu pabalstu brauciena uz Poliju, senatnes un tautas mākslas pētīšanas nolūkos. Atgriezos ar bagātu materiālu Latvijas Saulei un mūzejam.

1928. gadā atklāju Latvijas Saules mūzeju. Par to ļoti atzinīgas atsauksmes sniedza visi lielākie Latvijas laikraksti. Komūnisti to nacionālizēja un atkāpjoties 1941. g. nodedzināja māju, kuŗā atradās mūzejs un mūsu personiskā iedzīve.

1930. g. Rīgas pilsētas valde mani aicināja kārtot un aprakstīt pilsētas bagāto monetu krātuvi. To arī izdarīju un nodevu atpakaļ.

1934. g. Iekšlietu ministrija man piedāvāja kā lietpratējam vietu, ko, protams, pieņēmu. Drīzi man uzticēja arī Bērnu Draugu b-bas vadību. Te atvērās plaša, svētīga, bet arī atbildīga darba iespējas. Vispirms centos izskaust šķiru naidu un iepotēt gaišu, saulainu satīcības garu. Sevišķu vērību piešķīru latviskai nodarbībai tiklab izpriecās, kā praktiskā darbā.

Par plašām iespējām bērnu audzināšanā pateicībā nāčās Rīgas lielvecākam R. Liepiņam.

Tad iekārtoju īpašu rokdarbu darbnīcu, rokdarbu paraugu mūzeju, zāli ar skatuvi sapulcēm un sarīkojumiem. Sevišķi rūpējāmies par bērnu vasaras atpūtu.

Bet, manuprāt, vissvētgākais pasākums bija lauku mājas iegūšana, Jelgavas tuvumā, Garozas pagastā, skaistā apvidū, Iecavas krastos. Tai devām zīmīgu vārdu Zemdaŗi. Nolūks bija atslogot pilsētas, pieradināt bērnus pie lauku darbiem. Paredzēto ēku plāni bija gatavi, pirmo lauku ražu ievāca, tad skaistais sapnis izgaisa. Pēdējoreiz to redzēju pa vagona logu pāris simt soļu attālumā, braucot no Iecavas uz Rīgu pa apkārtceļu, jo Jelgava jau bija krievu rokās. **Ed. Paegle.**

Brīvmūrnieku 100 gadu jubileja

Atzīmējot Brīvmūrnieku brālības Grand Loge simt gadu pastāvēšanu, svētdien, 17. jūlijā, 25.000 masoņu pulcējās Toronto Nacionālās izstādes laukumā, kur notika pateicības dievkalpojums.

Svinībās piedalījās viesi no Austrālijas, Anglijas un daudz citām vietām.

601 Ontario brīvmūrnieku ložas ir 132.000 biedru.

Visvairāk alkoholiķu Francijā

Vankuverā ir visaugstākais alkoholiķu procents Kanadā. Vispār britu Kolumbijā procentuāli ir visvairāk alkohola lietotāju: no 100.000 iedzīvotājiem 2.440 ir alkoholiķi. Turpretim Ņūfaundlendā ir vismazāk — 550 uz katriem 100.000. Pasaules mērogā Kanadu var ierindot sestā vietā. Kanadas lielākajās pilsētās uz katriem 100.000 iedzīvotājiem alkoholiķu ir: Vankuverā — 3.230, Londonā (Ont.) — 3.105, Kvebekā — 3.050, Toronto — 2.629, Montreālā — 2.430, Vinipegā — 2.070, Otavā — 2.020 un Hamiltonā — 1.840 Vismazākais procents esot St. Džonsā, tikai 680. Edmontonā — 910, Halifaksā — 950, Vindzorā — 1.720 un Kalgarijā arī 1.720.

Starptautiskajā mērogā priekšgalā stāv Francija ar 5.200 uz katriem 100.000 pieaugušajiem. Seko Savienotas Valstis ar 3.925, Zviedrija ar 2.580, Šveice ar 2.385, Dānija ar 1.950 un Kanada ar 1.580.

PASAULI APDZĪVO 2.528 MILJARDI CILVĒKU

Pēc AN Statistiskā biroja ziņojuma pašreizēja iedzīvotāju skaitu pasaulē lēš uz 2,528 miljardiem. Šādu rezultātu devusi 1954. gada netiešā skaitīšana.

Apaļiem skaitļiem rēķinot Āzijā, neskaitot Krieviju, ir 1.000.323.000 iedzīvotāju, Eiropā, arī neskaitot Krieviju, — 406.500.000, Padomju Savienībā, ieskaitot Eiropas daļu un Āziju, — 214.500.000. Ziemeļamerikā — 233 miljoni, bet Dienvidamerikā — 121.100.000, un Āfrikā 216 miljonu. Pēdējā vietā atrodas Okeanija ar 14.200.000 iedzīvotāju.

Kā pasakā

Milzu mantojumu negaidīti saņems kāda nabaga kurpnieka meitiņa Romā. Pasaules kaŗa laikā kāds lidotāju virsnieks izlēcis ar izpletni no šaušatus lidmašīnas un nonācis Italijā. Šeit viņu paslēpuši un rūpīgi apgādājuši kāda maza meitenīte, Andžela Portaluri, līdz kamēr Italijā ienākušas amerikāņu kaŗaspēka vienības, un paslēptais virsnieks — Džons Varmers — varējis atgriezties pie savējiem. Pēc tam vairs meitenīte nekādas ziņas no paglābtā kaŗavīra nav saņēmusi, līdz kamēr pēkšņi pie viņas negaidīti ieradies advokāts un paziņojis, ka paglābtais kaŗavīrs miris, bet savā testamentā visu mantu novēlējis mazajai glābējai. Tagad meitenei ir jau 20 gadu, un viņai piekājām nolikts 16 milj. dolaru mantojums. Romā šo gadījumu uzņem kā moderno laiku pasaciņu īstenībā.

SAVIENOTĀS VALSTĪS

ŅUJORKA

● Ņujorkas Latviešu biedrība savā ģenerālsapulcē 16. jūlijā atkal pārrunāja jautājumu par iestāšanos Ņujorkas latviešu organizāciju padomē, tomēr arī šoreiz vairākums bija pret iestāšanos, lai gan visi izteicās par sadarbību ar organizāciju padomi katrā atsevišķā gadījumā. Attiecībā uz biedriem, kas iesaukti ASV bruņotos spēkos, pieņēma lēmumu, ka maksājumu un pabalstu ziņā tie pielīdzināmi pārējiem biedriem. Par goda biedriem uzņēma Līnu Zviedri un Alisi Tammu, kas 25 gadus ir biedrības biedres. Uzņēma trīs jaunus biedrus.

GRAND RAPIDI (MICH.)

● Š. g. 2. jūnijā māc. J. Lazda Vienības draudzes baznīcā salaulāja Amerikas latviešu jaunatnes apvienības valdes locekli Vilmāru Kukaini un Dzintru Kalnraupu, kuŗi šinī gadā beidza Grand Rapidu Junior kolledžu. Laulības ceremonijas laikā dziedāja Ivars Gaide, kuŗu pavadīja Inta Gaide. Kāzu viesības notika lietuviešu kluba telpās un uz tām bija pulcējušies tuvu pie simts viesu. Daudz bija studējošās jaunatnes. Runāja māc. J. Lazda, māc. A. Gulbis, latviešu b-bas priekšnieks O. Leimanis, A. Roziņš u. c. Jaunais pāris saņēma arī daudz telegrafisku un rakstveida apsveikumus.

● Svētdien, 3. jūlijā Vienības draudzes baznīcā sperdiķoja māc. Alfrēds Gulbis no Venecuēlas. Dievkalpojuma laikā tika iesvētīts arī Boķu ģimenes dāvātais altāŗa sudraba krucifiks. Pēc dievkalpojuma baznīcas apakšējās telpās viesis mācītājs noturēja priekšlasījumu par Venecuēlu un latviešu dzīvi šinī zemē, papildinot to ar gaismas bildēm. Visi turpmākie dievkalpojumi Vienības draudzes baznīcā jūlija un augusta mēnešos notiks pl. 12 dienā, svētdienās, bet svētvakara dievkalpojumi sestdienās plkst. 7 vakarā.

KOMŪNISMA JŪGĀ PIRMS 15 GADIEM

LAI ATCERAMIES, BALTO TRIMDAS MAIZI ĒDOT

10. jūlijā: Adv. Ķeniņš, kuŗu Latvijas bende Višinskis tik smalki bija piešmaucis, novēlēdams viņam un pilsoņiem sekmes sava pilsoniskā saraksta iesniegšanai vēlēšanām, bet tai pašā laikā pavēlēdams pilsoņu rosību likvidēt, velti izmēģinājās dabūt PSRS sūtniecībā audienci „protestam" pie Kremļa varenā. Pilsoņu Demokratiskā bloka organizētājus terrors skaŗ arī provincē, kur Čeka daudzus apcietina. Darba vietās notiek „vēlēšanu sapulces," kuŗās Maskavas instruētie kompartijas aģitātori saka, ka komūnistiskais Darba ļaužu bloks ir vienīgais saraksts vēlēšanās un kā bloks gādās par Latvijas neatkarību, pilsoņu personisko drošību, privātīpašuma neaizkaramību utt. Kuŗš demonstrātīvi neieradās šajās vēlēšanu sapulcēs, otrā dienā tika izsaukts uz nopratināšanu pie darba vietas partorga vai kadru daļas vadītāja, kas paziņoja, ka tautas kaitniekus bez žēlastības atlaidīs no darba. Bet kas nestrādās, tam nebūs arī ēst. Kuŗš mutojās pretim un izteica savas domas, kādām jābūt demokratiskām vēlēšanām, tam savus vārdus nāčās nožēlot Čekas stābā. Bija rūpnācas, kuŗās partorgi pirms vēlēšanu sapulces noslēdza ģērbtuves un izejas durvis, lai strādājošo „neapzinīgais" elements neaizietu mājās, sapulcē nepiedalījies. Citur bija jāreģistrējas sapulci atstājot.

11. jūlijā: Skalŗuļi nemitīgi izkliedz, ka atturēšanās no vēlēšanām būs noziegums pret tautas interesēm. Lamā tautas kaitniekus, kuŗi noniecina vēlēšanas. Visus balstiesīgos pilsoņus palīgpolicija reģistrēja pēc viņu dzīves vietām, lai kompartijas aktīvisti varētu pavēlēšanu iecirkņiem izsekot, kuŗš vēlēšanās ieradies, kuŗš ne. Savu balsi varēja nodot tikai tur, kur reģistrēts. Pret vēlēšanu sabotieŗiem tiek izkliegti draudi. Visur baumo, ka pēc vēlēšanām izdarīs pasu pārbaudi: kuŗam nebūs atzīmes, ka nodevis balsi, to uzskatīs par tautas kaitnieku.

14. un 15. jūlijā: Draudīgu izsekotāju un bruņotu miliču klātienē iebiedētai un terrorizētai latviešu tautai bija jāiemet urnās monopolizētais Darba ļaužu saraksts, kuŗam kūmās stāvēja PSRS sūtniecība ar savu bruņoto spēku un ienīstā kompartija. Vēlētāju, kuŗš negāja tieši pie urnas, bet nogāja sānis, lai sarakstā izdarītu kādu svītrojumu, īpaši atzīmēja vēlētāju reģistrī. Visā Latvijā tikai 27.919 vēlētājiem tomēr bija drosme urnās iemest sabojātus sarakstus, kas skaitījās kā nederīga balsis.

(Turpinājums sekos)

CEĻA VĀRDI

Vairāk klusē vai runā tikai nepieciešamo un to pašu izsaki nedaudz vārdos.

*

Sargies sarunās bieži un pārmērīgi runāt par saviem darbiem un pārciestām briesmām.

*

Kungs par visu ir tas, kas grib sev iegūt to, ko viņš spēj, un nevēlas to, bez kā viņš var iztikt. Kas grib būt brīvs, tas nedrīkst iekārot to, kas citu varā, pretējā gadījumā viņš ir citu kalps.

Epiktets

Dzīvīte, dzīvīte...

Ziemeļreiņas - Vestfāles zemes ministrs Dr. Amelunksens konstatējis, ka valstij kopš vācu laulksaimniecību kārtējās mājlopu skaitīšanās vairs neesot jāuzdod ēzeļi, ietaupot 50.000 DM gadā.

Hm! Divkājaino pasaulē tas ir vēl arvien citādi — tur ēzeļi biežāk šiverē pa priekšu!

*

Ik gadus ASV nelaimes gadījumos cieš 9 miljoni cilvēku, no kuriem 90.000 tiek nonāvēti. Visus pēdējos gadus ASV ik uz 100.000 iedzīvotājiem 72 mirušī negadījumos; 90 proc. no visiem nelaimes gadījumiem esot tādi, kam par iemeslu nolaidība, vai otra vaina, tātad novēršami. Vairāk nekā puse no nelaimes gadījumiem, kas notikuši mājas apstākļos, skar vecos ļaudis, kam pāri 65 g., piektā daļa skārusi mazus bērnus līdz 5 g. vecumam. Mājas nelaimes galvenie iemesli: nepietiekama apgaismošana, nedrošas elektriskās ierīces, kāpnes bez pieturām, slīdenas grīdas un paklāji

Es gribētu piemetināt, ka daudz nelaimes sagādā arī mūsu pārāk slidenās mēles!

*

Atstājot augstskolu, jaunajiem ārstiem jānodod Hipokrata zvērests, ka ārsta svēts noslēpums ir viņa slimnieka diagnoze. Britu Medicīnas žurnālā tagad chirurgs Devsons publicējis kādas aptaujas rezultātus, kur vairākums lasītāju atzinis, ka ārsts nav lauzis Hipokrata zvērestu, ja, atklājot slimnieka kaites, tas līdzējis novērst draudošās briesmas vai ļaunumu citiem. Ja autobusa vai vilciena vadītājs slimo ar krītamo kaiti, ārstam par to jāziņo darba devējam.

Ārstu kungi: kā ir ar mūsu trimdas kuģa vadītājiem, cik no viņiem slimo ar politisko lielummāniju? Jebšu tā nevienam ļauna nenodara?

Kursīkis.

Lietuviešu dziedoņa panākumi

Ceturtdien, 14. jūlijā Toronto promenādes koncertā diriģēja pazīstamais Detroitas simfoniskā orķestra diriģents Viktors Kolers. Šis koncerts baltiešus, sevišķi lietuviešus, interesēja tāpēc, ka koncertā kā solists piedalījās lietuviešu bass-baritons Vacslavas Verikaitis. Viņa uzstāšanos bija atzīmējis Kanadas raidītāja nedēļas biļetens CBC Times, ievietojot arī V. Verikaiša attēlu. V. Verikaitis Kanadā ieradās 1948. gadā, šogad beidza studijas Karaliskajā konservātorijā Toronto. Jaunais dziedonis jau piedalījies kā solists Konservātorijas, CBC operas un CBC Song of my People raidījumos, kā arī daudz koncertējis ārpus Toronto Kanadā un Savienotajās Valstīs. CBC Times sevišķi atzīmē V. Verikaiša dziedātos kanadiešu komponistu jaundarbus Toronto promenādes koncertā, kur klausītāji viņu sumināja jūsmīgiem aplausiem. Laikraksts The Telegram, recenzijā par koncertu, atzīmē V. Verikaiša stilu, izceļot viņa labo sniegumu pazīstamajā ārijā no operas Seviļas bārddzinis. Sevišķi labi bijuši kanadiešu komponistu jaundarbu dziedājumi. Bez tam laikr. atzīmē, ka lietuviešu komponistu dziesmu V. Verikaitis dziedājis skaisti, ar labu mūzikālo frazējumu, lieliski izceļot dziesmas mūzikālās vērtības.

V. Verikaitis dzīvo Toronto, viņš ir lietuviešu Augšāmcelšanās draudzes ērģelnieks un koŗa diriģents.

Vacslavs Verikaitis

ATKLĀTA JAUNA KOMĒTA

TASS aģentūra no Maskavas ziņo, ka padomju astronoms Bakarevs Pegasa zvaigznājā atklājis jaunu komētu. Kā parasts, arī šoreiz krievi tuvākas ziņas nav sniegušī.

LABI IZDEVUŠIES SPORTA APVIENĪBAS BĒRNU SVĒTKI SIDRABENĒ

Svētkus LNAK uzdevumā atklāja māc. A. Čops. — 150 bērnu piedalījās raibajās sacensībās un pārbaudēs

Latviešu sporta apvienības Kanadā rīkotos, gadskārtējos bērnu svētkus Sidrabenē atklāja LNAK pārstāvis, mācītājs A. Čops, nododams valdes priekšsēža A. Svennes sveicienus un labākos novēlējumus.

Šogad rīkotāji bija sacensību programmu un stendus sakārtojuši ar iepriekšēju izplānojumu, aicinot pāļīgā skautus, gaidas, mazpulku, jaunatnes pulciņus, sportistus, YMCAu un citus, kas bija iekārtojuši katrs savu stendu.

Zēnu uzmanību visvairāk saistīja šaušana, un tie jau laikus izpētīja, kā notiks šī sacensība, kuŗu rīkoja 1. Niagaras mazpulks. Kā pirmais, atklājot šaušanas sacensības, mazpulka dalībnieks Juris Ligers ievirzīja visus sāvus 3 sacenībās paredzētos šāvienus tieši mērķa vidū. Nekļūdīgas trāpījumu nolasītājas bija Niagaras mazpulka pr-ce Rūta Skalde un Dagnija Treijere.

Meiteņu uzmanību savukārt saistīja gaidu novietnes, kur bija jāparāda sava veiklība šūšanā, vai arī „trokšņu" stendā. Lielu pirkstu veiklību meitenes parādīja Saulaines stendā „krellīšu" vēršanā, — kur izmērcētās mazās pupiņas bija visīsākā laika brīdī jāsaver un jāizgatavo kakla rota. Stenda vadītāja V. Ozoliņa izteicās, ka meitenes gandrīz visas sasniegušas labus rezultātus, kas norādot, ka tās bijušas čaklas rokdarbu strādātājas.

Skautu pārzinātājos stendos bija jau „ākīgāki numuri". Pa virvēs nostiprināto balķi, kas padevās svārstībām visos virzienos, reti kāds dalībnieks varēja nostaigāt. O. Volmere (Hamiltona) un vad. P. Plaudis un St. Leimanis bija šī stenda vadītāji.

Tērvetes skautu vienības, roveŗu dzimtas pārziņā atradās mešanas stends, ko veikli vadīja Iv. Klanis.

Toronto latviešu sporta kluba pārziņā bija basketbola stends, kur dalībnieku spējas vērtēja H. Beķere, bet „nerātnā gredzena" stendu vadīja pazīstamais skriešanas rekordists V. Teteris. Šeit dalībniekiem bija jāapbruņojas ar pacietību un veiklību, Makšķereš galā bija mazs metalla riņķītis, kas bija jādabū noliktās pudeles kaklā. Katra mazākā svārstība vai piesitiens to novirzīja atkal sāņus. YMCAs stendā, ko vadīja V. Zentiņa, mazie veidotāji parādīja savu mākslu plastelīna figūru pagatavošanā.

Tur jau vienam otram bija apskaužama māka, čūsku, zaķīšu un citu dzīvnieku atdarināšanā.

Jaunatnes pulciņa Lāpas stendu vadot, redzams bija brašais Dižd anča dejotājs V. Ādlers, kas sekoja un atzīmēja bērnu veiksmi ar makšķeri metalla zivtiņām zvejā no ūdens tvertnes. Pēc „karstās" sacensību virknes lielajā vasaras tveicē, peldēšanas sacensības bija tās, kas drusku atsvaidzināja. Svētki noritēja loti gludi, viss bija labi organizēts, jo rīkotājiem jau bija pieredze no iepriekšējiem gadiem. Līdz ar mazajiem dalībniekiem, to priekiem un veiksmei sekoja daudzi pieaugušie un sabiedrībā redzami vīri, ar DV KV pr-sēdi V. Muktu priekšgalā.

J. L.

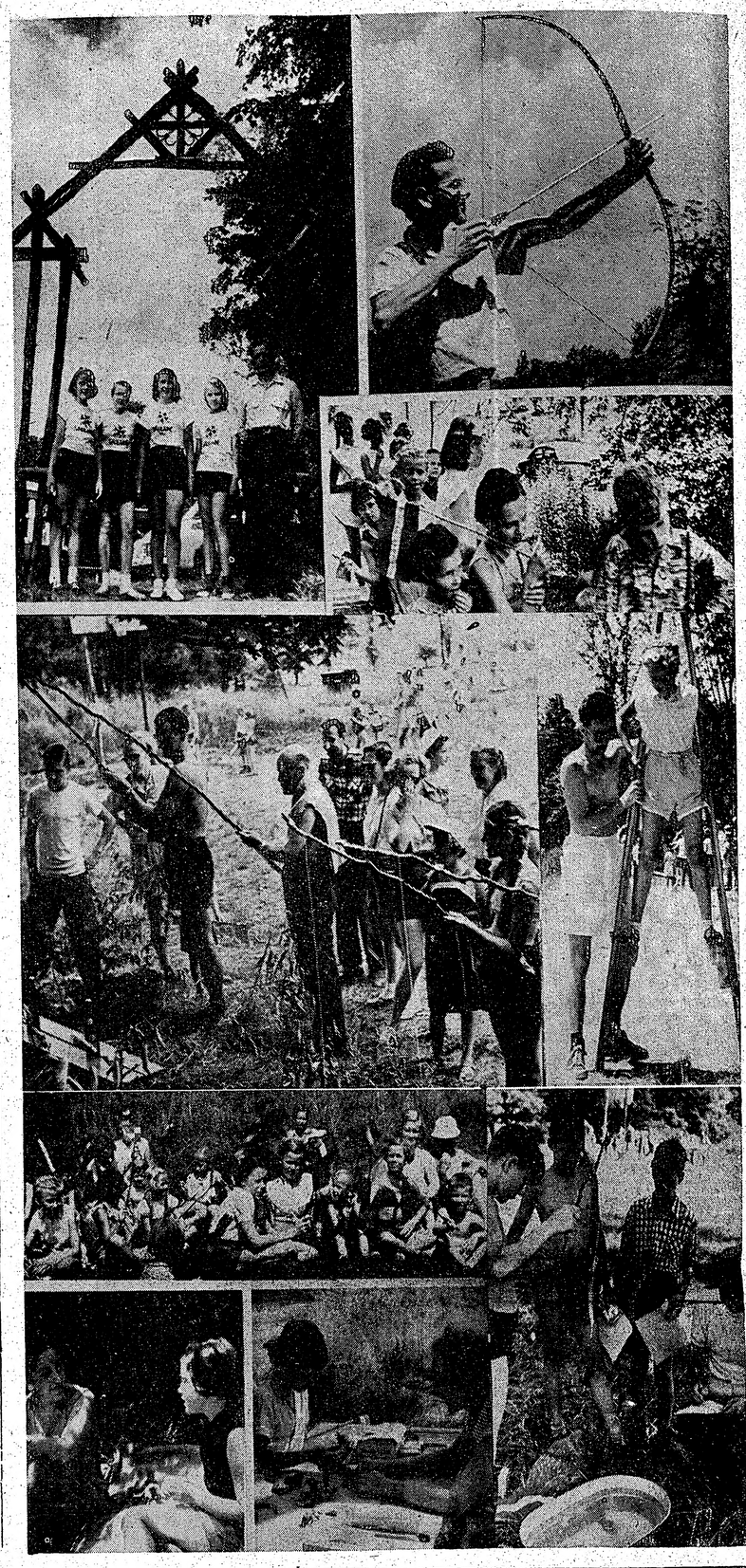

Attēlos pa labi redzams:

Augšā pa kreisi: Viešņas no Saulaines nometnes, no kr.: I. Akmene, I. Milenbacha, vad. V. Ozoliņa, K. Soste un māc. A. Čops. Pa labi: M. Ozoliņš vadīja loka un bultas šaušanas sacensības. Bērnu svētku dalībniekus reģistrēja Skujiņa un Tetere. Makšķerēšanas stendā roku izmēģināja arī Helie: No kr. redzams vieglatlēts Upmalis; futbola treneris Ginbergs pa sacensības laiku savu muguru apķlājis ar dvieli. Grūts uzdevums bija stulgāšana ar koka kājām. Sacensību vad. līdznieka gaitām. Bērni atpūtas brīdī zālītē. Jaunatnes pulciņa Lāpa stendā V. Ādlers seko bērnu zvejai ūdens vannā, kur laimi izmēģina V. Jirgens, M. Vāgners un J. Epners. Apakšā pa kreisi: nometnes ārste Dr. S. Treilone tautas dziesmu dziedāšanas stendā klausās Līgas Neimanes dziedāšanā. Apakšā vidū: YMCAs stendā vad. V. Zentiņa seko plastelīna veidojumiem; čūsku atveido Elm. Neimanis.

J. Ligera uzņēmumi

JAUNĀ ROMĀNA LASĪTĀJIEM

J. Sarmas **Negantnieks**, ko sākam šodien iespiest, ir pirmais tautas atmodai veltītais romāns latviešu literātūrā. Tikai tagad, kad esam pie mūsu rakstniecības 100 gadu atceres sliekšņa (par latviešu rakstniecības sākumu mēdzam ieskatīt 1856. g. iznākušās J. Alunāna Dziesmiņas), mēs it kā pārbaudām ,vai straume ir vēl tā pati, kas pirms simts gadiem kā spēcīgs avots izlauzusies no mūsu zemes klēpja. 19. g.s. vidus mums kļuvis jau tāls un svešs. Straujā valodas attīstība liek mums sajust tā laika izteiksmi nabadzīgu; sabiedriskās cīņas biedrībās un pagastskolās brīvās valsts spožuma ēnā liekas sīkas. Aizvien tālāk aizmirsts un nesaprasts aizslīd tas, uz kuŗa celtiem pamatiem mēs stāvam līdz šim brīdim.

Rakstnieka uzdevums nu ir atdzīvināt šķietami mirušo pagātni, parādīt to no jauna pulsējošā dzīvībā, dramatiskās cīņās. Uzdevums ir grūts avotu trūkuma dēļ. Par tautas atmodas laiku liecina gandrīz tikai cauri cenzūrai izgājušie literārie un publicistikas darbi. Mūsu memuāru literātūra pavisam nabadzīga, atmodas darbinieku vēstules ar maz izņēmumiem gājušas bojā. Ainavā tik daudz robu, ka tās noapaļošanai vajadzīgas daudzas hipotētiskas rekonstrukcijas. Sarma to visu veicis ar pacietīgu rūpību. Viņš lasījis gandrīz katru Tautas atmodas laikā rakstītu rindu, tā ka,sarunas rekonstruējot,var parādīt katras personas stila īpatnību. Autors centies sīki noskaidrot arī šķietami nesvarīgu blakus personu biografijas. Par visām romāna darbības vietām viņš ieguvis paša pieredzi; Ausekļa galvenajās darba vietās — Jaunpiebalgā, Lielvārdē, Cēsīs — autors pats kādu laiku dzīvojis, laikam arī visas citas romānā pieminētās vietas kājām izstaigātas un novērotas.

Pēc tādas sagatavošanās un iedzīvošanās vielā un vidē J. Sarma var stāstīt brīvi un droši. Taču viņam netīk paļauties iztēlei. Ja avotu, atmiņu un pieredzes materiāls nav drošs, autors stāstījumu apcērt un dodas pie nākošās ainas. Tādus straujus pārlēcienus autoram atļauj romāna galvenās personas izvēle: Auseklim 5 gados piecas reizes jāmaina darba vietas, it kā lielā lokā pārejot visu Vidzemi.

Līdzīgā straujumā dzejnieks iepazinies gandrīz ar visiem citiem tautas atmodas darbiniekiem, tādēļ autoram bijis tos it viegli ievest romānā par personām. Pavisam romānā ap 30 vēsturisku personu, to starpā Neikens, Cimze, Valdemārs, Pumpurs, Ad. Alunāns, Tomsons, Māters, Veinbergs, Dīriķis, Kaudzītes Matīss un Reinis, Kronvalds, ārsts Jurjāns, komponists Baumanis, A. Vēbers, Grosvalds, Stērste. Tā kā romāna darbība ir strauja, Sarma tās cenšas tūlīt asi portretēt. Ar lielāko rūpību un mīlestību autors tā zīmējis Cimzes tēlu, bet jo dziļi atsedzis arī Valdemāra, Pumpura, Kaudzītes Reiņa psiholoģiju. Laba daļa personu parādītas konfliktos ar Ausekli vai savā starpā, tādēļ romāna darbība virzās viļņveidīgi, arvien no jauna drāmatiski saspriegstot. Līdzsvarošanai autors lietojis humoru un satiru, sevišķi, ja jātēlo kārkluvācietība un pašas tautas atmodas kustības ēnas puses.

Šajā romānā rūpīgas studijas apvienojas ar labu rakstnieka amata prasmi, lai tā kalpotu vienam mērķim: celtu pieminekli aizmirstām cīņām un varoņiem. Autors pats paslēpies šī pieminekļa ēnā, apzinādamies, ka vēsturnieka pienākums ir tikai kalpošanā kaut kam lielākam, aizmirstot pašam sevi. Domas par atteikšanos un kalpošanu, ko romānā izsaka Cimze, acīmredzot ir arī autora domas. Tās viņam nav liegušas veltīt apbrīnu Auseklim — cīnītājam, kas neprata atteikties un samierināties un tāpēc gāja bojā. Tādā ziņā romāns dod taisnību abām varoņībām — tai, kas izpaužas pacietīgā un neatlaidīgā darbā, un tai, kas spoži sadeg īslaicīgos uzliesmojumos.

Apmierinot lasītāju, kas literātūrā meklē aktuālitātes, jāsaka, ka šajos divi veidos var kalpot savai tautai vienmēr un visur un ka cīņa par mūsu tiesībām un godu notiek šodien taisni tāpat kā pirms simts gadiem.

Jānis Sarma

Negantnieks

ROMĀNS

1.

Iet tas cirvis šķikt un šķakt...

R. Blaumanis

Marta vidū vairākas dienas no vietas trakoja sniega putenis, kāds nebija redzēts visu ziemu. Tas sadzina kupenas līdz pat jumtu čukuriem. Vajadzēja laist darbā lāpstas un liekšķeres, lai izraktu ejas no istabas pāri pagalmam uz kūti, klēti un riju. Pirtiņa ielejā bija ieputināta tā, ka neredzēja ne čukura. Pat visvecākie cilvēki grozīja galvas par šādu sniega bagātību pavasara sākumā un sprieda, ka tā rādot nākamā gada labo ražu. Bet tikpat pēkšņi kā radusies, sniega bagātība izbeidzās. Kad debesis noskaidrojās, saule uzbrūka čaganajām kupenām ar tādu sparu, ka tās sāka sarukt un izčākstēt turpat acu priekšā. Smagas, slapjas sniega masas slīdēja no jumtiem zemē un uzvēlās vienam otram plecos, tā ka tas, saslapis un satrūcies, tīrīja no sniega seju un aizkakli. Piesaules pusē jumtmalēs radās mazi, čalīgi strautiņi, kas sasūcās sniegā un radīja zem tā klusu murdoņu. Kas domāja, ka kupenām vēl var kaut cik uzticēties, rūgti pievīlās: pietika tām uzspert kāju un tā izbruka sniega masai cauri, un pastala bija pilna ūdens. Bet par to neviens nebēdāja, jo ziema jau sen bija visiem apnikusi, un bija tikai prieks, ja kājas saslapa pavasara ūdeņos.

Augstākajā pagalma vietā, kur sniegs jau bija gandrīz pazudis, bija nokrautas priežu bluķu grēdas malkai. Tur stāvēja arī divi pa roku galam pagatavoti buki, un divi zāģi kāri ēdās tur noguldītajos blukos, radīdami vienmērīgu, pavasarīgu sīkoņu. Četri zēni ar veiklu prasmi vilka zāģus, tā ka viņu piemirkušās pastalas apbira gaišdzeltenām zāģu skaidām, kas izplatīja uz visām pusēm spēcīgu sveķu aromātu. Zēni bija gan nometuši savus tumšos vadmalas vamžus, tomēr viņiem sila muguras un rasoja pieres. Kad no buka novēlās pēdējais klucis, Mārcis pacēla zāģi un novilka ar roku gar tā zobiem.

— Nekož vairs lāgā. Būtu jāizvīlē zobi —

— Gudrinieks! Tu esi piekusis un gribi atpūsties, tā tā lieta! Vecais Lūciņš vakar zāģi uzasināja —

— A ko tu domā? Vai mana mugura no kaula? Ei! Jūs knabatas, nāciet šurp! —

Knabatas bija pirmzīemnieki un otrziemnieki, kas ņēmās ar malkas skaldīšanu. Zāģeri bija trešzemnieki.

— Mums nav vaļas! — knabatas atkliedza, — jāskalda... —

Smagiem, platiem strādnieka soļiem Mārcis atnāca pie skaldītājiem un gribēja vienam izņemt no rokas cirvi, bet tas nedeva.

— Liec mierā!... Ej nost!... —

— Dod cirvi! Vai dzirdi, knabata tāds?... —

— Pats knabata!... —

— Ak tā? Nu tad še tev par to! —

Mārcis iespēra ar celi Mikum pa ziemeļpusi, tā ka tas četrrāpus ieklupa malkas pagalēs, bet tomēr cirvi neizlaida no rokām.

— Es tev saku — stāvi mierā! Tu man neesi nekāds vagaris! — Mikus tumšajās acīs dzirkstīja dusmas, pierē parādījās divi sārti plankumi. Tie tur radās aizvien, kad viņu kāds apvainoja.

— Dosi cirvi vai nedosi? — Mārcis spieda ar vienu roku Miku pie zemes, ar otru pūlēdamies izgriezt no viņa rokām cirvja kātu. Mikus biedri pārstāja skaldīt un naidīgi vēroja Mārci, bet iet palīgā Mikum neuzdrošinājās, jo Mārcis bija liels, plecīgs zēns un viņa virslūpā jau varēja viedēt tumšu blāvojumu — nākamās ūsas. Skolā viņš dzīvoja pēdējās nedēļas, jo drīz jau vajadzēja sākties iesvētes mācībai, kad Mārcim līdz ar citiem trešās ziemas zēniem vajadzēja doties uz mācītāja muižu. Tur viņiem sešas nedēļas bija jāmācās tikai bībelstāsti un galvasgabali, lai tad Pūpolsvētdienā kļūtu iesvētīti. Par saviem jaunākajiem biedriem viņi tāpēc vairs neko daudz nebēdāja un domāja sevi par puišiem, kam ar pirmziemniekiem un otrziemniekiem, kas vēl bija pie ganu kārtas piederīgi, nav ko rēķināties. Šis apstāklis un arī vēl tas, ka Mārcis bija virsmežsarga dēls un tāpēc piederēja pie muižas dieniņiem, bet Mikus tikai nieka saimniecina atvase, padarīja Mārci augstprātīgu. Pirmziemniekus un otrziemniekus viņš ieskatīja par saviem apakšniekiem. Tie tomēr lielo puisi, kas gan bija spēcīgs miesās, bet gauss domās un vispār visos galvasdarbos, cienīja pavisam maz un, kā vien varēdami, izmantoja sev par labu Mārča personības vienpusību. Ja negadījās nekas cits prātīgs, viņi aicināja Mārci, lai tas izrunājot vācu vietniekvārdus ich vai mich. Mārcim ar to gāja tik smagi, ka viņu apsmēja pat meitenes un, garām iedamas, ākstījās: ik, ik, mik, mik... — Mārcis, protams, no tā cieta, jo nekas nesāpina cilvēku vairāk kā tas, kad jāatzīst sevi par garīgi mazspējīgāku. Viņš tomēr centās to nerādīt un meitenes īgni sauca par skuķiem, kas izkritušas vāciešiem no ratu pakaļas.

Cirvis beidzot tomēr izšļuka no Mikus rokām, pēc kam Mārcis viņam atļāva piecelties.

— Ej zāģēt, — viņš pavēlēja, — es skaldīšu. —

— Es pats skaldīšu, tev jāzāģē! Skolmeistars...—

— Tu man mācīsi! Ābecnieks! —

Ābecnieks Mikus bija gan krietni jaunāks par Mārci, tomēr diezgan platiem pleciem, brožs un vingrs. Stūrainā, augstā un platā piere liecināja, ka tur slēpjas patstāvīgas un citiem nepakļāvīgas domas. Ja kāds tām pretojās vai mēģināja pakļaut savām, Mikus šādā vai citādā veidā tam pretojās un meklēja sev gandarījumu. Arī tagad, kad Mārcis viņu bija nospiedis pie zemes un atņēmis cirvi, gandarījums bija nepieciešams, pie tam vēl jo vairāk tāpēc, ka notikumu, stāvēdamas atvērtajās virtuves durvīs, bija vērojušas meitenes. Kā jau uzvarētājam, Mārcim tur netrūka cienītāju, kuŗas apveltīja Miku zobgalīgām piezīmēm. Tas, protams, krietni vien vairoja Mārča pašapziņu, un viņš, pagriezis Mikum muguru, nostādīja uz bluķa skaldāmo kluci, tad iesplāva saujās un taisījās rādīt savu skaldīšanas māku. Taisni šai brīdī viņa stilbos ietriecās Mikus mestā malkas pagale. Trieciens nāca tik negaidīti, ka Mārcis palēca sāņus, uzmina kādai nogluminātai priedes šķilai, paslīdēja un nogāzās uz muguras dubļainajā un slapjajā sniegā. Viņa viena roka pie tam nevarīgi izslējās gaisā, it kā tvarstīdama pēc atbalsta. Tas izskatījās tik smieklīgi, ka no meiteņu bariņa atskanēja jautras gaviles. Apstājās darbā arī skaldītāji, un pa visu pagalmu nošalca smieklu vilnis. Kāda meitene iesaucās:

—Vei vei skuķi — Teidmanis mācās peldēt uz muguras! —

— Ūja Mārci, — kāda otra nāca viņai talkā, — vēl jau nav dzirdēta dzeguze, tu saķersi drudzi! —

Mārcis slējās kājās smags un drūms kā lietus mākonis. Viņa seja bija pelēki balta, tā ka Mikus satrūcies virzījās uz skolas durvju pusi. Tik nopietni šķilas sviediens nebija domāts, kā bija iznācis, un nu nekas labs nebija paredzams. Bija pilnīgi skaidrs, ka jānotiek kaut kam pavisam nepatīkamam. Pagaidām gan Mārcis, nolicis cirvi, purināja no ūzām dubļainās zāģu skaidas un laikam pārdomāja, kā sodīt pārgalvīgo ābecnieku. Tad izslējies, viņš iecirta galvu krūtīs un, skatīdamies baltām acīm vainīgajā, lēnām virzījās tam tuvāk.

— Maita!... Kad grābšu!... —

Mikus jau bija bēniņu kāpnēs, bet Mārcis viņam sekoja kā liktenis baigā un smagā neatlaidībā. Abus šķīra vairs tikai pāris soļu. Te kāda meitene satvēra Mikus piedurkni. Viņa bija stipri satraukusies.

— Nāc... nāc mūsu kambarī!... — .

Iet meiteņu guļamā kambarī zēniem bija stingri noliegts, un, ja skolmeistars kādu šais blēņās notvēra, tad kaktā stāvēšana uz ceļiem bija viens no vieglākajiem sodiem... Mikus tāpēc sastinga neziņā pie kambaŗa durvīm. Bet laikam skolmeistara sods viņam likās mazāks ļaunums, nekā tas, ko solīja Mārča izskats, un viņš nepretojās, kad meitene viņu pārbīdīja pār kambaŗa slieksni. Pāris citas iestājās atvērtajās durvīs. Mārcis apstājās, un viņa sejā ievilkās nicīgs smīns.

— Ak šitā! Pie skuķiem!... Nu, ar tādu... — viņš īgni nospļāvās un kāpa pa kāpnēm lejā. No pagalma atskanēja viņa balss:

— Zēni, vai zināt ko? Krogzemis iespruka pie skuķiem... palīda zem brunčiem... —

Pagalmā iznāca skolmeistars Miške, vēl pajaunis cilvēks ar pilnīgu un sārtu seju, kas liecināja, ka tās īpašnieks mīl ciemoties jautrā grieķu dieva Bakchus sabiedrībā. Varēja noprast, ka šāda reiza bijusi loti nesen, varbūt vakar vai pat pagājušā naktī, kas bija tirgus nakts, kad Alojas krogā pulcējās krietns bars slapjo vērtību cienītāju, kuŗu starpā skolmeistara jutās īsti labi. Skola viņam pēc šīs ciemošanās izlikās vairāk nekā ikdienišķa, varbūt pat nepatīkami pelēka un apnikusi. Viņš bija pavisam nelabā garastāvoklī.

— Iet visi klasē, pusdienas pārtaukums beidzies! — viņš skarbi noburkšķināja, — zāģi un cirvji lai paliek tepat. Pēc stundām strādās atkal... —

Teidmanis pacēla divi pirkstus skolmeistaram pie paša deguna.

— Nu ko tu gribi? —

— Lūdzu, skolmeistar... —

— Nu kas tad ir? —

— Krogzemis iegāja... viņš iegāja meiteņu kambarī. Es redzēju. /. — varat prasīt meitenēm. —

— Tā, tad pasauc viņu šurp. —

Mikus nostājās skolmeistara priekšā, gan paklausīgi, bet ne bailīgi vērdamies Miškes vienaldzīgajā sejā un mazliet aiztūkušajās acīs. (Turpinājums sekos)

Jānis Klīdzējs.

FRIČA JANSONA 80 GADI

Mūžs, kas kļuvis par gara gaismas un brīvības meklētāju simbolu

Tūkstošiem jūdžu tālu no dzimtās zemes, kuŗas jaunajai audzei un kultūras saplaukumam veltījis savu bagāto mūžu, Fricis Jansons 25. jūlijā sagaida savu 80. dzimšanas dienu Kalifornijā, Redwood City, kur viņš ar kundzi Mariju ir apmeties un dzīvo kopš ierašanās Amerikā. Tiem tūkstošiem un tūkstošiem Latvijas jaunatnes, kam bija laime mācīties brīvās Latvijas skolās, Friča Jansona vārds nav atgādināms — šis vārds tiem ir atmiņā pat no mācības grāmatu vākiem, jo Fricis Jansons ir jo daudzu skolas grāmatu autors. Friča Jansona vārds nav atgādināms arī Latvijas laiku skolotājiem, jo viņš ir bijis viens no tiem pirmajiem paidagogiem, kas jau Latvijas brīvības gadu sākumā ierosināja jaunas, savam laikam piemērotas mācību metodes, kuŗas bija guvis pieredzi gan savā ilggadīgajā paidagoga darbā, gan arī Latvijas valdības uzdevumā apceļodams Rietumeiropu un pētīdams turienes tautskolu sistēmas un mācību metodes. Par savu pieredzi viņš ilgus gadus ir lasījis referātus radiofonā, kā arī sniedzis priekšlasījumus skolotāju sanāksmēs visos Latvijas novados. Bet vistuvāk latviešu jaunatnes dvēselei Fricis Jansons ir piegājis ar to darbu, ko viņš pasniedzis dzīvos, siltos, ar jaunām augšanas domām piesētos tēlos — kā jaunatnes rakstnieks.

Ir pagājuši 80 gadi no dienas, kas Latvijai deva vīru, kuŗš par visu vairāk mīlēja domāt tās domas, kā savas zemes bērniem un jauniešiem, viņu sirdīm un galvām visvairāk varētu pasniegt dzīvo gaismu. Šodien, kad latviešu jaunatne Sav. Valstīs un Kanadā uz skolu aizbrauc mašīnā vai autobusā, pienu atrod kartona kvartā ledusskapī, maizi, oranžus, pat burkānus iesaiņotus caurspīdīgajā celuloida papīrī paņem veikalā, vakaros televīzijā skata Deivija Ķrakita varoņdarbus, ziņkārē un tālo dzimtenes dienu meklēšanas prieks varētu mūs pasviest atpakaļ, pāri par 70 vai vairāk gadiem, uz tām dienām, kad Fricis Jansons reiz pats bija skolas zēns.

Kas tad bija par sapņiem, rūpēm, gaitām un ceļiem?

Fricis Jansons dzimis 1875. gada 25. jūlijā, Kursīšu muižas kalpu mājā Akmeņdzirnās. Viņa tēvs Vilis bijis liels grāmatu mīlotājs. Bet ja viņš lasījis bībeli, tad pirms tās atvēršanas šo grāmatu noskūpstījis uz vāka un tikai tad to atvēris. No tām dienām mazajam Fricim radusies dziļa bijība pret grāmatu. Friča māte nav bijusi tik reliģioza kā tēvs, bet toties viņa bijusi laba dzīves un cilvēku sapratēja.

Kā jau kalpu cilvēkiem, dzīves vieta mainās. Vēlāk viņi ir Lielblīdenē. Tur ir daudz bērnu. Friča un viņa draugu prieki ir lauki, mežs, upe un — paša nomoda sapņi. Tuvumā ir kāda kapsēta. Spoku stāsti atveŗ kādu citas pasaules daļu — ko nevar redzēt, bet ko savā veidā var izdzīvot fantazijās. Pirmais lielais notikums, kas sasien ar ārpasauli, ir, kad tēvs lasa balsī stāstus un notikumus no Latviešu Avīzēm.

(Nobeigums 8. lpp.)

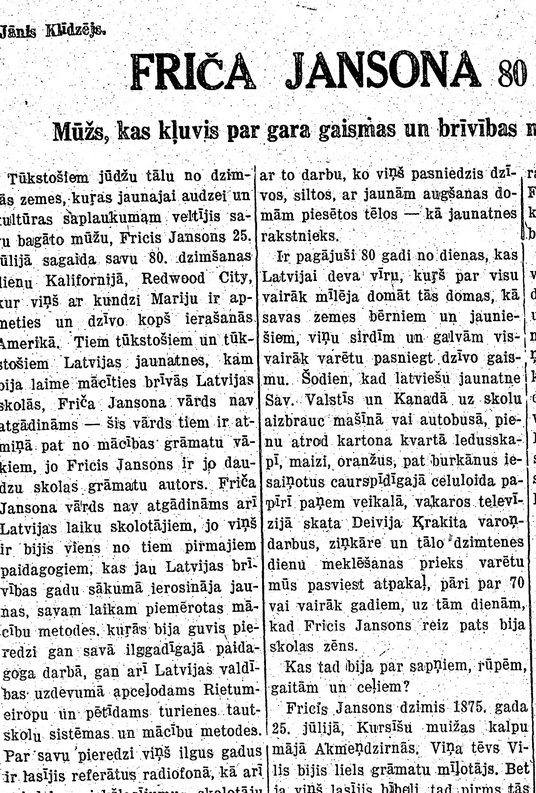

Baltais gaismas nesējs Fricis Jansons raksta savas dzīves stāstu
Foto P. Slavinskis

Andrievs Salmiņš

PASTARĀ TIESA

Vakars bij nolaidies sarkans kā uguns,
Dūmākā balgā virmoja gaiss,
Saulē kā izdegušajā ogļē
Kvēloja stars briesmīgais,

Sīva kā sērs un rūgta kā atmiņa
Izšķīlās lietuvēna nakts,
Tumsa un pelni pār galvām nobira,
Peklē atvērās Zemei kaps.

Pelniem aizgruva acis un ausis,
Sarkana kvēloja tikai klints,
Zemes sodrējus Dievs bija rausis,
Lai reiz iznāktu cilvēku gints.

Tumsā un asinīs peldēdams zaigā,
Ainavā šinī raudzījās Jods,
Pasauli pārvērtis savā vaigā.
Dievu bij pārspējis netaisnais sods.

JĀNIS SARMA UN VIŅA JAUNAIS ROMĀNS NEGANTNIEKS

Piezīmes par autoru, viņa mūža gaitu un iecerētiem darbiem

Sākot iespiest romānu „Negantnieks", iepazīstinām lasītājus ar mūsu autoru, kas, trimdas gaitas vadīdams Austrālijā, iecerējis plašu romānu ciklu, kuŗš aptvers mūsu vēstures 100 gadus.

Jānis Sarma pieder pie neparastajām un dīvainajām parādībām mūsu rakstniecībā. Viņa vārds parādās literātūrā tikai tad, kad autors jau pāri pusmūžam un kopš tā laika viņš 20 gadu raksta tā, it kā pats ārpus laikmeta kopsakariem stāvēdams, nesaistāms ne ar vienu no latviešu literārajiem strāvojumiem, savādi archaisks, nenovirzāms, neietekmējāms un vientuļš. Netaisnība un vara arī Sarmu aizdzinušas svešumā, pārsviedušas pāri puspasaulei līdz Austrālijas malai. Rakstīdams viņš to nepiemin, izturas tā, it kā tā visa nebūtu bijis. Viņš dzīvo joprojām citā pasaulē. Viņš atmiņās staigā pa apaļiem akmeņiem bruģētām ielām mazpilsētās, ko aprijusi uguns, un pa ganu ceļiem un gar ābeļdārziem mājās, ko paņēmuši kolchozi.

Varbūt tas ir trimdinieka īgnums, kas rakstniekam licis aizmiegt acis pret visu, kas desmit gados slīdējis mums garām kā filmā. Varbūt gadu nasta spiež viņa acu vākus, aizsedzot visu jauno. Bet var arī būt, ka rakstnieku vada rakstură mantota spīts.

Jānis Sarma dzimis un uzaudzis Leišmalē, nedaudz austrumos no Bauskas, Saules novadā, ko mēs pieminam gandrīz tikai šim novadam aplami piedēvētās Saules kaujas dēļ. Taču šī kauja notikusi pavisam citā vietā, un nekādas citas vēstures Saules novadam nav. Tas palicis arī mūsu kultūras rosmes neskarts, kluss, nomaļš, sabiedriski neaktīvs. Daudzi laikam nezina, ka laudis tur līdz pat pēdējam laikam dzīvoja savādos, citur Latvijā maz redzētos puduŗu ciemos, pa 3-5 mājām katrā. Bet nekad tur nav mājojis ciema gars. Kaimiņi savu sētu muguras ar augstajiem žogiem sagriezuši viens pret otru, un drīzāk satiekas tirgus dienā Bauskā nekā viens otra pagalmā.

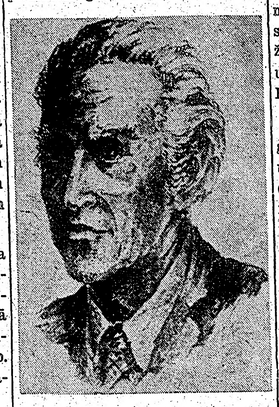

Jānis Sarma

Ko šī apvidus stūrainie, aizdomīgie un sevī noslēgtie laudis domā un ko domājušas viņu agrākās audzes gadu simtiem cauri, nevienu nezina, jo šis novads nav devis neviena savu domu izpaudēja, nav sūtījis uz Rīgu neviena rakstnieka, mūziķa vai gleznotāja. Tiesa, gaiša līnijā no Sarmas dzimtajām mājām ir tikai 9 km līdz Plūdoņa, bet uz otru pusi 27 km līdz Virzas dzimtenei. Bet abi dzejnieki ir skatījušies citādā pasaulē — augļīgās un lepnās Zemgales līdzenumā. Saules novada smiltājus un tīreļus viņi nebūtu varējuši mīlēt.

Sarmas dzimtu galvenajā zarā varēts izsekot līdz 18. g. s., padziļi hercogu laikos. Gandrīz 200 gadus šīs dzimtas locekļi nav atstājuši savu novadu, saimniekodami un kalpodami drīz vienās, drīz otrās Vecsaules pagasta mājās un atstādami par sevi tikai skopus ierakstus baznīcas grāmatās. Jānis Sarma ir pirmais savas dzimtas loceklis, kas aizgājis uz pilsētu meklēt augstāku izglītību.

Joprojām nav zināms, kad J. Sarma sācis nodarboties ar rakstniecību. Bauskas pilsētas skolā viņš dažus gadus mācījies kopā ar Virzu (par V. viņš stāsta vairākos atmiņu uzmetumos), bet toreiz viņa tieksmes vairāk vērsušās uz gleznieciību. Tad nu arī viņš klūst Rīgā par gleznieciības mācekli un turpmāk satiekas vairāk ar tā laika jauno gleznotāju paaudzi. Pēc tam Sarma mācās gleznieciību Krievijā un tur beidz Penzas mākslas skolu jau 1. pasaules kara laikā.

Arī neatkarīgajā Latvijā Sarma blakus savam skolotāja darbam visvairāk nodevies gleznieciībai, neklūdams tomēr šīs nozares spilgts vai tipisks pārstāvis. Viņš nekad neiecerē lielāka apjoma darbus, bet caurām vasarām glezno mazas etīdes. Viņš izstāda tās maz un reti, nepārdod nekad, bet laiku pa laikam sagleznoto iznīcina. Un glezno atkal no jauna, tikai krāsas izvēlēdamies arvien atturīgāk un klusinādams toņus, kamēr viņa ainavās ir vairs tikai rūsgani, pelēki un zilpelēki toņi. Tās ir viņa dzimtenes tīreļu un lauku krāsas pavasarī.

Tikai vēlāk atklājas, ka Sarma tajā pašā laikā, jau līdz 1930. gadam sacerējis īpatnēju romānu, gaiša humora apvītu mazpilsētas chroniku, īstu tipu un anekdotu archīvu. Par romāna publicēšanu autors nedomā, nākošajos desmit gados to vairākārt pārstrādā un tad taisās līdz ar lielāku sagleznoto uzmetumu krājumu iznīcināt. Nejaušība paglābj romānu no šī likteņa, bet tikai krietni vēlāk, jau vācu okupācijas laika beigās, autoru izdodas pierunāt to nodot kādam apgādam. Bet šis romāns nepaspēj piedzīvot publicēšanu, un 1944. gada jukās pazūd arī tā manuskripts.

Vispirms Sarma sācis publicēt — kopš 1937. gada — vēsturiskus stāstus, pastāstus un noveles, kuŗu varoņi lielāko tiesu tautas atmodas darbinieki, mūsu pirmie rakstnieki un gleznotāji. Iespējams, ka šie nepretenciozie darbi pa daļai paidagoģisku motīvu ierosināti. 10 gadus vidusskolā mācīdams latviešu literātūras vēsturi, Sarma bija novērojis, cik grūti jaunatnes apziņā atdzīvināt mūsu 19. g. s. vēsturi, gan avotu trūkuma dēļ gan arī tāpēc, ka mūsu straujā attīstība šo laiku jau atbīdījusi no mums loti tālu. Var arī būt, ka mēģinājumos sausās biografiskās ziņas atdzīvināt ar anekdotiem aizmetušies pirmie šī veida stāsti. Taču nevar teikt, ka autora nolūki būtu didaktiski. Viņu vada tikai vēlēšanās senos laudis saprast laikmeta ideju un sabiedriskās vides kopsakaros. Apm. 3 mūsu patstāvības pēdējos gados Sarma publicē presē kādus 20 vēsturiskus stāstus. Grāmatā viņš tos sakopot nepaspēj, un vēlāk autoram pazūd arī grāmatu izgriezumi ar šiem stāstiem. Tā jau ir otra grāmata, ko viņš pazaudē.

(Nobeigums 8. lpp.)

Mākslinieku biedrības Krāsa un forma izstādē Toronto

REPREZENTĒTI PĀRSVARĀ JAUNKANADIEŠU MĀKSLINIEKI

Atkal mēs esam mākslinieku b-bas Krāsa un forma izstādē Toronto. Šogad šī izstāde ir vienagabalaināka un vairāk atbilst b-bas izvēlētājam nosaukumam, ar ko šeit apvienotie mākslinieki, kā redzams, gribējuši raksturot savu mākslu. Iepriekšējās izstādēs reālistiskie gleznojumi jaucās ar impresionistiskajiem, ekspresionistiskajiem un tā sauktajiem abstraktiem.

(Pēdējais novirziens gan pieņēmis neattaisnojamu nosaukumu, jo kā gan glezna vai skulptūra, kas uztverama ar jūtekļiem — redzi un tausti — varētu būt abstrakta? Abstraktisms taču operē tikai ar jēdzieniem, kas vienīgi prātam tverami, bet ja glezna vai tēls izpaužas krāsā, formā un materiālā, tie nav abstrakti).

Šī izstāde liecina, ka mākslinieki nododas tīri gleznieciskajām vai tēlnieciskajām problēmām un tiecas tās izteikt savos darbos.

Ir reprezentēti gleznotāji, kuŗus vairāk interesē tieši formālais veidojums, piem., T. Onlijs (Onley) Lampas (35) u. c. ar līniāro tieksmi uz augšu. Krāsās dominē balts, pelēcīgs, dzeltenš, melns, visu atdzīvina iesarkana vertikāla svītra. — Turpretī E. Milvekam, it īpaši ainavā Ciems pie Holla ezera (32) ir krāšņa krāsu spēle ar zaļo dažādās gammās, ko vēl vairāk izceļ mājiņas jumta sarkanais plankums.

Bet ir arī tādi, kam krāsa un forma vienmērīgi apvienota, piem., Ph. Foknerei (Faulkner) Tropu bambuki (12). Citi darbi jaunajai māksliniecei nav tā padevušies, un, šķiet, ka viņai izstādē ierādīta pārāk liela vieta. Skaita zīmē viņu pārspēj tikai P. Airola, b-bas priekšnieks, un A. Lee, sekretārs, abi arī žūrijas komisijas locekļi, ar sešiem eksponātiem.

Viens no īpatnējākajiem izstādē ir mūsu A. Nulītis. Viņa gleznas rāda, ka viņš ir nerimtīgs meklētājs krāsu un formu izteiksmē. Bet A. Nulītis ieliek savos darbos arī pārdzīvojumu, kas gan intellektuālisma pārstrāvots.

Šai izstādē mēs skatām viņa Vasaru (33). Vasaras saules tveice rāda viņu pārspēj tikai P. Airola, b-bas priekšnieks, un A. Lee, sekretārs, abi arī žūrijas komisijas locekļi, ar sešiem eksponātiem.

Viens no īpatnējākajiem izstādē ir mūsu A. Nulītis. Viņa gleznas rāda, ka viņš ir nerimtīgs meklētājs krāsu un formu izteiksmē. Bet pievelk krāsa un forma. Šķiet, mīnētā glezna būtu vēl saskanīgāka, ja cilvēciskā torsa formas būtu mazāk reālas.

Māksl. A. Nulītis pie savas gleznas

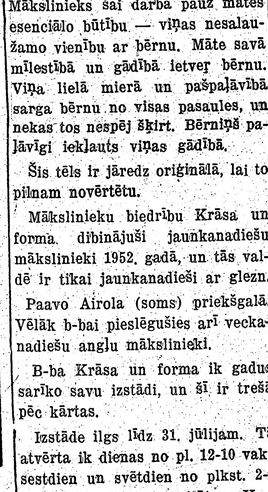

A. Kopmaņa skulptūra

Izstādē redzamas arī skulptūras. Lietuvietis Dagys izstādījis stilizētus kokgriezumus: Skats pagātnē, Nezināmas domas un Kāpēc tā? Viņa tautietei E. Docius ir akmenī cirsta sv. Franča vīzija un Cerība. Izteiksmīgāka no tām pēdējā.

Latviešu tēlnieks A. Kopmaņš izstādes apmeklētājus saista ar skulptūru Māte un bērns (bronza). Mākslinieks šai darbā pauž mātes esenciālo būtību — viņas nesalaužamo vienību ar bērnu. Māte savā mīlestībā un gādībā ietver bērnu. Viņa lielā mierā un pašpaļāvībā sarga bērnu no visas pasaules, un nekas tos nespēj šķirt. Bērniņš palāvīgi iekļauts viņas gādībā.

Šis tēls ir jāredz oriģinālā, lai to pilnam novērtētu.

Mākslinieku biedrību Krāsa un forma dibinājuši jaunkanadiešu mākslinieki 1952. gadā, un tās valdē ir tikai jaunkanadieši ar glezn.

Paavo Airola (soms) priekšgalā. Vēlāk b-bai pieslēgušies arī veckanadiešu angļu mākslinieki.

B-ba Krāsa un forma ik gadus sarīko savu izstādi, un šī ir trešā pēc kārtas.

Izstāde ilgs līdz 31. jūlijam. Tā atvērta ik dienas no pl. 12-10 vak., sestdien un svētdien no plkst. 2-5 pp. Toronto universitātes Hart House telpās.

Ang. Gallīte

MARGARITA KOVAĻEVSKA

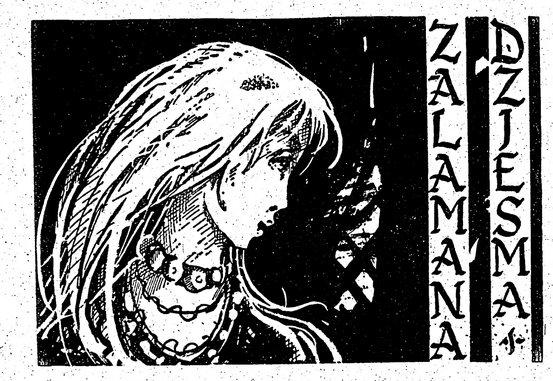

ROMĀNA POSTA PUĶES II DAĻA

3. NODAĻA

(27. turpinājums)

„Man kabatā šķiltavas."

„Līst."

„Kažokam plati atloki, būsim kā zem jumta. Nav vairs tālu tā diena, kad aizbraukšu, un Rīgā —"

„Rīga un Rīga! Nebrauciet. Negribu jūs Rīgā!"

„Mani tur gaida, dīvainais bērns."

„Bet es pat neatminu to dienu, kad sāku gaidīt. Vienmēr esmu gaidījusi, kokā un pļavā, ne tornī un zelta turbānā."

Viņa spēji apklusa un ar šķindu atkrita pret žogu. Varbūt viņa ātri un dziļi elpoja, pati ar sevi cīnījās, saktu karekļi nerimās trizuļot.

Tas satrauca Jukānu no jauna. „Piķis," viņš sevī šķīla uguni, ne vārdu. „Piķis un zēvele!"

Kas tas par lūgumu: nebrauciet uz Rīgu! Un kas tie par vārdiem: es neatminu to dienu!

Tā ir piekļaušanās, tuvība ar tiesību pārmest. Meitene to vēl neapzinās, viņa runā sev pretī, sapinas un mulst. Bet par vēlu, cīnies vien! Jau pirms Edmunda, jau pirms neatminamiem gadu tūkstošiem viņš un viņa no zemes un debesu dārziem ir meklējuši viens otru, satikšuies, aizmaldījušies, un apžibušām acīm atkal gājuši un lidojuši garām saulei, cauri gaismai, un tumsā saskrējušies tepat uz Mīlestības takas. Zvaigžņu dzirkstīm vajadzēja sprāgt, ne lietum.

Viņi klusēja ilgi, un kas lai pasaka, cik daudz skanīgu ūdens piļu kā no melnas zāļu pudeles iekrita lāmās, meitenes balss bija pilna rūgtuma: „Piedodiet man."

„Piedodiet arī man, ja mums vispāri ir ko piedot." Viņš vīpsnāja un klusēja tālāk.

Bet tad atkal ievaukšķējās suns un pavisam skaļi sāka riet arī citi.

Viņi reizē iztrūkās un reizē sagriezās ar sejām pret žogu. Viņi izplēta rokas, caur dēļiem iztēlē apskaudami viens otru un runāja steidzīgi un aprauti.

„Mums jāšķiras — krustmāte... un daudz kas."

„Kas būtu pasaka bez ragaiņām un šķēršļiem?"

„Jā, Rīga — Zenta."

„Kas?"

„Nedusmojiet. Man sirdī it kā adata. Nezinu, kā nosaukt šīs jūtas. Nezinu."

„Es zinu," Jukāns smaidīja. „Bet aplami, nevietā." Viņa smaids vilkās nīgrā smīnā. „Kas dūra adatu — vai brālis?"

„Jukāns ne. Es pati, birzī. Es dzirdēju — Rīgā poētiskas rozes, Mīlijas, Līljas un Zenta. Zenta skaista sieviete ar dēkām aiz katra gredzena. Man nav. Un šovakar romantiskās pažobelēs tiek, izklāts kažoks. Vai Gauru kažoks? Vai tas ar ābolu un auzu smaržām, kam pāri lēca astes zvaigzne?"

„— kam pāri lēca astes zvaigzne?"

„Jā, toreiz. Un kas tās par apburtām princesēm un lellēm! Kaut Jukāns brauktu viens. Lūdzu."

„Tāds lūgums aizkustina," viņš atkal smaidīja. „Man patīk dzirdēt jūs izrunājam manu — mana brāļa vārdu. Sakiet to vēlreiz. Sauciet!"

Viņa paklausīja. Viņa sauca gari stieptā balsī: „Jūkān!" Tas skanēja tik vientuļi un žēli.

„Un vēl. Es esmu tuvu, un tomēr tālu."

Nē, viņa baidījās suņu. Viņa stāstīja par pulksteņiem, kas zvana, kūko un sauc Edmundu.

„Jukāna vārds vairs nekūko un nedun," viņa strupi nobeidza.

„Vairs? Saprotu. Bet gan atkal dunēs. Pavisam citādi. Asinīs, ne sienas pulkstenī."

„Asinīs! Tās bija bailes, kas toreiz koda. Es ne mūžam."

„Un tomēr! Man ir pieminas zīme. Zem pulksteņa siksnas. Lai atšķirtu īsto no neīstā."

Viņš smējās un atkārtoja: „Jā, īsto no neīstā. Iegaumējiet."

„Bet, lūk!" Viņa izsaucās — „lūk!"

„Kas?" Jukāna pirksti taustījās pāri dēļiem. „Vai izkususi astes zvaigzne?"

Viņu rokas saskārās žoga spraugā un atrāvās viena no otras.

„Nu, vai zināt, kaut šaura, mums abiem kā dāvana!" Priecājās Jukāns. „Te kāds bijis pirms manis. Lauzis. Satrunējušais dēlis nolūzis, nu skabargu un asumu logs, strazdu būrīša durvis."

„Ženīte, neviens cits."

„Vai nav vienalga?" Viņš strauji izvilka no kabatas šķiltavas, uzšķīla gaismu. Liesma kūpēdama laizīja viņa mutes smaidu, seja šķita pārlieta ar eļļu, melnie mati un kažoka uzslietie atloki, saplūzdami ar tumsu, lika domāt, ka viņa galva izsprāgusi no pazemes un aizķērusies ābeles zarā.

Jukāns vaibstījās, bolīja acis: „Jā, jā, tas esmu es. Šī vakara balss, asinis un miesa."

Viņš zināja, viņa vēro, skatās un netic. Viņa bija runājusi ar nakti, ar ābelēm, ar sevi. Bet nu bija īstenība — viņš pats.

„Ha!" viņš aizturēti smējās. „Kā redzat, man kažoka atlokā jāsarga nemierīga uguns. Rokas aizņemtas. Nebīstieties."

Un vēl viņš teica: „Mūsu laimes logā, ne žogā, es redzu tikai piķa melnumu, ne jūsu stirnas vai putna tēlu. Paceliet uz pirkstgaliem."

„Sasodīts!" Liesmiņa nodzisa.

„Tas bija nevietā iztapīgā vēja darbs. Es vienmēr esmu bijis strīdū ar uzbāzīgiem sulaiņiem."

Viņš uzšķīla no jauna un sargāja liesmu plaukstās.

„Nu, lūdzu. Es gaidu!" Jukāns pavēlēja, ne lūdza un saliecās uz priekšu.

Žoga spraugā iedzirkstījās gredzenoti pirksti. Tie bija slaidi un glīti ar gareniem nagu mēnestiņiem. Virs gredzeniem, atvērās plata acs, un tie laikam bija sapņu dūmi, ne šķiltavas kvēpi, kas locījās pāri viņas skatam, otru ąci sedza ūdens nāras mati.

Jukāns samulsa. Varbūt arī viņš bija runājis tikai ar nakti un sevi.

„Marija Putns," viņš pieliecās vēl tuvāk un nepazina savu balsi. „Labvakar."

Viņa klusēja. Arī viņš apklusa. Bet tad atsāka saudzīgi, ar smaidu: „Nu, ko mēs tā skatāmies, Gauru ratos vizināmies? Gaidām tūkstoš un pirmo nakti? Kāpēc tādas bailes, briesmīgas bailes iespīlētas acī? Vai šovakar prinča vietā redzat ķēmu? Vairāk kā nedēļu neesmu skuvies. Esmu neglīts kā pats velns. Nelaba pasaka meitenēm, vai ne?"

(Turpinājums sekos)

BRUNO PURINS

BIEDRS TORONTO NEKUSTAMO ĪPAŠUMU TIRDZN. APV.

Latviešu aģents nekustamu īpašumu pirkšanas-pārdošanas lietās

Sagādāju aizdevumus līdz $3.000 par 3% gadā

BIROJĀ OL 3516 MĀJĀS WA 1-2226

O. E. CARSON LTD.

1245 ST. CLAIR AVE., W., TORONTO

Viens no lielākiem realtoriem Toronto

5 biroji, 100 aģentu, mūsu sludinājumi 15 laikrakstos dos jums

ātrus rezultātus pērkot vai pārdodot

PUDDICOMBE MOTORS LIMITED

1543 BLOOR ST. WEST, TORONTO

1955. g. Meteor, Mercury un Lincoln

vieglās automašīnas neierobežotā izvēlē.

Visu firmu lietotās vieglās un smagās mašīnas

Pārstāvis P. BERNĀTS

Tel.: darbā OL 7531, mājā HU 8-1488

Iris PUĶU VEIKALS

588 BLOOR ST. W. TORONTO, tel. ME 5665

Pēc darba, RI 5218

Gaumīgi ziedu sakārtojumi laulībām un citiem gadījumiem

Griezti ziedi, podu puķes, palmas, zaļumu stādi.

Līdzīpašniece latviete — sējēja ar ilggadīgu praksi. Organizācijām rabats

RADIO UN TELEVĪZIJAS TECHN. A. EGLĪTIS

62 LANGLEY AVE, Toronto Tel. RI 6477

AUSTRA ŠMITS

DĀMU FRIZIERSALONS

737 Bloor St. W. Toronto, tel. LL 6792, pie Grace

MODEI DĀMU FRIZIERSALONS

VIJA GRIMBA

109 Moberly Ave Toronto, tel. OX 4-0464

Danforth—Woodbine, 2. stāvā

LATVIEŠU UZŅĒMUMS

MODERN DELICATESSEN

281 Danforth Ave, Toronto, tel. GE 3331, mājās tel. RI 4650

Piedāvāju lielā izvēlē: dažādu šķirņu gaļas izstrādājumus no Kristapsona, European Meat Market, Central Meat Market, Sneidera u. c. uzņēmumiem. Visādu šķirņu maizi; latviešu gaumē ābolkūkas un dažādu citu šķirņu kūkas pēc izvēles, pagatavotas no latviešu amata meistara. Lielā izvēlē: delikateses, importēti zivju konservi, Šveices un Dānijas sieri, kā ar žāvēti zuši un laši. Piena produkti — Kanadā pazīstamie Silverwood ražojumi.

Dabūjams viss, kas vajadzīgs aukstam galdam

ZELMA BELTE

MĀJU PĒRKOT mūsu pārstāvis P. AVOTIŅŠ sniegs jums laipnu un izsmeļošu informāciju visos attiecīgos jautājumos. Palīdzam sagādāt naudu iztrūkstošai iemaksai.

MĀJU PĀRDODOT,

bez atlīdzības novērtējam jūsu īpašuma tirgus vērtību un dodam padomus obligāciju pagarināšanas jautājumos.

AL. GARBENS, Realtor

Member of Toronto and Ontario Real Estate Board

1611 Bloor St. W. Toronto, LO 2738 vai LA 8772

UZ PASŪTINĀJUMU PAGATAVOJU KUNGU UN DĀMU APĢĒRBUS

V. KUČĀNS

387 Milverton Blvd., tel. GE 6813, Toronto

UZMANĪBU UZMANĪBU

Šis ir klusākais laiks drēbniecībā, tāpēc pašlaik pasūtinātie uzvalki, kostīmi un mēteļi rudenim un ziemai tiks pagatavoti ar lielāko rūpību un nesteidzoties

Jūsu izvēlei 1050 jaunākās un labākās angļu drānas. ZEMAS CENAS

Katru dienu no pl. 9-21, sestd. no pl. 9-16

EM. REMARKS

LAIKS MĪLĒT LAIKS MIRT

Cena $3.50

DV KANADAS GRĀMATNĪCĀ

123 Huron St., Toronto, Ont., Canada

Dr. JĀNIS REKAI — ķirurgs un dzemdību palīdzība

Dr. PAULS REKAI — iekšķīgās slimības un Rentgena uzņēmumi

219 St. Clair Ave, W. Toronto, Ont. WA 3-2395

Iepr. telef. pieteikšanās

Zobu ārsts Dr. N. NOVOŠICKIS

(Lietuvietis). Diplomēts Vācijā un Kanadā

345 Bloor St. W. (tuvu Spadina Ave)

Zvanīt WA 3-2003 pēc norunas pp. un vakaros katru dienu

Runā vācu un slavu valodas.

O. E. CARSON

Ltd., Realtor

A. KAMPE, 490 College St., WA 4-7121

AIZDEVUMU SAGĀDE PAR 3% GADĀ

RUNNYMEDE — ST. JOHN'S 7 istabu dubultķieģeļu atsevišķa māja, 2 virtuves, eļļas apkure un garāža. Pilna cena $13.000,00, iemaksa $2.500.00.

WOODBINE — KINGSTON RD. 13 istabu atsevišķa dubultķieģeļu māja, 3 modernas virtuves, 3 vannas ist., ūdens-eļļas apkure. Iekopts dārzs un garāža. Prasītā cena $22.000. Iemaksa $5.000.

HERMANA KLIGERA

FOTO STUDIJA

1 First Ave, Toronto, Ont.

RI 5697 — HA 9908

(Gerrard — Broadview)

Portreti, kāzu, dokumentu un krāsu uzņēmumi. Attīstu un kopēju arī amatieru darbus

VENUS

LATVIEŠU PUĶU VEIKALS

231 Roncesvalles Ave. (pie High Park Blvd.) OL 4645, Toronto

Ziedu sakārtojumi kāzām un citiem gadījumiem, kā arī: griezti ziedi, podu puķes, greznuma stādi. Dabūjami: Latviskie izstrādājumi, keramika, latviešu laikraksti. ❷ Latviešiem atlaide

Ģen. V. ANDERSS

ARMIJA TRIMDĀ

Grāmata par poļu armijas cīņām un traģēdiju no 1939. g. līdz 1945. gadam ar tā laika politiskās frontes raksturojumu. Ilustr. fotoattēliem un divkrāsu vietu kartēm.

„V. Andersa grāmata paver ieskatu daudzos drāmakajos Otrā pasaules kaŗa notikumos. Divos lielos pretstatos sadūti Polijas likteņi. Poļu tautas varonīgā cīņa ar diviem varmācīgiem iebrucējiem. Rietumvalstu vadītāju dīvainais politiskais apmulsums un principu trūkums darījumos ar Maskavu... Katram latvietim, kas grib dziļāk ieskaīt Austrumeiropas ciešo likteņu saistību, šī grāmata var būt labs palīgs."

(Londonas Avīze Nr. 401, 29. 1. 54.)

„Grāmatā Armija Trimdā poļu ģenerālis, kas ir viena no redzamākajām trimdinieku personībām vispār, atstāsta savus piedzīvojumus no kaŗa pirmās līdz pēdējai dienai. Izstaigājis gaŗus ceļus cauri vāciu sakautai Polijai, Krievijas cietumiem, cauri Persijai, Irakai un Italijai, viņš, būdams kaŗa laukā uzvarētājs, bet Rietumu politiķu divkosīgās spēles dēļ pievilts..."

(Latvija, Nr. 7, 13. 2. 54.)

Cena: ies. $2.80, broš.: $2.40

DV GRĀMATNĪCA

123 Huron St., Toronto, Ontario

J. KREIĻA

FOTO STUDIJA

Izdara uzņēmumus iekš- un ārpus studijas, izgatavo bildes pasēm, apliecībām, kā arī pārfotografē un palielina dokumentus un bildes. Amatieru filmas attīsta un kopē Uzņēmumus līdz iepriekš pieteikt

HA 3800. 445 Pape Ave

Dāmu vakara tērpus un līgavu tērpus izīrē

NINA KOCHS

145 DOWLING AVE, TORONTO,

Tel. LA 3437

Bagātīga izvēle — lētas cenas (405)

GERALD H. MARSDEN

Advokāts un notārs

6 Adelaide St.E. Room 809

EM 6-9614

runā vāciski un krieviski

Mr. A. KERSON,

igauņu jurists,

LEE & MURPHY

Advokāts — notārs

85 Richmond St., West, birojs 322, prasīt pēc J. HELLAT.

Runā vāciski, krieviski un zviedriski.

Birojā EM 3-2062, mājā HU 1-0080.

mājās MA 0141, Toronto

Dr. med.

K. ZYMANTIENE

Ārste chirurģe sniedz dzemdību palīdzību 1393 Dundas St. W., Toronto (darbā Rusholme - Gladstone). Pieņem katru dienu no 1-3 un 6-8, sestdienās no 11-2 un pēc vienošanās. Tel. OL 6851.

Runā latviski un vāciski

BERLĪNE - VĀRTI BRĪVĪBAI

SKATS AUSTRUMU BĒGĻU NOMETNĒS BERLĪNĒ

SPECIĀLRAKSTS LATVIJAI AMERIKĀ NO RIETUMVĀCIJAS

„Berlīne Rietumvācijai un rietumu sabiedrotajiem nav tikai prestiža jautājums vien. Berlīne ir brīvības vārti," saka mans labi informētais kaimiņš lidmašīnā par Berlīnes nozīmi pašreizējā situācijā.

Šīs domas apstiprinājumu rodu, apmeklējot austrumu joslas bēgļu uztveršanas nometni Marienfeldē. Ir vēla sestdienas pēcpusdiena, kad pēc ilgākas gaidīšanas izdodas iekļūt policijas stingri apsargātajā blokēku rajonā. Uz vienas sienas uzgaidāmās telpās un gaiteņos lieli uzraksti brīdina: „Fotografēt aizliegts", „Sarunās nēminiet vārdus un adreses," „Sargieties no spiegiem." Acīmredzot, sarkanās varas ēna krīt arī šeit.

Nometnes darbinieki ne labprāt atceras 1953. g., kad ik dienas šeit ieplūda ap 3.000 bēgļu. Tagad šis skaitlis sarucis uz apm. 300, vairums jauniešu 16 - 25 gadu vecumā. Taču netrūkst arī vecāku ļaužu.

Kaut gan visi līdz asīla tiesības kā politiskie bēgļi, pārbaudes komisijas par tādiem atzīst tikai ap 60 - 70%. Pārējiem izvēle atgriezties austrumu joslā vai palikt pilsētas rietumu sektoros. Apstākļu pazinēji gan apgalvo, ka īsto politisko bēgļu skaits sastāda tikai apm. desmito daļu no kopējā skaita. Pārējie meklē Rietumvācijā brīvību, daži ir dēkaiņi un tādi, kam bailes no soda par izdarītiem pārkāpumiem.

Uzgaidāmā telpā uz ārsta pārbaudi gaida jauns vācu zemnieku pāris ar diviem maziem bērniem. Sejās manāmas vēl bēgšanas pārdzīvojumu pēdas. Vienīgā bagātība — pāris sainīšu ar drēbēm zīdainītim un citi sīkumi. Uz maniem jautājumiem viņi atbild strupi un bailīgi. Pat atraida piedāvāto cigareti.

Gaitenī uz sola savu kārtu gaida runīga 16 g. v. meitene bēdīgā katūna kleitiņā un noškiebtās kurpēs. Esot drēzdeniete. Pēc kāda sarīkojuma iznākusi sadursme ar komūnistiskās jaunatnes locekļiem; policija viņas iereibušo draugu nošāvusi. Vecāki esot deportēti 1946. gadā. Viņa izšķīrusies par ceļu uz rietumiem.

Turpat blakus sēž trīs jaunieši. Vienam zem svārka redzama vēl FDJ forma. Pienākusi iesaukšanas pavēle tautas policijā. Viņi priecīgi triec un zobojas, ka tik viegli tikuši pāri sektora robežai.

Gaitenī pārējiem pievienojas kāda 68 g. v. leipcigiete. Kopš stundas viņa pārnākusi robežu. Viņas noziegums ir — pirms 6 mēnešiem uz Rietumvāciju nosūtītā kritušā dēla rakstāmmašīna, lai tādējādi pateiktos paziņām par pārtikas sūtījumiem. Iepriekšējās dienas rītā policija ieradusies dzīvoklī meklēt šo mašīnu. Kad viņa to nav varējusi uzrādīt, paņemta līdzi uz iecirkni, kur pratināta līdz vakaram. Tad atlaista ar noteikumu katru otro dienu reģistrēties. Bailēs no varbūtējām represijām, aizņēmusies naudu un taisnā ceļā devusies uz Berlīni. Ārzemju viesnīcu etiķešu paliekas uz nobružātās ādas ceļa somas liecina par viņas kādreizējo dzīvi un apstākļiem.

Pēc rūpīgas ārstu un drošības pārbaudes bēgļi tiek izvietoti caurlaides nometnēs. Lielākā no tām ir Volksmaras ielā Štēglicā, kurā uzņem ap 4000 personu. Lorenca fabrikas bloki, kas primitīvi pārbūvēti un nobalsināti, dod pajumti no 2 nedēļām līdz 6 mēnešiem. Ēkas lielas un drūmas, kā jau rūpnīcai celtas. Telpas tumšas un nemīlīgas, div- un trīsstāvu gultiņām pieblīvētas. Katrā telpā 50 - 120 personu. Nolietotie matrači, zaļās un pelēkās gultu segas un netīrās sienas negribot atsauc atmiņā lielos ārzemnieku pulcēšanās centrus 1945. gadā. Šķiet, ka šajās telpās kopā ar bēgļiem ienācis austrumu joslas dzīves pelēkums un bezcerība.

Vairums iemītnieku tomēr ir priecīgi, jo ikviens cer, ka dzīve Rietumvācijā būs labāka par līdzšinējo verdzību komūnisma valstībā.

„Ja sešus gadus izturēju urāna raktuvēs, tad arī rietumos nenomiršu," stāsta pusmūža vīrs. „Darba nebaidos, cietuma gan."

Viens no bēgļiem mani pēc kakla prievītes pazīst par latvieti. Šis nopietnais vīrs stāsta, cik latvieši viņam gūstā Rīgas tuvumā daudz palīdzējuši. Vēl 1950. g. Latvijā esot darbojušās sīkas partizānu vienības.

Tumšajos gaiteņos un kāpņu telpās jauniešiem aizliegts vakaros uzturēties. Tā ir problēma, kas sagādā galvas sāpes ne tikvien vecākiem, bet arī aprūpes organizāciju darbiniekiem. Nenoliedzams fakts, ka komūnistiskā audzināšana austrumu joslā 10 gados smagi iedragājusi jaunatnes morāli. Tas izskaidrojams ar nepilnīgo padomju ģimenes aizsardzību un ģimenes ārdīšanas procesu, izvietojot jauniešus darbā ārpus dzīves vietas. Apstākļi šinī nometnē stāju necel, jo starp atsevišķo ģimeņu gultām trūkst pat „pieklājības" segu. Arī stāvokļa sekām Rietumvācijas aizgādības un pārraudzības iestādes varēs nodarboties vēl gadiem ilgi.

Starp bēgļu jauniešiem ir daudzi baznīcas pulciņu un kristīgo organizāciju locekļi, bet tie arī savā stājā stipri atšķiras no pārējiem. Kristīgā audzināšana pagaidām vēl spējusi pa daļai aizturēt komūnistisko ietekmi.

Rietumvācijas jaunatnes organizāciju sanāksmēs bieži tiek diskutēts jautājums, vai veicināt šīs labākās jaunatnes daļas bēgšanu uz rietumiem? Atzinums ir negatīvs, jo tādējādi austrumu joslā tiktu mazināts morālās pretestības spēks. Arī paši jaunieši, bet jo sevišķi luteriskās „Junge Gemeinde" locekļi atzīst par pienākumu palikt austrumos, lai veidotu pasīvās pretestības bloku pastāvošajām komūnistiskās audzināšanas metodēm.

Berlīnes rietumu sabiedroto sektori ir nepatīkams traucēklis austrumu joslai, jo šeit ikvienam ir iespēja salīdzināt apstākļus vienā un otrā pusē. To vienprātīgi apstiprina arī visi bēgļi. Ko paša acs redzējusi, to grūti ar tezēm un solījumiem aizklāt.

„Kamēr vien Berlīne būs arī rietumu sabiedroto rokās, mēs par nākotni daudz neraizējamies — šī pilsēta ir mūsu brīvības vārti," šķiroties saka kāds no bēgļiem.

„Brīvības vārti uz rietumiem, reiz, varbūt, būs arī vārti austrumu atbrīvošanai..."

Berlīnē, 1955. g. jūnijā

Māris Olainietis.

GRĀMATAS BĒRNIEM

J. Širmaņa — Kriksis	$2.00
J. Širmaņa — Kriksis mežmājā	$2.50
J. Sviestiņa — Mana Tēvu zeme, rakstu izlase	$2.50
Usmas zēnu dēkas	$2.80
A. Brigadere — Anneles grāmata ies.	$3.50
E. Lange — Bērnu draugs broš.	$1.80
E. Zicāns — Vieglā gaita	$1.30
Valodiņa broš.	$1.00
M. Timma — Zelta atslēdziņa ies.	$3.50
Vecais abrinieks	$1.10
Andr. Niedra — Zemnieka dēls ies.	$1.00
A. Kronbergs — Zelta atslēdziņa, ābecīte	$1.50
Brāļu Grimmu pasakas, ies.	$4.25
Divkāršā Lotīte, ies.	$2.00
Langes — Tīcības mācība	$3.40
V. Strēlerte — Zelta cirvītis	$2.00
A. Andersone — Augsim Latvijai	$1.25
J. Širmanis — Pīkstīte	$2.50
Valdis — Staburaga bērni	$3.80

Kā arī daudz citu vecāku izdevumu grāmatas

DV GRĀMATNĪCA

123 Huron St., Toronto, Ont.

JAUKAS ATMIŅAS

„VECĀ PILSĒTA" KVADRĀTVEIDĪGĀ — PRĀGA

1918. gadā tika nodibināta Čechoslovakijas republika... ar čechu kultūras tradiciju atdzimšanu, ar tās galvaspilsētu Prāgu. Šeit „Vecajā Pilsētā" Prāgas centrā starp līkumainajām ielām un gadu simteņiem vecām celtnēm bija iespēja atrast atslēgu čechu tautas dzīves tradiciju mantojumam... tradicijām, ko tie nebija zaudējuši ilgajās brīvības cīņās.

Šodien Čechoslovakija ir atkal svešas varas kalpībā, bet tradicijas tomēr „Vecajā pilsētā" nav zudušas... pierādījums par kādreizējo Prāgu, pierādījums par citiem laikiem... par laikiem, kas aizved atpakaļ pie vecām atmiņām.

Jūsu iepriecinājumam Izrunā BRĒDINGS

BRADING'S Cincinnati Cream

BRADING BREWERIES LIMITED

Otavā — Vindzorā — Montreālā — Hamiltonā

LATVIJAS AMERIKĀ
MODERNĀ SPIESTUVE TORONTO

PIEŅEM VISĀDA VEIDA IESPIEDUMDARBU PASŪTINĀJUMUS:

laulību ielūgumu un komerciālu darījumu kartes; dokumentus biedrību vajadzībām; koncertu programmas, sarīkojumu biļetes un dziesmu lapiņas, grāmatas, u. c. * Darbus apzinīgi un gaumīgi veic kvalificēti amatnieki ar praksi

PASŪTINĀJUMUS PIEŅEM:

spiestuvē, 154 St. Patrick St., EM 8-3239
un kantorī, 123 Huron ielā, tel. EM 8-0792,
Toronto, Ont., Canada

Pasūtinājumi no provinces jānodod nedēļu un no Toronto trīs dienas pirms paredzētā darba izpildīšanas termiņa.

Ziedi katram gadījumam

LOTUS puķu veikalā

602 BATHURST St. pie Bloor, KE 3884, Toronto

Kanadas latviešu daiļamatnieku salons

LOTUS

Viens piliens pietiek visai dienai!

Esam saņēmuši franču smaržu esences:

Chypre, Zilais maijpulkstenītis, Amber Royal, Lily of the Nile, Ziedošais lauks, Cynthia, Ledusroze u. d. c.

Skaistas kakla rotas dažos atsevišķos eksemplāros

Pastāvīgu uzaču krāsu. Matu tīkliņus vīriešiem.

Pastāvīgā krājumā: mūsu iecienītie kosmētikas ražojumi, lūpu zīmuļi u. c.

ELZA PĒRKONE c/o AMARYLLIS,
61 Charles St. West, Toronto, WA 1-9011

IEGULDĪTĀJU
MEKLĒ BŪVUZŅĒMUMA PAPLAŠINĀŠANAI

Rakstīt šī laikraksta kantorim ar šifru

IEGULDĪJUMS

DŽORDŽA ORVELA

DZIVNIEKU FARMA

(LATPRESS APG., LONDONĀ)

ar K. SMILTEŅA illustrācijām

„Cūkas, kas tika pie ārkārtīgas varas. Cūkas, visgudrākie un nežēlīgākie no dzīvniekiem, uzņēmās vadību, un pamazām visvarenākā no tām — Napoleons — iegūst ārkārtīgu varu pēc parastajām tīrīšanām. Orvels, atklāts un nekomplicēts rakstnieks, ir skaidrībā par sava stāsta beigām. „Visi dzīvnieki ir vienlīdzīgi, bet daži dzīvnieki ir vienlīdzīgāki par pārējiem"...

(Daily Mail, 12. 1. 55.)

„Ziņas no Kremļa apbrīnojami saskan ar rindām Dzīvnieku farmā, kas ir Džordža Orvela satira par padomju valsti. Dž. Orvels sarakstījis arī „1984. g." „Dzīvnieku farma," kas tagad tiek rādīta arī kā zīmēta filma, rāda dzīvnieku revolūciju cilvēku nesapratīgi vadītā farmā. Cūkas, kuiļa Majora vadībā, pārņem farmu. Tad vadību uzņemas Sniega pika, bet Napoleons, kas klusībā apmācījis suņus par slepeniem policistiem, viņu nobīda pie malas"... (Daily Express, 9. 2. 1955.)

„Džordža Orvela fābula Dzīvnieku farma beidzot piedzīvojusi pelnītu atzinību. Orvela slava, kas viņa dzīves laikā bija stipri viduvēja, piecus gadus pēc autora nāves ir pārsolojusi visu rietumu pasauli. Džona Muižas farmas dzīvnieku revolūcionārās izdarības tik pilnīgi un patiesi atklājušas, kas notiek ar taisnību, ja to saņem rokās netaisni valdnieki, ka angļu sakšu zemēs vārda tiešā nozīmē var runāt par Orvela ēru.

(Londonas Avīze, 21. 1. 55.)

Cena: ies. $1.50, broš. $1,00

DABŪJAMA

DV GRĀMATNĪCĀ TORONTO
123 Huron St., Toronto, Ont., Canada

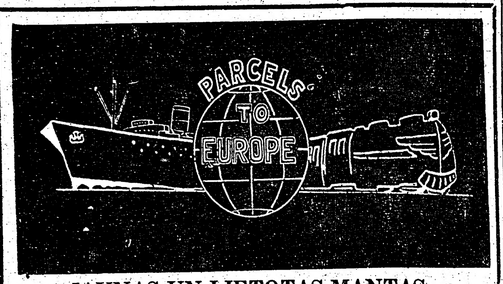

JAUNAS UN LIETOTAS MANTAS
uz visām AUSTRUMEIROPAS zemēm.

Pārsūtīšana un muita samaksājama šeit

JANIQUE TRADING CO

Galvenais birojs:
835 Queen St. W., Toronto, Ont., EM 4-4025

Firmas nodaļas: Londonā (Anglijā). Winnipeg, Man., 677 Main St., tel. 927-695. St. Catharines, Ont., 78 Geneva St., tel. 5-7480. Hamilton, Ont., 652A Barton St., E., tel. LI 5-0264. Edmonton, Alta, 10649 - 97th St., tel. 2-3839. Buffalo, N.Y., U.S.A., 1162 Broadway, tel. FI 1372 un citās pilsētās

OSKARA PERRO
REAL ESTATE
1597 Bloor St. W. Toronto

16,000 KV. PĒDU

(370 pēdu dziļumā) gruntsgabals ir atsevišķai 6 ist. mājai Oakmount — High Park Ave. rajonā. Tuvu parkam, plats iebraucamais ceļš. Uz gruntsgabala varat izaudzēt visus dārzājus savai ģimenei vai arī ierīkot futbola laukumu. Pilna cena tikai $16.500

$1.500.00

iemaksa 8 istabu, atsevišķai 2 dzīvokļu mājai Bloor — Marguerete ielu rajonā. Divas modernas virtuves, 2 vannas istabas, garāža, eļļas apkure, cietkoka grīdas.

FARMAS LATVIEŠU PAGASTĀ

550 akru — puse kultivēta, puse lapu koku mežs, ļoti labas ēkas, augļu koki. Prasītā iemaksa ap $6.000

100 akru labi iekopta farma. 85 akri kultivēti, tiek pārdota ar visu rudens ražu. Tuvu 10. šosejai un pilsētai. Prasītā pilnā cena $8.000.

Daudz citu farmu, sākot ar 20 akriem un iemaksu no $500.

Par augšminētiem īpašumiem zvanīt

I. JANKOVSKIM LL 5555

TAUTIETE

vēlas iepazīties
ar nopietnu,
intelligentu kungu,
vec. 42-52 g.

Of. šīs avīzes kantorī
Nr. 476

VISĀDA VEIDA
RAKSTĀMMAŠĪNAS

ar un bez latviešu taustiņu iekārtām, uz visizdevīgākiem maksāšanas noteikumiem no krājuma piesūta bez kavēšanās

ALEKSANDERS KANBERGS

596 Sherbourne St., Toronto, Ont. (pie Bloor St.), tel. WA 1-7149

Paula Strazdiņa FRIZĒTAVA

1320 BLOOR ST., W.
pie Lansdowne,
Toronto

4 EIROPAS LABĀKIE FRIZIERI JŪSU RĪCIBĀ

MĒRENAS CENAS

Atvērta no plkst. 9 līdz plkst. 19. Trešdienās slēgta.

Laipni lūdz apmeklēt
PAULS STRAZDIŅŠ

PĀRDODAMS

GUĻAMDIVĀNS AR MATRACI
(Chesterfield),
tumši sarkans.
Zvanīt pēc plkst. 6 RI 5592, Toronto (488)

IZPILDU
APMETUMA DARBUS

jaunus, kā arī laboju ikkatrā vietā. Ātrs darbs, mērenas cenas. Zvanīt no plkst. 6—8 vakarā

OL 3711, Toronto

A. SILAVS

- DRĒBNIECĪBA,
- TĪRĪŠANA,
- IZLABOŠANA

Šis uzņēmums jums pakalpos vislabāk. Mērenas cenas.

415 DUNDAS ST. E.
Toronto (pie Parliament)
EM 4-0089

KLAVIERU BŪVĒTĀJS

A. KLAVIŅŠ

skaņo, labo, modernizē klavieres, dod lietpratēja padomus klavieru pircējiem

90 London St., Toronto
Tel. KE 8609

Pastāvīgi krājumā lietotas klavieres

MEKLĒ Ontario — Carlton rajonā mēbelētu istabu ar pansiju. Piedāvājumi iesūtāmi šīs avīzes kantorī: „Studente" (480)

DANFORTH — BROADVIEW rajonā ar 4. augustu izīrējamas divas lielas, glītas nemēbelētas istabas 3. stāvā. Viena nemēbelēta istaba ielas pusē 2. stāvā izīrējama tūlīt. Gāzes plīts un virtuves lietošana. Lūdz zvanīt GE 3883. Toronto.

IZĪRĒJAMS dzīvoklis (2 istabas un virtuve) labā satiksmes rajonā, 362 Crawford St. Zvanīt OL 7498, Toronto. (482)

KLUSĀ RAJONĀ izdodamas: 1 labi mēbelēta istaba un 2 nemēbelētas ar virtuvi un vannas istabu, uz vēlēšanos var mēbelēt. Visas ērtības. Laba satiksme. Zvanīt līdz plkst. 7 vak. GE 3331, pēc pl. 7 RI 4650, Toronto. (473)

IZĪRĒJAMAS 2 istabas un virtuve Runnymede — Annette rajonā, 69 Fairview Ave., Toronto. Uz vēlēšanos arī garāža. (484)

DIVAS LABI mēbelētas istabas ar vārīšanas iespējām izīrējamas Greenwood — Gerrard rajonā. Zvanīt GL 3949, Toronto, no plkst. 6—8 vakarā. (483)

IZĪRĒJAMA mēbelēta istaba ar pilnu pansiju. OL 7066, Toronto. (487)

IZĪRĒJAMA mēbelēta vai nemēbelēta istaba pilsētas rietumos, labā satiksmes rajonā, tuvu latviešu delikatesu veikalam. Zvanīt ME 5193, Toronto.

IZĪRĒJAMA labi mēbelēta istaba 2. stāvā ar virtuves lietošanu. Tel. — RI 3670, Toronto. (478)

LABI mēbelēta istaba ar virtuves lietošanu College — Dovercourt rajonā izīrējama 1 pers. Zvanīt vakaros no plkst. 5. Tel. LA 7594, Toronto. (453)

HIGH PARK rajonā izīrējama labi mēbelēta istaba ar atsevišķu ieeju. Uz vēlēšanos arī garāža. Tel. — RO 2-2945. Toronto. (485)

HIGH PARK — RONCESVALLES rajonā izīrējama liela, gaiša nemēbelēta istaba 2. stāvā ar virtuves lietošanu. Uz vēlēšanos garāža. — Zvanīt LL 0805, Toronto. (465a)

S. VASARĀJA
TRANSPORTA UZŅĒMUMS
(BALTIC MOVERS)

Izdara pakalpojumus TORONTO, kā arī IK NEDĒĻAS uz Montreālu, Hamiltonu, Londonu, North Bay un Sudbury

Lūdz zvanīt OL 1403

30 DEWSON ST., Toronto, Ont.

THE NORSEMAN OIL BURNER

NATURAL GAS

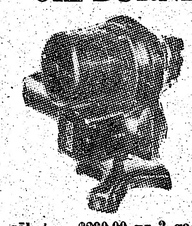

UDENS SILDĪTĀJS $120

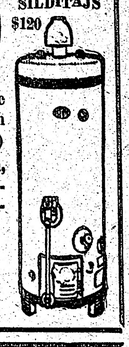

RED D

Laboju un iekārtoju pēc izvēlēs visu firmu eļļas un gāzes apkures (burner) sākot ar $290.00 uz 3 gadu nomaksu par 5%. Tiem, kas vēlētos pasūtināt eļļu, dodu gratifikāciju $5. Iekārtoju un laboju ūdens un gaisa apkures vecās un jaunās mājās. Garantēts darbs. Par krāsns un eļļas apkures tīrīšanu $6.00.

A. LAGUNS,
204 Oakwood Ave, Toronto, tel. ME 6583

B. BJERNSONA
PA DIEVA CEĻIEM

DV GRĀMATNĪCĀ TORONTO

123 Huron St., Toronto, Ont., Canada

LATVIEŠU PUĶU SALONS

C A L L A

727 Danforth Ave, pie Pape,
tel. HA 9911, Toronto

Krāšņi ziedu sakārtojumi laulībām un citiem gadījumiem. Bagātīgā izvēlē griezti ziedi. Podu puķes. Zaļumi un tropiskie stādi. Tautiski izstrādājumi. Keramika

Pasūtiniet nekavējoties, mēs piegādājam mājās

JŪS VARAT KĻŪT BAGĀTI

Šeit ikvienam ir iespēja sasniegt augstāku ienākumu, kas vien to vēlas izmantot. Jūsu sekmēm nav ierobežojumu šai labo ražojumu un labākās speciālitātes plāksnē. Parangi un apraksti ir katra pārdevēja sapnis. Ikviens tiks apmācīts. Ļoti daudzi pieprasa šo brīnišķīgo ražojumu. Jums iespēja pelnīt $100 nedēļā, strādājot 2—3 stundas dienā. Interesenti lūgti sazināties ar vadītāju, 47 Duke St., Toronto, trešdien, 27. jūlijā, pl. 7 vak. (precīzi)

ARNOLDS BĒRZIŅŠ REAL ESTATE

Piedāvā mājas, veikalus, apbūves gabalus visos pilsētas rajonos; farmas visā Ontario. Palīdz aizdevumu un obligāciju sagādē. Apdrošina automobiļus, mājas, mēbeles, kažokus, vērtslietas; slimības un nelaimes gadījumiem, zādzības u. c.

227 Lauder Ave (pie St. Clair Ave), LA 6569
Pārstāvis: JĀNIS VEISS, EM 8-7385

DV GRĀMATNĪCĀ

123 HURON ST., TORONTO, ONT.

greznā iesējumā

HENRICHA IBSENA

PĒRS GINTS

Grāmatas cena $4.80. Izsūtām arī uz pēcmaksu

BAZNĪCAS ZIŅAS

Ņujorkas latv. ev.-lut. draudze, 564 Second St., Brooklyn 15., N.Y.

Betlemes baznīcā dievvārdi katru svētdien, plkst. 11.15.

24. jūlijā — māc. R. Zariņš.
31. jūlijā — māc. K. Freimanis.
7. augustā — māc. K. Freimanis.
14. augustā — māc. A. Ozols.
21. augustā — māc. R. Zariņš, dievgalds.
28. augustā — vikārs.

Sv. Toma baznīcā, Bronksā vasaras dievkalpojumi būs tikai katra mēneša otrā svētdienā, plkst. 9 rītā.

14. augustā māc. A. Ozols.

Port Vašingtonā, Mūsu Pestītāja baznīcā, kā parasts, pl. 2 dienā, katra mēneša pirmajā un trešajā svētdienā:

7. un 21. augustā, māc. F. Treus.

Hempstedē, Metodistu baznīcā vasarā reizi mēnesī sestdienas vakaros: 23. jūlijā un 6. augustā pl. 6.00, māc. D. Grauds.

ČIKĀGA

Māc. G. Straumanis, 1144 N. Kedzie Ave, Chicago 51, Ill.

Dievkalpojumi Čikāgas ev.-lut. latviešu sv. Jāņa draudzes baznīcā — 1540 N. Spaulding Ave — notiek katru svētdienu plkst. 3 pp., bet jūlija, augusta un septembŗa mēnešos — ik pārnedēļas.

Māc. A. Sudārs, 1030 - 30 Ave, Bellwood, Ill.

Čikāgas latviešu ev.-lut. Miera draudzes dievkalpojumi katra mēneša 1. un 3. svētdienā, plkst. 1 dienā, lietuviešu baznīcā, 2225 W. Cermak Rd.

Māc. Pāvils Kirsons Meivūdā, Ill. sv. Pāvila ev.-lut. latviešu draudzes dievkalpojumi mēneša 2. un 4. svētdienā plkst. 10.30 dienā Čikāgas luterāņu semināra baznīcā, 1644 S. 11-th Ave.

Čikāgas latviešu ev.-lut. Ciānas draudzē, 5015 W. Ferdinand St. ..

Dievkalpojums 24. jūlijā, pl. 11, māc. A. Gulbis.

Svētdienas skola tai pašā laikā.

Aurorā (Ill.) Mūsu Pestītāja baznīcā, 420 Dawners Place,

Dievkalpojums 24. jūlijā, plkst. 3 pp., māc. A. Rautenšilds.

Svētdienas skola tai pašā laikā.

DIEVKALPOJUMI KANADĀ

Prāv. A. Mitalis (331 Argyle St., Port Arthur, Ont., tel. 4-0302).

Svētdien, 24. jūlijā, plkst. 6.30, dievkalpojums.

Svētdien, 14. augustā, plkst. 6.30, dievkalpojums.

Māc. V. Sēfers, (659 Piccadilly St., London, Ont.).

Londonā, 24. jūlijā, plkst. 9 rītā Trīsvienības baznīcā, dievkalpojums.

Māc. E. Pavasars, 209 East 38th St., Hamilton, Ontario.

Hamiltonā, latviešu draudzē sv. Trīsvienības baznīcā (18 Victoria Ave, So.)

Māc. Arturs Voitkus, Kristus ev.-lut. latviešu draudze Hamiltonā — 87 Jackson St., W., tel. JA 8-2259 Jāņa ev.-lut. baznīcā.

Svētdien, 24. jūlijā draudzes izbraukums uz Pērkona farmu, (2 jūdzes no Morriston — jābrauc pa 6. ceļu), kur plkst. 11.00 rītā notiks brīvdabas dievkalpojums.

Dievkalpojums 31. jūlijā nenotiks.

Augustā dievkalpojumi notiks mēneša 7. un 28. dienā, plkst. 9.45 rītā Jāņa (agr. Pāvila) ev.-lut. baznīcā.

Māc. A. Cops, (118 Isabella St., Toronto, Ont., tel. WA 3-1873, Toronto, Sv. Andreja bazn., Carlton

Svētdien, 24. jūlijā, plkst. 11.00 dievkalpojums.

Svētdien 31. jūlijā dievkalpojums Sidrabenē.

Māc. A. Būsis, 50 Dewson St., Toronto. Ont., tel. LO 2510.

Māc. A. Briedis, 50 Dewson St., Toronto, Ont., tel. OL 2171.

Dievkalpojumi sv. Jāņa Latviešu ev.-lut. draudzē Toronto

24. jūlijā, plkst. 9.15 rītā dievkalpojums sv. Jāņa baznīcā, māc. A. Briedis. Svētbrīdis Saulainē.

31. jūlijā, plkst. 9.15 rītā dievkalpojums sv. Jāņa baznīcā māc. A. Briedis.

Māc. E. Bērziņš, 5833 — 45 Ave, Red Deer, Alberta, tel. 2918.

Māc. E. Caune, 11506 109 Ave, Edmonton, Alta, tel. 25081.

Edmontonā, sv. Jāņa baznīcā, — 10759 — 96 ielā

Māc. Edg. Lange, 73 Putman Ave Apt. 3, Ottawa, Ont.

Otavas latviešu ev.-lut. draudzes dievkalpojumi notiek Otavā, sv. Pētera baznīcā, Sparks un Bay ielu stūrī.

Māc. K. Avotiņš, 1174 West 13 Ave, Vancouver, B.C.

Vankuverā, Kitsilano lut. baznīcā, 12. Ave un Stephens ielas krustojumā.

Dievkalpojums 31. jūlijā plkst. 3 pp.

Māc. Ed. Kerģis, 153 Bancroft

Sadberijā, svētdien, 24. jūlijā, pl. 12.30 sv. Jāņa baznīcā (238 Pine St.) dievkalpojums, pēc tam izbraukums zaļumos.

Timminsā, svētdien, 31. jūlijā, pl. 15 lut. baznīcā, dievkalpojums.

Norsbejā, svētdien, 7. augustā, pl. 17 lut. baznīcā dievkalpojums.

Sadberijā kristīts: Aivars Arturs Dziļums, Jēkaba un Lūcijas dēls.

Norandā iesvētīts: Dailis Melnbārdis. Norandā kristīti: Ilze Indra Reisa, Augusta un Ilgas meita. Anda Elga Sperliņa, Gunara un Irēnes meita. Imants Eduards Urdziņš, Osvalda un Ausmas dēls.

Māc. H. Kušķis (4571 Coolbrook Ave, Montreal, P.Q. tel. DE 8394).

Montreālā, Debesbraukšanas baznīcā, Outremont un Blair Ave stūrī.

31. jūlijā, pl. 1.30 pp. kapu svētku dievkalpojums ar dievgaldu.

Māc. F. Ruperts, 159 Maryland St. Winnipeg 10, Man.

Dievkalpojumi latviešu ev.-lut. Vinipegas draudzē notiek sv. Pētera baznīcā, Ellice un Sherbrook ielu krustojumā.

TORONTO LATVIEŠU MISIONES

dievkalpojumi notiek sestdienās, pl. 8 vakarā. Svētdienas skola svētdienās 12. dienā, lūgšanas sapulces svētdienās 1 dienā. People Church, 160 Bloor St. E., misiones namā, Park Road 14, tel. AM 1.4213.

ADRESES MAIŅA

A. FLAUMS

pulkstenu, zelta un sudrablietu veikals — darbnīca

Darba laiks no 8.30-6 vak., sestdienās no 8.30-3

AR 1. JŪNIJU ATRODAS

88 RICHMOND ST. WEST
TORONTO EM 8-5790

Laikrakstam LATVIJA AMERIKĀ
123 Huron St., Toronto, Ont., Canada

Lūdzu izsūtiet man laikrakstu LATVIJA AMERIKĀ .....

līdz ..... uz ..... mēnešiem ar šādu adresi:

Mr., Mrs., Miss .....

Adrese: .....

Pievienoju Money Orderi, čeku vai skaidrā naudā $.....

.....abonementa uzsākšanai — pagarināšanai.

(Nevajadzīgo svītrot)

Paraksts .....

ABONEŠANAS MAKSA: $1.50 par 1 mēn., $4.50 par 3 mēn., $8.50 par 6 mēn.; $16.00 par gadu

Visi mūsu laikraksta abonenti un pārstāvji lūgti kārtot savus maksājumus tieši ar apgādu Daugavas Vanags, 123 Huron St., Toronto, Ont., Canada, vai ar galveno pārstāvi ASV — A. LĀCI, 101 Brightwater Court, Brooklyn 35, N.Y., U.S.A., tel. NI 8-2369

KAĻAVIRA UN ŽURNĀLISTA JUBILEJA

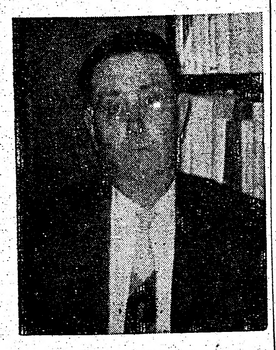

Pulkvedim un žurnālistam Rūdolfam Porukam Čikāgas tautieši 23. jūlijā 3801 W. North Ave. rīko 60 gadu atceres svinības.

Jubilārs pieder pie zobena un spalvas bruņinieku saimes: kaļa laikos bijis veiksmīgs cīnītājs — strēlmieks, Latvijas atbrīvotājs un beidzot leģionārs, miera laikos žurnālists Jelgavas un Liepājas presē, bet rakstījis arī Rīgas laikrakstiem. Šī divsavienība bijusi organiska mūsu patriota aizvadītos mūža gados. Latvijas armiju atstājis ar augstu dienesta pakāpi, Poruks ar visu sirdi un dvēseli meties avīznieka un pa starpām ierēdņa darbā, tos vienādi apzinīgi veikdams.

Gavilnieks dzimis 1895. g. 24. jūlijā Vidzemē, Kraukļu pagastā, bet vēlāk dzīvojis Kurzemē. 1914. g. beidzis Nikolaja komercskolu Maskavā. Kā brīvprātīgais iestājies armijā, pēc tam komandēts uz kaļa skolu Petrogradā. Pēc latviešu strēlnieku pulku nodibināšanās P. devies uz dzimteni un iestājies 6. Tukuma pulkā. No 1919. g. bijis Latvijas armijā, sākumā Neatkarības, tad Studentu rotā. Pēc Rīgas atgūšanas P. pārcelts uz Latgales divīzijas stābu, kur bijis operātīvā adjutanta, pēc tam 8. Daugavpils pulka bataljona komandiera amatā līdz 1923. g.

Poruks, atstājot armijas rindas, cer, ka vairāk neiznāks kalpot zobenam, jo kaļavīra tērpā aizvadīti gandrīz 10 gadi.

Dienesta laikā Poruks Latvijas universitātē studē lauksaimniecību.

1924. g. P. uzsāk avīznieka gaitas, Jaunajā Zemgalietī (redakcijas loc.), un Kurzemes Vārdā. Bez tam Poruks centīgi raksta arī Jaunākām Ziņām, Latvim, Brīvai Zemei un Pēdejam Brīdim. No 1929. g. viņš ir biedrs Latviešu rakstnieku un žurnālistu arodbiedrībā. No 1934. līdz 1939. g. darbojas Zemkopības un Sabiedrisko lietu ministrijā, pēc kam aiziet pensijā. 20 gadu pagājuši privātā dzīvē, bet 1944. g. jūnijā Poruku atkal mobilizē un iedala 15. divizijā. No jauna jādodas kaļa vētrās, no kurām Laima viņu izvada sveiku.

Kaut dzīve izpostīta un pārdzīvots bezgala daudz, Poruks Vācijas trimdā darbojas nometnes (Erlangenas) biletenā. 1949. g. kā viens no pirmajiem DP ierodas ASV Misisipi štatmās, kur ir lopkopības saimniecības vadītājs. Viņš organizē bijušos cīnītājus un nodibina Misisipi DV nodaļu, kur ir tās priekšnieks. Pirms vairāk kā gada Poruks ar ģimeni pārceļas uz Čikāgu.

Poruks ir Latviešu preses biedrības ilggadīgs biedrs.

Lai teicamam latvietim Dievs dotu darboties vēl ilgus gadus!

Osvalds Akmentiņš.

BALTIEŠU KONCERTAPVIENĪBA INDIĀNAPOLĒ

Jau divas sezonas Baltiešu koncertapvienība sekmīgi ir propagandējusi Baltijas tautu mākslu, sniedzot vērtīgus koncertus ne tikai Indiānapolē dzīvošajiem latviešiem un igauņiem, bet, plaši reklāmējoties, ir piesaistījusi prāvu skaitu arī amerikāņu. — Apvienības koncerti pie vietējiem amerikāņiem ir guvuši interesi un savā ziņā arī ir palīdzējuši rast kontaktu starp iebraucējiem un vietējo sabiedrību, kura tagad vairāk un vairāk sāk izprast baltiešu traģēdiju.

Pašreiz Koncertapvienība sākusi gatavoties turpināt pasākto darbu. Šinīs dienās notikušajā valdes sēdē tika pārrunāts pagājušās sezonas darbs un pieņemts attiecīgais pagājušā darba pārskats. Tapat tika sastādīts plāns, kādi baltiešu mākslinieki eventuāli varētu tikt uzaicināti nākamajā sezonā paredzētajos koncertos. Ir paredzēti 5 koncerti. Galvenās rūpes apvienībai dara financiālais stāvoklis. Pašreiz tas nav visai spožs, jo paši baltieši ir pakūtri iestāties par biedriem apvienībā. Koncertu rīkošana bazējas uz biedru iemaksām, kālab biedru skaits ir noteicošais faktors sekmīgai koncertu sezonai. Jaunā valde nolēma pūlēties jaunu biedru piesaistīšanai apvienībā, kālab katram valdes loceklim uzdots par pienākumu rūpēties par šī jautājuma aktīvizēšanu.

Pašreizējā apvienības valdē darbojas: Goda pr-dis J. E. Brown; pr-dis vijolnieks Viktors Ziedonis; vicepriekšsēži — pianists Valdemārs Meļķis un Vilmars Spranc manis; kasiere D. Brown, sekretāri Erika Salzemniece un Eiženija Ontužāne, valdes locekļi speciāliem uzdevumiem — Ingrida Kārkliņa, Dagnija Blomkalne, Zigurds Kārkliņš, Pēteris Augenbergs un Vigo Burģis. Dāmu komiteju vada Aurora Zvejniece. Par valdes locekļiem pieaicināti arī vairāki no amerikāņu sabiedrības, sevišķi tie, kas ir izrādījuši pieaugošu interesi par apvienības koncertiem. A. B.

SKAUTU un GAIDU DZĪVE

SKAUTU 5 GADU DARBA ATCERE GRAND RAPIDOS

Pagājušā mēnesī Skrundas (14.) skautu vienība varēja atskatīties uz 5 darba gadiem. Jau drīz pēc mūsu tautiešu nelielās grupas ierašanās Grand Rapidos 1949. g. beigās un 1950. g. sākumā, tiek uzņemti sakari ar ASV skautu organizācijas Stābu un pārunātas iespējas organizēt nacionālu latviešu skautu vienību ar latviešu skautu vadītājiem. Kad pārrunas par solījumu, likumiem, mērķi un tradicijām bija sekmīgi beigušās, 3. jūnijā 1950. g. pirmie latviešu skauti un skautu vadītāji saņem ielūgumu apciemot Lielās ielejas nometni, kas arī tiek ieskatīta par pirmo oficiālo latviešu skautu sanāksmi Grand Rapidos un iepazīšanos ar vietējiem skautiem. Šie pirmie Baltās lilijas bruņinieki ir: Nevils Leimanis, Andrejs Rozentāls, Jānis Lazda un Jānis Gorsvāns. Tā latviešu skauti, vadītāju mudināti, ar lielu interesi sāk savas gaitas. Jaunajā vidē un jaunajos apstākļos skautu vadības darbs un princip jāsaskaņo ar latviešu skautu organizācijas darbību un principiem, kaut idejas, solījums un likumi ir visas pasaules skautu brālībai vienādi. Sekmīgas darbības izveidošanai jūlija mēnesī tiek izveidota arī skautu vecāku padome, kurā darbojas arch. J. Leimanis, māc. J. Lazda un inž. L. Rozentāls. Tā uzņēmās zināma veida materiālas un morālas rūpes par skautu organizāciju. Skrundas skautu vienību apstiprina arī latviešu skautu priekšnieks Savienotajās Valstīs, un tāpat tiek saņemtas darbības pilnvaras no ASV nacionālā skautu Stāba Ņujorkā. Darbība vēršas plašumā, notiek sirojumi, pētniecības gājieni, nometnes un iekšējās dzīves veidošana, tāpat gadu plūsmā aug skaitliskais sastāvs, kad skautiem pievienojās mazskauti un dižskauti. Nevar nepieminēt enerģiskos skautu vadītājus, kas ar tiem solo kopā kopš dibināšanas dienas. Tie ir: vad. A. Grigors, vad. A. Kangars, vad. E. Grigore u. c. Plašāku darbības atceres sarīkojumu Grand Rapidu skauti organizē septembra mēnesī.

V. Zirnītis.

Abu Toronto ev.-lut. latviešu draudžu dāmu komitejas dāvājušas savām draudzēm gluži vienādus mākslinieciski veidotus sudraba altāŗa traukus. Pa labi redzami krāšņie trauki; pa kr. māc. A. Lūsis iesvēta savas draudzes min. traukus. Foto A. Jānītis un J. Kreilis

JĀNIS SARMA UN VIŅA...

(Pārnesums no 5. lpp.)

Dienā, kad Latvijā iebrūk boļševiki, Sarma atstāj skolu, kurā strādājis 10 gadus (tā ir viņa otrā darba vieta — kādā Latvijas austrumu pilsētā), un vairs tajā neatgriežas ne pirmās, ne otrās okupācijas laikā. Viņš apmetas dzīvot Rīgas pievārtē, un nu viņš var biežāk apciemot Misiņa bibliotēku, kur viņu redz šķirstām visvairāk 19. g. s. pirmās puses un tā vidus laikrakstus. Rakstnieks iecerējis kaut ko tādu, ko vācu okupācijas apstākļos nav pat domājams publicēt: viņš vāc materiālus plašai romānu triloģijai par visu mūsu 19. g. s. vēsturi, sākot ar klaušu laikiem un tautas atmodas priekštečiem, otrā daļā rādot tautas atmodas laiku, trešajā nacionālo ideju izziņu un pārsvieštanos jaunajā strāvā. Rakstnieks strādā ļoti neatlaidīgi, un 1944. gadā triloģijas pirmā daļa viņam uzmetumā gatava. Bet arī tās manuskripts viņam jāpazaudē. Un tā viņam ir trešā zudusī grāmata. Trimdā Sarma aiziet ar nelielu atzīmju krājumu triloģijas otrai daļai. Daudz vairāk, protams, viņam līdz paša atmiņā.

Atradis patvērumu kādā Dienvidvācijas ciemā, 1944. g. vēlā rudenī Sarma sāk visu no gala. Triloģijas otras daļas materiālu fragmentus izmantodams, viņš pamazām saraksta kādus 15 vēsturiskus stāstus(to lielākā daļa vēlāk sakopota grāmatā Vīru valoda, iznākusi 1955. g.). Bet tad autoram liekas, ka materiāls tālākam darbam pārāk robains un ka jāķeras pie paša atmiņas izmantošanas. Viņš sacer prāvu krājumu stāstu par kādu Zemgales mazpilsētu, to pašu, kurai reiz bija veltījis vēlāk pazudušo romānu — chroniku. Izraudzītie notikumi, protams, ir citi, un autora skatījums sācis humoru pārvērst satīrā. Daži no šiem stāstiem publicēti presē, viss krājums vēl publicēšanu grāmatā nav sagaidījis. Blakus šiem stāstiem autors raksta romānu. Viņš tam izmanto arī paša pieredzi un raksta pa daļai autobiografiski. Romāns ir par 1905. g. revolūcijas un pēcrevolūcijas laiku. Tūlīt pēc tā Sarma saraksta romānu par kādu Latvijas austrumdaļas pilsētu pēdējā mūsu neatkarības gadu desmitā.

Pirmo romānu pārbaudot, autoram šķiet, ka tas pārāk personisks un autobiografisks — un viņš to iznīcina. Otrs romāns pārādījās grāmatā ar virsrakstu Rūsa 1954. g. (tas ir pirmais Austrālijā publicētais latviešu romāns).

Sarma nonāk Austrālijā 1951. g.

Tālais brauciens paliek it kā neredzēts, un rakstīšanā ir tikai īss pārtraukums. Arī jaunajā dzīves vietā viņš raksta diendienā kā īsts savu sīksto senču darba tikuma mantinieks.

Tā radusies rinda stāstu, kas rāda rakstnieka dzimto pusi ap pag. gadsimta deviņdesmitajiem gadiem. Pēc tam Sarma tikai nedaudz šaurākā veidā atjaunojis agrāk iecerētās triloģijas otru daļu, notikumus vērpdams ap dzejnieku Auseklī, bet parādīdams pēc iespējas arī visus citus tautas atmodas laikmeta darbiniekus. To pabeidzis, autors jau otru reizi ķēries pie triloģijas trešajai daļai atbilstošas vielas apstrādāšanas. Reiz iznīcinātā romāna vietā viņš raksta jaunu revolūcijas un pēcrevolūcijas laiku romānu.

Tikai tagad atklājas(un varbūt, ka arī pats autors to tikai tagad īsti apzinās), ka viņš iecerējis piecos romānos secīgi parādīt apaļus mūsu vēstures 100 gadus. Triloģiju savulaik bija paredzēts sākt ar 1839. gadu, romāns Rūsa nobeidzas apm. ar 1939. gadu. No pieciem romāniem zuduši trīs, bet autors tos atkal daļēji atjaunojis, daļēji aizstājis ar attiecīgiem laikmetiem veltītiem stāstu krājumiem.

Pirmajam attēlojamam posmam — apm. no 1839.-1856. g. — tagad atbilst rinda stāstu un viena vēl nepublicēta luga; otrs posms — tautas atmoda (apm. 1856.-1890.g.) dokumentētu rindā biografisku stāstu un lielajā romānā Negantnieks; trešajam posmam (1890.-1910. g.) atbilst daļa vēl grāmatā nepublicētu stāstu un pasāktais revolūcijas laika romāns; ceturtais posms (apm. 1920.-1930. g) samērā nepilnīgi aizstāts ar rindu mazpilsētu stāstu; piektais posms (1930.-1939. g.) dokumentējies romānā Rūsa.

Tāds ieceres plašums raksturīgs daudziem vēsturiska stāsta un romāna kopējiem. Latviešu rakstniecībā ar plašāku ieceri strādājis tikai Janševskis. Janševskis tad arī dažā ziņā varbūt ir Sarmas paraugs. Gan Janševskis, sākdams ar tautas atmodas laika notēlojumu Dzimtenē, gāja pēc tam atpakaļ uz agrākiem gadsimtiem. Sarma, turpat sākdams, iet uz priekšu līdz šī gadsimta vidum. Toties abiem autoriem līdzīga mīlestība pret valsts nomalēm un provinci, abi arī uzauguši Leišmalē, abi strādā ļoti daudz un ar gadiem pieaugošā steigā, bet abu rakstīšanas veids ir savādi mierīgs, episki rāms, abi veic it kā viņiem uzliktu pienākumu bez pašu dzīvās un kaislīgās piedalīšanās, nekad neievezdami paši sevi savu varoņu vidū. Abus pārsteidz populārītāte un lasītāju interese tad, kad tā saites ar savu laiku un apkārtni jau neglābjami satrūkušas, rakstniekiem dzīvojot it kā pagātnē, miļu veļu pulkā un klausoties vēstures bezgalīgajā šalkšanā.

KRUSTVĀRDU MĪKLA

13. N-RS

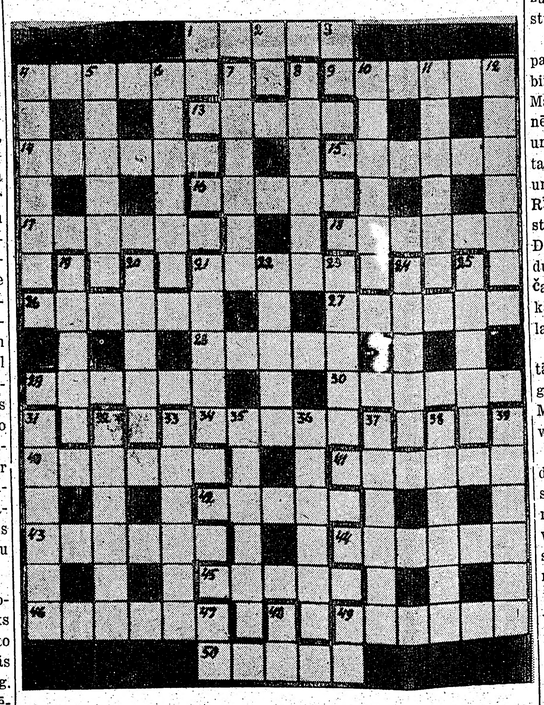

Līmeniski: 1. Zivs. 4. Ezers Pāles pag. 9. Graudzāle. 13. Nelaime, grūti laiki. 14. Latv. rakstnieks. 15. „Lapas". 16. Senlaicīgs siev. v. 17. Vīr. v. 18. Ziemāju sējai sagat. lauks. 21. „Nāk" nokrišņi. 26. Pag. Rīgas apr. 27. Ciems Jaunpiebalgā. 28. Ūdens krātuves. 29. Nākuļot. 30. Zaraiņs koks. 43. Grūti. 40. Uzbērums. 41. Iegādāti par naudu. 42. Izteiksmes veids. 43. Ezers Latg. 44. Pag. Cēsu apr. 45. Bula zīdens. 46. Latv. gleznotājs. 49. Kaļķakmens. 50. Daugavas pieteka.

Stateniski: 1. Lūk! 2. Satikšmes v. 3. Arsena simb. 4. Pag. Talsu apr. 5. Kūtrs cilv. 6. Aplis. 7. Laika apst. v. 8. Pag. Bauskas apr. 10. Uzdevumi gudrošanai. 11. Satiksmes v. 12. Aptīt. 19. Vāji zilgans, mats. 20. Nesalāpīts. 21. Sijājamais. 22. Vieta, kur iet laukā. 23. Pag. Kuldīgas apr. 24. Vāja plekste. 25. „Sēkla". 31. Pag. Kuld. apr. 32. Pag. Jēkabpils apr. 33. Banga. 35. Latv. rakstnieks. 36. Asināmais. 37. Līdz tai vietai. 38. Latv. komponists un dirigents. 39. Dabas parādība. 47. Nots. 48. Mielojas. 49. Saiklis.

IEPR. KRUSTVĀRDU MIKLAS ATRISINĀJUMS

Līmeniski: 1. Lakstošanās. 7. Geistaute. 8. Lestene. 12. Rit. 13. Ēst. 15. Aires. 16. Tam. 17. Lok. 18. Irāna. 19. San. 21. Vai! 23. Istabas. 26. Damāksnis. 29. Saskaisties.

Stateniski: 1. Lā. 2. Krēsli. 3. Tosts. 4. Spāde. 5. Nātres. 6. Se (Selens). 9. Etamīns. 10. Tērbata. 11. Nešļava. 12. Rotas. 14. Takši. 20. Aigars. 22. Asniņi. 24. Traka. 25. Bises 27. Es. 28. U.S. (Universitātes Sports).

Saimnieciskas ziņas

⓫ The Interprovincial Line Co, kuŗas rokās atrodas 2,900 km garā dabiskās gāzes līnija no Edmontonas līdz Ontario, 1954. gadā pelnījusi 6.05 miljonu dolaru, stipri vairāk nekā 1953. gadā.

⓫ Šveices pulksteņu ievešana Savienotās Valstīs samazinājusies par 25 proc., tāpēc, ka muita paaugstināta par 50 proc. Šveices prese konstatē, ka tas ir smags sitiens Šveicieŗu pulksteņu rūpniecībai.

⓬ Pazīstamā auto firma Chrysler Corp. 1955. gada pirmā ceturksnī pārdevusi 454.948 vieglo un smago auto mašīnu, gūstot tīru peļņu 34.5 miljonu dolaru.

FRIČA JANSONA 80 GADI

(Pārnesums no 5. lpp.)

Dzīvojot Zeberkšos, Fricis pieredz tumšas dienas. Gadās, ka jādzīvo kādas lielas istabas kaktā, un bieži nav ko ēst. No saimnieka dabūtais gaļas sālījums ir vienīgais aizdars pie kartupeļiem un maizes. Gaiķos sāktās skolas gaitas Fricis vēlāk turpina Mazzantē. Iemācījies lasīt, ar lielu ziņkāri lasa katru grāmatu, kas tiek rokās, un izdzīvo un pārdzīvo visu grāmatā tēloto varoņu dzīves un ciešanas un sāk redzēt dzīvi, kas ir lielāka un plašāka nekā tā vien, ko var saredzēt pāri vasaras plavām, vai ziemas sniegiem līdz apvārsnim.

1890. gadā Friča izglītības gaitas aizved uz Ministrijas skolu, kur mācības notiek svešajā krievu valodā un tas, ko nesaprot, ir jāiemācās vienkārši — no galvas. 1892. gadā iestājas Baltijas skolotāju seminārā. Jauneklis Fricis Jansons aizrautīgi interesējas par vēsturi. Vai vienmēr un visi mūsu tēvi ir bijuši tikai muižu kalpi? — viņš sev vaicā. Ne reizi vien viņš aizstagā uz kuršu kēniņa senās pils vietu, kas atrodas dažus kilometrus lejpus Kuldīgas, jo jaužu mutēs un atmiņās no tēvu tēviem dzīvo nostāsti par pašu latviešu valdniekiem.

1896. gadā Fricis Jansons beidz semināru un ar šo laiku sākas tas viņa darbs, ko viņš turpināja līdz dienai, kad bija jāatstāj dzimtene 1944. gadā, tātad tepat 50 gadus!

Nav iespējams uzskaitīt tās skolas, kur viņš darbojies par skolotāju, jaunatnes un pieaugušo biedrību, kōru, teātŗa pulciņu organizētāju un vadītāju. Viens ir skaidrs — viņa tiešo skolnieku skaits sniegtos tūkstošos. Un kur vēl tie tūkstoši, kas Friča Jansona domu un saucēja balsi dzirdējuši un no tās mācījušies un bagātāki tapuši, lasot viņa rakstus, stāstus un grāmatas.

Friča Jansona rakstnieka gaitas sāktas 1900. gadā ar Latviešu Avīžu Mājas kalendārā iespiesto stāstu Nabagu eglīte.

Kaŗa un bēgļu ceļus izstaigājis pa Krieviju, Latvijas valstij nodibinoties, Fricis Jansons ar kundzi Mariju un meitu, atgriežas dzimtenē un kādu laiku studē Latvijas universitātē paidagoģiju. Drīz pēc tam sākas viņa daudzo uzdevumu un darbu pulks, kas jau pieminēti. Rīgā organizē paraugskolu. Raksta stāstus un ludziņas jaunatnei. Daudz ir to, kas atcerēsies, ar kādu prieku savā laikā ir lasījuši Friča Jansona stāstus Jaunības Tekās, Mazajās Jaunības Tekās un laikrakstos.

Par speciāliem paidagoģijas jautājumiem viņš iespiež rakstus Izglītības Ministrijas Mēnešrakstā, Mūsu Nākotnē, Jaunākās Ziņās un vairākos citos izdevumos.

Arī šodien, jau tuvojoties 80. dzimšanas dienai, Friča Jansona spalva viņa domai klausa vēl jo raiti. Viņš ir uzrakstījis divus savu atmiņu sējumus, kuŗus var lasīt ar lielāku interesi nekā dažu izreklamētu romānu.

Ciemojoties brīdi pie Jansoniem, viņu dzīves vietā Redwood City, var izjust, ka pie viņiem un ap viņiem arī šeit, Klusā okeana krastā, dzīvo vesels Latvijas brīvības, izglītības un kultūras laikmets ar visiem spēcīgi skaistajiem atmirdumiem, no visa tā, kas reiz mūs pacēla par brīvu un savas kultūras un valodas cieņas apzinīgu tautu. Arī ar saviem 80 g. F. Jansons domā šīs dienas vajadzību termiņos par latviešu trimdas skolu un jo īpaši — par latviešu valodas mācīšanu bērniem. **„Bērniem jādod tāda lasāmviela latviešu valodā, lai viņi to lasītu ar interesi, bez piespiešanas. Lai viņi lasa, teiksim, par Amerikas pilsētu, ielu, vai kovbojiem, bet lai viņi dabū palasīt latviešu valodā to, kas viņus interesē. Tad latviešu valoda viņos būs dzīva, tad viņi šo to spēs zināt arī no latviešu vēstures."**

Jansona kundze Marija, pie saviem 75 gadiem pat trimdas latviešu literātūru un notikumus mūsu gara dzīvē pārzina daudz labāk par tām daudz jaunākajām dāmām, kas bieži saka: „Sirds mirkst ilgās pēc visa tā, kas bija dzimtenē..."

Patīkami pieminēt, ka arī trimdā augušā jaunatne, mūsu studentes un studenti, ir spējuši paredzēt un novērtēt to darbu, ko Latvijas jaunatnei veltījis Fricis Jansons savā bagātajā mūžā. Ziemeļkalifornijas studejošā jaunatne sakarā ar izcilā Latvijas skolotāja un audzinātāja, jaunatnes mācību un literātūras grāmatu autora Friča Jansona 80. dzimšanas dienu rīko īpašu viņa mūža veikumu godinājumu.

Šinī gadījumā, Fr. Jansons jaunatnes vērtējumā vairs nav tikai persona vien, Latvijas skolotājs, audzinātājs, rakstnieks vien. **Viņš ir reizē simbols, kurā apvienojas tie tūkstoši latviešu skolotāju, kas par Latvijas zemi reiz pacēla gaismas un ilgu lāpu, no kā dzima brīvība un nākotnes sapņi un tapa latviešu cilvēks, kas savā garā vairs nebija verga un nebūs vairs nekad. Arī tas latvietis, kas šodien nes savas dienas Latvijā, ko Maskava ir pārvērtusi par savu koloniju, nav vairs savā sirdī verga, bet cietumnieka, ar simts lāstīem un brīvības dziesmām savos sapņos.**

Latvijas skolotāju reiz paceltā gaismas ilgu lāpa let latviešu jaunatnei līdzi, pa visām zemēm, pa visām universitātēm visā pasaulē, kur latvietim ir nācies pajumti atrast.

Fricis Jansons, kam galva jau gluži balta, ieiet savā 80. dzimšanas dienā ar lielu gaismas nastu plecos.

Baltais gaismas nastas nesējs saka jaunajiem: „Tikai neesiet vienaldzīgie, tad gaisma — būs brīvība!

SPORTS

FUTBOLISTIEM UN FUTBOLA DRAUGIEM

Kanadas latviešu futbola meistarības izcīņas 1. kārtas turnīrs notiks sestdien, 23. jūlijā plkst. 2.30 Greenwod Park laukumā.

Spēļu kārtība šāda:

1) YMCA — TLSK
2) DV — TLSK
3) DV — YMCA

Šī gada meistarības izcīņa būs Kanadā līdz šim plašākā, jo laukumā redzēsim vismaz 33 futbola spēles pratējus — pirmoreiz Kanadas latviešu sporta dzīves vēsturē.

*

Nākošā DV līgas spēle notiks svētdien, 24. jūlijā, plkst 2.00 Greenwood Park laukumā. Latviešu pretinieki būs kanadiešu 7000. klubs.

UZBRUKUMS REKORDAM

Š. g. 30. un 31. jūlijā Toronto Bīča stadionā notiks plašas atklātas vieglatlētikas sacensības TLSK sarīkojumā; degpunktā trimdas labākā sasnieguma labojuma mēģinājums 3reiz 1000 m. maiņas skrējienā. Rekordlabojumu pieteicis TLSK trijnieks — Valdis Teteris, Kārlis Virkavs un Egons Gremze, kas uz šo skrējienu mēros garo ceļu no Kirklend-Leikas. Pašreizējais latviešu labākais sasniegums trimdā šajā disciplinā pieder Sietlas latviešu skrējējiem K. un V. Upeniekiem un A. Pētersonam un ir 8:44,0 min.

Sacensību sākums 30. jūlijā, plkst. 4.30. Sacensību programmā visas populārās disciplīnas vīriešiem, sievietēm un jaunatnei. Pieteikšanās pie starta.

Sakarā ar septembŗa sākumā paredzētām 2. Ziemeļamerikas latviešu meistarsacīkstēm un ASV — Kanadas latviešu valstu sacīksti, aicināti piedalīties visi vieglatlēti — arī iesācēji.

EDMARS MEDNIS JAU SPĒLĒ ANTVERPENES TURNĪRĀ

Ceturtdien Antverpenē (Beļģijā) sākās pasaules jaunatnes meistarības izcīņa šachā. Piedalās 24 spēlētāji no tikpat daudzām valstīm. ASV Šacha federācijas pārstāvis ir meistaru klases spēlētājs 18 gadus vecais Edmars Mednis. Viņa sīvāko konkurentu starpā redzams arī Pad. pārstāvis Spaskis un Austrālijas Purdy.

Visobjektīvākā sacīkšu organizācija būtu tā, kurā ikviens dalībnieks varētu mēroties spēkiem ar visiem pārējiem. Beļģijas šacha organizācija tomēr ir paredzējusi priekšsacīkstes: 3 grupas ar 10 finālistiem, kas pēc tam sacentīsies savā starpā.

Kā redzams, līdz ar to lielu lomu var nospēlēt gadījuma raksturs, jo daudz kas atkarāsies no tā, cik stipri vai vāji spēlētāji būs ierindoti katrā atsev. grupā. Bez tam 3 finālistu izraudzīšana no ikvienas grupas arī ir ļoti neizdevīga pārējiem spēlētājiem.

Lai nu kā, bet sacensības būs spraigas un interesantas. Mēs varam novēlēt mūsu jaunajam tautietim **Edmaram** labākos panākumus!

BRADOVSKA PANĀKUMI

Tradicionālā Balmy līča airētāju regātē, kas notika sestdien, 16. jūlijā, piedalījās arī izcilais latviešu airētājs A. Bradovskis.

Kajaka — vieninieka klasē — A. Bradovskis palika otrā vietā aiz izcilā Kanadas airētāja Lloid Rice, bet kajaka divinieka sacensībā kopā ar L. Rice ieguva pirmo vietu. Šinī distancē A. Bradovskis ar L. Ricu pagājušā gadā palika neuzvarēti. A. Bradovskis ieguva pirmo vietu arī „četrinieku" sacensībā.

Katras distances 3 labākie kvalificējas Kanadas meistarības finālam, kas notiks 5. un 6. augustā Otavā.

Pēc šo sacensību rezultātiem izraudzīs kandidātus pasaules olimpiskajām spēlēm.

Vērojot pašreizējo airētāju spējas, lielas cerības, ka latvietis A. Bradovskis būs šo kandidātu vidū.

ĻOTI LIELA INTERESE PAR 1. VALSTU SACĪKSTĒM, PADOMJU SAVIENĪBA — VĀCIJA

Kā ziņo Minchenes ceļojumu birojs; uz valsts sacīkstēm 21. augustā Maskavā pieteikušies 55 žurnālisti un 3000 sporta draugu, kas grib noskatīties 1. valstu sacīkstes aiz dzelzs priekškara. Taču jautājums, vai 30 padomju lidmašīnas, kuŗas paredzētas transportam uz Maskavu un atpakaļ, varēs apmierināt vēl augošo interesi, paliek atklāts. Sīkumos vēl viss nav zināms.

o

Viduseiropas kausa izcīņā priekšgalā izvirzās Ungārija un Čechoslovakija. Pēc ilgāka pārtraukuma Mitropa-Cup izcīņā, visas zīmes rāda par labu minētām valstīm. Austrija, Italija un Dienvidslavija nevarēja parādīt savas spējas futbolā. Tādējādi kausa īpašnieks varētu būt Ungārija vai Čechoslovakija.

Klarks Geble precas piekto reizi

Pazīstamais filmu aktieris Klarks Geble apprecējies jau piekto reizi. Šoreiz viņa jaunā sieva ir 37 gadus veca aktrise, Kalifornijas cukura karaļa Spreckeļa bijusī sieva, kuŗai šī laulība ir tikai trešā.

Šīs laulības noslēdz jau 10 gadus vijušās romantiskās saites abu mīļnieku starpā. Geble pirmoreiz precējies 1924. gadā ar Jozefīnu Dillon, Holivūdas aktrisi, no kuŗas šķirās pēc 6 gadiem. Viņa nākošā sieva bija Ria Langham, ar kuŗu viņš nodzīvoja 11 gadu. Drīz pēc tam viņš apprecēja filmu zvaigzni Karolu Lombard, kuŗa mira traģiskā nāvē lidmašīnas katastrofā pēc 3 gadu laulības. 1949. gadā viņš apprecēja lēdiju Silviju Ašleju, slavenā filmu aktieŗa Duglasa Fairbenka atraitni, no kuŗas šķirās 1952. g., pēc veselas virknes mēģinājumu panākt tiesisku šķiršanos.